

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. — Posamezna številka Din 1.—, mesečna naročnina Din 20.—, za tujino Din 30.—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica št. 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi in dogovoru. — Uprava v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, telefon 29-60. Podružnica v Celju, Samostanska ulica št. 4.

Št. 7.

Ljubljana, dne 8. junija 1930.

Leto I.

Po povratku princa Karla

V Bukarešti in vsej deželi mir - Za danes sklican rumunski parlament - Živahne konference Karla in politikov - Karl vstopi v regentski svet - Vlada Maniu-a ostane - Liberalci proti Karolu

Bukarešta, 7. junija. AA. Princ Karel se je iznenada vrnil v Rumunijo.

Bukarešta, 7. junija. AA. Rador poroča: Uradno se objavlja, da je princ Karol prispel v Rumunijo in stopil v zvezo s princem Nikolajem in predsednikom vlade Maniujem. Danes bo seja ministrskega sveta, ki bo razpravljala o političnem položaju.

Bukarešta, 7. junija. AA. Rador poroča: Da razpravlja o položaju, ki je nastal s povratkom princa Karla v Rumunijo, je bila danes dopoldne ob 8-30 seja ministrskega sveta. Ob 9-30 bo seja članov regentskega sveta in predsednika vlade Maniuju.

Bukarešta, 7. junija. AA. Princ Karol je prispel snoči ob 22-50 z letalom iz Cluja. Do Cluja je princ Karol letel s privatnim letalom. Ko se je spuščal na letališče v Cluju, so ga pozdravljali prisotni letalski oficirji, medtem ko sta se dve letali dvignili, da mu poletita nasproti. Vest o prinčevem povratku se je v Bukarešti razširila snoči ob 7., vendar še ni bila potrjena. Letalo se je spustilo na letališče v Bukarešti Baneaza in princ Karol se je z avtomobilom odpeljal v palačo Cotroceni, kjer ga je sprejel princ Nikolaj. Dva polka vojske, ki sta bila pred palačo, sta izkazala princa Karolu vojaško čast. Takoj, ko je princ Karol prispel, ga je sprejel predsednik vlade Maniu, ki mu je bilo sporočeno o povratku Nj. kraljevskega Visočanstva. Listi so priredili posebne izdaje, v katerih izražajo zadovoljstvo nad prinčevim povratkom. Davi je bila seja ministrskega sveta, ki je razpravljala o položaju. Seja z Maniujem še traja. V vsej deželi je mir.

Dunaj, 7. junija. d. Prve vesti o povratku bivšega rumunskega prestolonaslednika Karola so listi objavili v posebnih izdajah. Bila je splošna senzacija. Po poročilih iz Bukarešte pa je bil cel aranžma že davno pripravljen in ni v Rumuniji ni-

kogor presenetil. Princ Karol je prispel pravilne potne in druge dokumente. Letalo je vodil neki francoski pilot. Iz Monakovega je bil polet prav ugoden. Toda pri trgu Corosvö, par kilometrov od Cluja, je letalu zmanjkalo bencina. Ritmojster Fristeseu je takoj pohitel z avtomobilom v Cluj po bencin. Ko so dobili bencin, je Karol nadaljeval polet proti Cluju, kjer so ga sprejeli kot pravega monarha. V Cluju si je Karol nadel generalsko uniformo ter je nato nadaljeval polet proti Bukarešti, kamor je prispel ponoči ob 21.30.

Prihod princa Karola v Bukarešto ni vladnih krogov presenetil. Pozdravila sta Karola ministrski predsednik Maniu in notranji minister Vajda. Vse to kaže, da je bil režiser celega aranžmana najbrže Maniu sam. Karol se je iskreno pozdravil s svojim bratom princem Nikolajem, članom regentskega sveta. Kmalu nato se je Karol napotil v grad Cotroceni. Tu je bil min. 1. ure zjutraj. Uradni komunikacije je Karolov prihod kratko objavil z besedami: »Princ Karol je prispel v Bukarešto.« Dopoldne niso bili izdani nikaki komunikacije in tudi tisku niso bile podane nobene podrobne informacije.

Bukarešta, 7. junija. d. Danes dopoldne se je nadaljevala seja ministrskega sveta. Sklepi ministrskega sveta niso bili objavljeni. Zanimivo je, da je kraljica Marija prejšnji dan v petek odpotovala z orientekspresom v inozemstvo pod pretvezo, da potuje gledat v Oberammergau pasionske igre.

Dunaj, 7. junija. d. Kraljica Marija je danes dopoldne prispela na Dunaj incognito. Po kratkem odmoru je takoj nadaljevala vožnjo v smeri proti Monakovu. Po poročilih iz Budimpešte se je princ Karol popolnoma sprijaznil s svojim bratom Nikolajem, ki ga je sam osebno pozdravil

pri njegovem prihodu. Nekatera poročila javljajo tudi, da je princ Karol, ko je prispel v Bukarešto z letalom »Sarman«. Startal je v Monakovem ter je imel s seboj vse spel v Cluj, takoj telefonično govoril z Bukarešto.

Kakor dalje poročajo iz Bukarešte, se je princ Karol popolnoma pomiril z Jeleno ter je zapustil svojo ljubico gospo Lupescu. Danes dopoldne je Karol posetil vojašnico lovskega polka, pri katerem je svoječasno služil. Polk mu je izkazal vse predpisane vojaške časti, ki pristojajo monarhu. V mestu in na deželi vlada začasno popolen mir in red. Drugače je uvedena stroga cenzura za inozemstvo.

Bukarešta, 7. junija. n. Dopoldne se je sestel ministrski svet na sejo. Ob 10. uri je šel ministrski predsednik Maniu k članom regentskega sveta in se mudil pri njih 2 uri na posvetovanju. Morda bo prišlo do koncentracijske vlade z ozirom na resnost položaja.

Bukarešta, 7. junija. n. Ko je princ Karol včeraj prišel v Cluj z avionom, ga je pričakovalo več prijateljev, ki so bili obveščeni o njega prihodu. Princ se je takoj odpeljal v Bukarešto, kjer so ga pričakovali njegovi prijatelji. Prišel je k svojemu sinu in se z njim srčno pozdravil. Za tem je takoj odšel na posvetovanje s princem Nikolajem. O polnoči je prišel Maniu v Cotroceni, kjer se je s princem Karolom zadržal nad 1 uro. Ministrski svet je bil davi ob 5-45 še vedno zbran.

Pariz, 7. junija. AA. Z ozirom na povratek princa Karola v Rumunijo izraža jutrišnji »Tempse« nado, da ne bo radi tega nastalo v rumunskem političnem življenju nobene večje težkoče. »Tempse« pravi, da se vse politične stranke v Rumuniji zavedajo, da je javni mir njihova najvažnejša skrb in da je treba z vsemi močmi delati na

konsolidaciji velike Rumunije, to predvsem radi tega, ker je Rumunija sosed Sovjetov in propagandi iz Moskve najbližja. Vse stranke morajo radi tega žrtvovati strankarske interese radi varnosti edinstva kraljevine.

Liberalci proti Karolu

Budimpešta, 7. junija. d. Listi javljajo iz Bukarešte: Mir se danes dopoldne in popoldne ni nikjer niti na deželi niti v mestu kalil. Izredne izdaje listov so bile takoj razprodane. Nekateri listi so priredili kar tri posebne izdaje. Listi presojujejo situacijo zelo optimistično. Značilno je stališče liberalnega tiska. Liberalna stranka je za enkrat rezervirana. Računajo pa, da bodo liberalci nastopili proti Karolu. Na drugi strani liberalni tisk pod vtisom dogodkov naglašja, da se bo liberalna stranka za enkrat zadovoljila z ustvarjeno situacijo. Nekateri listi javljajo, da se je vodja liberalcev Ventila Bratianu izjavil, da bo liberalna stranka sprejela vse sklepe, ki jih bo odobrila konstituenta.

Bukarešta, 7. junija. d. Za večino rumunskih politikov prihod princa Karola ni bil presenetljiv. Značilno je dejstvo, da je bilo letališče v času prihoda Karla popolnoma razsvetljeno in da je bilo moštvo pripravljeno. Princ Karol je tekom današnjega dneva konferiral z mnogimi voditelji raznih strank, tako z generalom Averescum in Lupujem. Ministrski predsednik Maniu je imel dolgotrajne razgovore s člani regentskega sveta. Narodna skupščina in senat sta sklicana za jutri.

Bukarešta, 7. junija. d. Vstop princa Karola v regentski svet je smatrati že kot izvršeno dejstvo.

Bukarešta, 7. junija. d. Listi razmotrivajo novo situacijo z ustavnega stališča ter naglašajo, da sta dani dve možnosti:

1. Imenovanje Karolovo za regenta in 2. proklamacija Karla za kralja. Vsekakor listi naglašajo, da je treba razveljaviti zakon z dne 4. januarja 1296., s katerim je bil Karol odstavljen kot prestolonaslednik.

Atentat na nemškega poslanika v Lizboni

Lizbona, 7. junija. Na tukajšnjega nemškega poslanika Alberta von Balliganda je bil danes dopoldan pred pristajališčem nemške križarke »Königsberg« izvršen napad. Poslanik je križarki vrnil poset. Ko je zapuščal ladjo, je neki mož nenadoma nanj iz samokresa dvakrat ustrelil in ga težko ranil. Policija je prijela napadalca, ki ni Portugalec, a sicer še ni znano, kdo je. Poslanik je dobil dva strela v glavo in je čez eno uro v bolnici umrl.

V soboto razsodba v beograjskem procesu

Beograd, 7. junija. I. Današnja razprava proti Bernardiču in tovarišem se je pred državnim sodiščem pričela ob 8.15 dopoldne. Najprej je govoril branitelj dr. Vladimir Mačka odvetnik dr. Ante Trumbić. Po njegovem govoru je predsednik doktor Subotić vprašal obtožence, ali imajo še kaj pripomniti. Vsi obtoženci razun dr. Mačka, ki je imel daljši govor, so izjavili: »Ne smatramo se krivim. Sodišče prosimo, da nas oprost.« Obtoženi dr. Maček je imel daljši govor. Po njegovem govoru je predsednik sodišča dr. Subotić objavil, da je sodba objavljena v soboto 14. t. m. p. 11.15 ob 15.30.

Nov polet »Zeppelinov«

Berlin, 7. junija. AA. Zrakoplov »Zeppelin« bo prihodnje dni izvršil nov obsežen polet po Italiji in Sredozemskem morju.

Jos. Predavec - obsojen

Kazen: 2 leti in 6 mesecev strogega zopora

Zagreb, 7. junija. n. Danes ob 10. uri je bila proglašena obsodba proti Josipu Predavcu. Nekaj pred 10. uro je vstopil v dvorano senat, ki ga sestavljajo gospodje: Madgečić, Gvozdanović, Gjermanović, zastopnik državnega tožitelja dr. Marko Ružič in privatni izvedenec v zadevi »Providnost« dr. Lujo Maričić. Nato so prišli v dvorano branitelji dr. Košutić, dr. Valter, dr. Mile Budak, dr. Benović, dr. Scholl in dr. Pobor, razen njih pa je bilo v dvorani tudi še več drugih zagrebških odvetnikov. Točno ob 10. uri je bil pripeljan Josip Predavec in za tem je senat vstal, ž njim vsi prisotni in v največji tišini in napetosti je predsednik g. Margetić čital razsodbo, ki se glasi:

»V imenu Njegovega Veličanstva kralja proglašam sodni stol v Zagrebu, ko je bila izvedena ustmena razprava in zaslišana obtožba in obramba, Josipa Predavca, sina pokojnega Janka in Jage, rodod iz Rugvice, starokatoliške vere, oženjenega, očeta 6 otrok, ekonomia iz Dugega sela, pismenega, doslej nekaznovanega, sedaj v preiskovalnem zaporu sodnega stola, kaptana v rezervi, državljana kraljevine Jugoslavije, krivega:

1. da je 31. decembra 1928 kot glavni ravnatelj Glavne zadruge Matice gospodarskih zadrug takrat, ko je predal to zdruogo v preveč zadolženem stanju — v znesku Din 3.423.860-65 — Hrvatski seljaški združni banki v Zagrebu, zadrugo napa-

no predstavil funkcionarjem te banke, da je namreč glavna zadruga aktivna za Din 117.127-50 in da je to napačno predstavitev podkrepil s tem, da je sestavil neresničen, sumaren popis aktive in pasive, s tem zatajil dolžnike in upnike, in da je s to predajo glavne zadruge Selobanki v namenu, da si protipravno okoristi, oškodoval Selobanko za Din 3.432.860-65, da je torej s tem kršil pravico imovine ter zakrivil prestopke prevare;

2. da v letih 1925, 1926 in 1927 kot upravni predsednik in 1928 kot član nadzornega odbora Selobanke, čeprav je poznal njeno plačilno nesposobnost, ni ob času stavlil sodišču predloga, da se otvori stečaj, in s tem oškodoval Selobanko za Din 5.740.660-;

3. da vedoma kot član upravnega odbora in kot ravnatelj glavne zadruge njene pravega imovinskega stanja ni ob času popisal sodišču in da ni prijavil likvidacije ter da je tako oškodoval glavno zadrugo za Din 3.423.054-50.

Spričo tega se obsoja po § 334 alineja 1 kaz. zak. z ozirom na § 62 kaz. zak. na kazen strogega zopora za dobo 2 let in 6 mesecev, in v to kazen se mora po § 77 kaz. zak. všteti prestani preiskovalni zapor od 10. februarja 1929 do 7. junija leta 1930. za tem se po § 42 kaz. zak. obsoja, da plača globo Din 5.000- v korist fonda za gradnjo in popravila kazenskih zavodov in ta kazen mora plačati v roku

30 dni, ko obsodba stopi v veljavo. Nadalje se obsoja po § 44 kaz. zak. na izgubo državljanских pravic za dobo treh let. Če ne plača globe v določenem roku, mora prestat kazen zopora 50 dni. Po § 310 kaz. zak. mora plačati stroške kazenskega postopanja in izvrševanja kazni. Nadalje se obsoja, da plača zastopniku privatnih izvedencev dr. Miji Radoševiću za stroške zastopanja Din 9.600 po zakonu o taksah takso na to obsodbo. Vsi oškodovanci se s svojimi odškodninskimi zahtevami zavračajo na redno civilno pot. Nadalje se Josip Predavec osvobodil obtožbe v ostalih točkah in to obtožbe, da je zakrivil padec zavarovalne zadruge »Providnost«, škodo zadruge »Hrvatski seljački dom« in njegovega dolga napram Selobanki.

Nato je prečital predsednik precej dolgo utemeljitev razsodbe.

Grki za Panevropo

Pariz, 7. junija. AA. Grški poslanik v Parizu Politis je izročil francoskemu ministru za zunanje zadeve pismo, ki v njem izjavlja grška vlada, da je grško javno mnenje naklonjeno predlogu o evropski federaciji.

Grandijev obisk v Varšavi

Rim, 7. junija. AA. Snoči je minister za zunanje zadeve Grandi odpotoval v Varšavo, da vrne obisk, ki ga je napravil lani v Rimu poljski zunanji minister grof Zalesski.

Zedinjene države za Youngovo posojilo
Washington, 7. junija. AA. Ministrstvo je obvestilo bančnike, da ne ugovarja emisiji ameriške tranše Youngovega posojila na borzah Združenih držav.

Slovenstvo in jugoslovanstvo

Naj obrnemo ta ali oni list zgodovine slovanskih narodov, vedno nam daje zgodovina isti nauk: Napredovali in zmagovali so slovanski narodi, kadar jih je družil isti cilj, nazadovali in propadali so, kadar so bolj verjeli tujcu ko bratu. V časih Polabskih Slovanov se je izkazala trda resnica tega nauka, prav tako, ko za časa bojev s Franki in Bavarci in enako je bilo za časa husitskih in turških bojev pa tja do najnovejšega časa. Vselej je zadostovalo, da se je tujec vmešal v naše življenje in nas razjedil in že je bila tu najtežja nesreča. Tekom stoletij in stoletij, se je ta težka izkušnja utisnila slovanskim narodom v spomin in čeprav je tu pa tam še vedno udarila na plan stara zaslepljenost, so vendar slovanski narodi čutili že instinktivno, da smejo zaupati samo sebi in svojim bratom. Zato je govoril Kollár vsem Slovanom iz srca, ko je prebudil slovansko zavest in zato je slovanska ideja zmagal na mah in za vedno.

Zlasti pa med zapadnimi Slovani in osebno med Čehi in Slovenci, ki so bili vedno najbolj izpostavljeni tujemu pritisku. Tu je postala slovanska misel že evangelij, v katerega smo Slovenci vedno trdno verovali in ob vsakem času. Ta vera v slovanstvo je bila med nami že tako močna, da sploh ni veljal za dobrega Slovenca, kdor ni bil prepričan Slovan. In kako bi tudi bilo drugače, ko pa so bili vsi naši pesniki, vsi naši veliki možje nemojnost pristaši slovanske misli. Če pa se je že slovanska misel, kljub svoji včasih že premočni sentimentalnosti in premajhni realnosti, tako globoko ukoreninila med Slovenci, kako vse trdnejše temelje je morala dobiti med nami jugoslovanske misli. Ne samo vsled tega, ker smo dejansko vsi eno, ker že naš jezik razodeva, da smo sinovi ene matere, temveč še bolj vsled naše skupne usode in skupne potrebe. Če je bila slovanska misel ideja, ki je bila še v meglenih višavah, je bila jugoslovanska že nujna realnost, ker samo s složnim zjedinenjem vseh Jugoslovanov je mogla vzkliti tudi njih svoboda in gospodarska neodvisnost. Še prav posebno pa je veljalo to za nas Slovence. Majhni in na vseh koncih stisnjeni od tujcev, bi se udušili, če nam ne bi vzhod dajal zraka, če se ne bi mogli nasloniti na slovanski jug. Pogled na ta prost in svoboden jug nam je dajal moč in pogum, da smo vztrajali v borbi, dokler ni prišel dan svobode.

Vse, kar je bilo najboljšega v našem narodu, je vedno posvečalo svoje delo jugoslovanski misli, ki je kardinalna točka vsakega slovenskega programa, pa naj je bil ta zgrajen na marksistični, napredni ali katoliški podlagi. Da, moč jugoslovanske misli je bila tako velika, da se je ocenjeval slovenski patriot naravnost po tem, kako vnet pristaš jugoslovanske misli je. Temelj naše politike, opora v boju, vsebina vere v lepšo bodočnost, vse to nam je bila jugoslovanska misel in zato so zavriskala naša srca, ko je nastala Jugoslavija.

In zato smo hoteli, da se nam mora takoj po postanku Jugoslavije cediti samo mleko in med. Nismo razumeli, da nam je Jugoslavija šele omogočila boljšo bodočnost, da pa si jo moramo sami priboriti z delom, s požrtvovalnim in trdim delom. Tega pa nismo vršili in zato smo bili razočarani in zato bi se skoraj omajala naša vera. Omajala pa bi se nam tem lažje, ker so le prekmalu nastopili razni krivi proroki, ki so napačno tolmačili jugoslovanstvo in napačno tudi slovenstvo. Hoteli so dopovedati in celo s silo, da pomeni jugoslovanstvo negacijo slovenstva in da je sedaj konec slovenske individualnosti. Besede teh krivih prorokov pa so izrabljali drugi in govorili, da ima zmisel samo slovenstvo, da pa je postalo jugoslovanstvo odveč. Eni so hoteli izkoriščati jugoslovanstvo, drugi pa slovenstvo, vmes pa je visel ubogi slovenski narod in delal pokoro za grehe demagogov, dokler ni bilo presekanjo to tavanje in zmotni in je zopet ostalo slovenstvo in z njim jugoslovanstvo v vsej svoji očistični lepoti.

In bilo je konec dobe krivih prorokov, bilo je konec dobe izkoriščanja dveh naših najvišjih in najdražjih misli in zavladala je zopet stara resnica, posvečena od vse sto in stoletne naše zgodovine. Jasno in zgovorno pa nam govori ta resnica: Jugoslovanstvo je izpopolnilo slovenstvo, ker vodi v višji cilj, v ustvaritev jugoslovanskega državnega naroda. Slovenstvo pa je temelj in s hrvatsvom in srbstvom oni sok,

Heimwehr ustanovljen proti Slovincem

Dunaj, 7. junija. d. V pravosodnem odseku dunajskega parlamenta se je danes nadaljevala specialna debata o novem orožnem patentu. Socijalni demokrat doktor Deutsch je predlagal gotove spremembe k zakonu. V prvi vrsti je zahteval, da se morajo prepovedati vsa uniformirana

društva, ki nosijo orožje. Obstoj takih društev naj se v bodoče kaznuje z zaporom od 3 do 12 mesecev. Med njegovim govorom je prišlo do burnih vzklikov med opozicijo in vladno večino. Govornik doktor Deutsch je zagrozil, da bo objavil pravzanimiva razkritja, kako je prišlo do ustanov

vitve »Heimwehra«. Govornik je povdarjal, da je bil »Heimwehr« že leta 1929 ustanovljen ter je bil v prvi vrsti namenjen proti Slovincem. Glavna naloga »Heimwehra« je bila odtrgati gotove, sedaj Jugoslaviji pripadajoče pokrajine na Štajerskem in Koroškem.

Otvoritev razstave nar. vezenin

Govor ministra Demetrovića

Beograd, 7. junija. AA. Danes ob 11. dopoldne je imel o priliki otvoritve razstave narodnih vezenin, noš in tkanine minister trgovine in industrije Juraj Demetrović govor.

Razstava narodnih vezenin, noš in tkanin je v tem trenutku še posebno utemeljena, ker je v zvezi z vsesokolskim zletom in bo odprta dotlej, dokler bo trajal zlet. Tako bo imela velika viteška manifestacija jugoslovanske narodne sokolske organizacije ves čas svojega trajanja okras v posameznih narodnih izdelkih, ustvarjenih in ohranjenih v vekih po zaslugah jugoslovanskih žen. Vselej so žene štitele viteze, a vitezi so se dičili z okraski svojih plemenitih žena. Tako tudi ta razstava, ki so jo pripravile plemenite gospe, predstavlja naš narodni nakit viteškim sokolom, ki pohite na veličastni zlet v jugoslovansko prestolnico. Kakor se moremo ponašati s svojimi vitezi-Sokoli, ki dokumentirajo nezlomljivo moč naše rase, fizično in moralno, tako se moremo postaviti tudi z delj naših žena na polju naše narodne umetnosti. One so dokumentirale bogastvo duševnega življenja, izraženo v najraznovrstnejših motivih, in objele vse emocije, vse fizično življenje, vse radosti in žalosti narodne duše, opevane v naših narodnih pesmih in spevane v vezeninah in tkaninah. Brez pretiravanja lahko rečemo, da je naša narodna umetnost dokument veličine jugoslovanskega naroda in zato ona navzlic mnogoštevilnim zgodovinskim katastrofam nikoli ni mogla propasti, nego se je v najhujših časih vzdržala, da se je naposled popela na višino, ki ji pripada.

In še nekaj nam govori ta razstava. Poglejte ornamentike in motive, pogledajte tehniko in živite se v narodno nošo, kako se ona odraža v narodnih vezeninah in tkaninah! Povsod boste srečali en in nedeljiv narod. Sicer boste opazili neke razlike, a samo v tem, da tu prevladuje svetla, a tam temna barva, kakor je pač usoda prisodila posameznim krajem; ponekd je bilo več gorja in trpljenja, drugod več sreče in veselja. Vse te okolnosti, vse to nas napolnjuje s ponosom, a zato ne bodimo oholi, narobe, poklonimo se v duhu vsem onim, ki so ustvarjali in ohranjali našo narodno umetnost veke in veke, in stremimo z vsemi silami za tem, da to neizmerno narodno blago hranimo in da storimo iz njega stalen vir za gospodarstvo. Okrasimo svoje domove s svojimi narodnimi deli, izbirajmo najlepše vzorce, k jih še imamo doma, da jih ne raznesejo po vsem svetu in ustvarimo svojo narodno hišno industrijo, ki bo kos ne samo notranjim potrebam, nego da bomo mogli z njo zadovoljiti tudi povpraševanje tujine, ki se vse bolj zanima za našo narodno umetnost.

To naj bo program in naloga, a kdo naj zame nase izvršitev te naloge, če ne naše plemenite gospe?

Nato se je zahvalil vsem, ki so omogočili razstavo in izrekol udano zahvalo Nj. Vel. kraljici Mariji, ki je prevzela pokroviteljstvo nad to razstavo in ki bo gotovo še nadalje vžela pod svojo visoko zaščito vsa plemenita stremjenja za napredek in procvit jugoslovanske hišne umetnosti. Nato je proglasil razstavo za otvorjeno.

Izjave grških gostov

Naš sodruknik je spremljal grške goste pri ogledu električne centrale v Fužinah in tovarne papirja v Vevčah ter je imel pri tem prliko razgovarjati se z nekaterimi od njih. Vsi so izražali najiskrenejšo zadovoljstvo nad turnejo po Jugoslaviji, kakor tudi prepričanje, da bo obrodila sadove na vseh področjih medsebojnega sodelovanja grškega in jugoslovanskega naroda.

Bivša ministra gg. G. Kofinas in A. Hristomanosa, oba člana grško-jugoslovanske lige v Atenah, sta zagotavljala našega sodruknika, da so ju ravno vtisli iz potovanja po naši domovini utrdili v veri v uspešen razvoj panbalkanskega gibanja, katerega intelektualni začetnik je njihov kolega bivši ministrski predsednik g. A. Papanastassiu, ker sta se prepričala, da so pri nas kakor na Grškem podane najboljše dispozicije v zaiselnem in gospodarskem oziru za tovrstno aktivnost. Nekaj težkoč bo imela premostiti samo carinska politika. — Očarala ju je lepota Gorenjske in pričakujeta, da bo prišlo do živahne turistične izmenjave. Tudi našta mogla prehaliti visokega nivoja naše vasi, in cerkvice na vseh gričih juma pričajo, da

ki daje življenje in moč jugoslovanskemu državnemu narodu. Brez slovenstva in jugoslovanstva, brez jugoslovanstva, pa ni poleta navzgor, ni niti varnosti za obstoj slovenstva. Slovenstvo, razširjeno v jugoslovanski horizont, je širina in velikost na vse strani, slovenstvo, omejeno le na sebe, je ozko in tesno in začetku in nato propadanje. Pestrost, lepota in barvitost izvira iz slovenstva, srbstva in hrvatstva, iz jugoslovanstva pa ustvarjajoča harmonija.

Vse to je zapisano v zgodovini našega naroda, vse to pa je tudi zapisano v naših srcih. In zato je pravi naš voditelj samo tisti, k inas vodi iz slovenstva v jugoslovanstvo in zato smo na pravem potu Slovenci le takrat, kadar vršimo vse dolžnosti, ki jih imamo kot bistven del jugoslovanskega državnega naroda. Zato zvesti slovenstvu in na delo za napredek jugoslovanstva!

živi tod pobožen narod.

Prorektor solunske univerze g. dr. Pericles Bionkides se je ljubeznivo zanimal za našo univerzo in izrazil željo, da pride do tesnejšega sodelovanja med jugoslovanskimi in grškimi profesorji in študenti, kar bi bila najsolidnejša podlaga za resnično zblizanje obeh narodov.

Urednik »Tahidromosa« g. N. Kulandru je hvalil visoki nivo našega žurnalizma. Posebno mu je ugajal novinarski dom v Zagrebu. Čudil se je, da more mala Ljubljana, ki je tudi samo center razmera majhne pokrajine Slovenije, vzdrževati kar štiri dnevne in to na presenetljivo veliki višini kar se tiče njih oblike in obsega. Ima vtis, da je socijalni in gmotni položaj jugoslovanskega novinarja mnogo boljši od grškega, kar je v prvi vrsti pripisovati njihovi krepki organizaciji.

Gosp. Kostas Pimedis, direktor združenja solunskih industrijcev je bil posebno zadovoljen z ogledom popirnice v Vevčah. Ta panoga industrije je na Grškem le slabo razvita in grška država, kakor tudi mnogi grški listi dobivajo papir ravno od večške tovarne.

Eden od grških gostov je med razgovorom o balkanski uniji šaljivo pripomnil, da ni mnogo izgledov na izmenjavanje dobrin, ker smo Jugoslovani preveč trdovratni. Na Bledu je na primer vprašal g. Parmačevića od Centralnega presbiraža v Beogradu, če bi bili Jugoslovani pripravljeno narediti kakšen »kšeft« n. pr. da zamenjamo Bled za Olimp, bivališče grških bogov. Pa ga je g. Parmačević zavrnil in celo ni pristal, ko mu je ponudil Akropolu za zamenjo.

V najboljšem razpoloženju so se grški gostje vrnili v Ljubljano in si po kosilu z velikim zanimanjem ogledovali velesojem.

Zahvala grških gospodarstvenikov

Zagreb, 7. junija. AA. General Daskalović je prejel od grških izletnikov, ki se mude zdaj v Sloveniji to-le brzojavko: »Bled. Dospevši na Bled vam izrekajo grški izletniki svojo iskreno hvalo za topli in bratski sprejem v Zagrebu. — Mavrokordato.«

Ljuba Nešić - poslanik v Ankari

Beograd, 7. junija. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog ministra zunanjih zadev postavil z ukazom za izrednega poslanika in opolnomočenega ministra v Ankari gosp. Ljuba Nešića, dosedanjega izrednega poslanika in opolnomočenega ministra v Sofiji.

Zitna bitka v Italiji se nadaljuje

Rim, 7. junija. AA. Pod predsedstvom ministra poljedelstva Acerba se je sestel odbor za žitarice. Po daljši razpravi je bilo sklenjeno, naj odbor razširi svoje delovanje za pojačanje pridelovanja in pozove vse naučne zavode, naj nadaljujejo s proučevanjem znanstvenih in tehničnih pridobitev v poljedelstvu. Ministrstva vojske, mornarice in za letalstvo so sklenila prehranjevati svoje oddelke le z moko iz domačih žitaric.

Program obiska romunskih avtomobilistov

Romunski gostje pridejo v Slovenijo dne 11. junija. Zastopniki ljubljanskega avtomobilskega kluba pozdravijo romunske goste v Zagrebu ter jih vodijo skozi Kostanjevico in Novo mesto v Ljubljano, kamor prispejo izletniki med 10. in 11. uro dopoldne. V Ljubljani bodo gostje pozdravljeni in pogosteni z malo zakusko, ki jo jim priredi mestna občina ljubljanska na vrtu restavracije »Zvezda«.

Iz Ljubljane se podajo izletniki na Bled, kjer se vrši ob pol 14. uri banket na čast gostom. Banket priredi ljubljanska sekcija avtomobilskega kluba. Pred banketom bo svečana seja centale avtomobilskega kluba kraljevine Jugoslavije, katere se udeležijo tudi visoke osebnosti romunskih gostov.

V Ljubljani bo šla kolona po teh ulicah: čez Karlovski most — Streliško ulico — na Vodnikov trg — Pred Škofijo — Mestni trg — Stari trg — Sv. Jakoba trg — Čojzova cesta — Vegova ulica — Kongresni trg — pred Kazino — od tu po Selenburgovi ulici — Prešernovi ulici — Miklošičevi cesti — Tavčarjevi ul. mimo kavarnе »Evrope« — Gosposvetski in Celovski cesti dalje proti Gorenjski.

Izleta se udeležijo visoke romunske osebnosti, med njimi tudi predsednik Kraljevskega romunskega avtomobilskega kluba N. E. Mitilineu, bivši zunanji minister kraljevine Romunije. Z izletniki bodo prispeli v Ljubljano tudi številni zastopniki ostalih sekcij kluba, tako beogradske, sarajevske, zagrebske in ostalih.

Zanimivo je, da polagajo romunski gosti veliko važnost na poset Bleda, od koder bodo prirejali v teku popoldneva, po banketu, 11. junija t. l. izlete v manjših skupinah v Boh. Bistrico, Vintgar, Kranjsko goro, Ljubelj itd. Zvečer bo prirejana na čast gostom iluminacija jezera.

Borzna poročila

dne 7. junija 1930.

Devizna tržišča.

Ljubljanska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so se imenovale sledeče notacije: Berlin 13-51, Bruselj 7-9003, Budimpešta 9-8987, Curih 1095-90, Dunaj 793-36, London 275-09, Newyork 56-51, Pariz 222, Praga 167-95, Trst 296-55. V preteklem tednu je promet znatno narasel vsled potreb velesojmskih kupčij. Elektnivni devizni promet od 2. do 8. junija izkazuje sledeče stanje:

dne 2. junija Din 3.161.187-35 London—Curih; dne 3. junija Din 3.257.272-84 Curih—London; dne 4. junija Din 3.240.341-73 Newyork—Curih; 5. junija Din 3.452.614-82 London—Newyork; dne 6. junija Din 4.084.269-90 Curih—London; skupaj Din 17.195.686-64.

Curih, 7. junija. Beograd 9-125, Pariz 20-255, London 25-0975, Newyork 516-55, Bruselj 72-075, Milan 27-055, Madrid 62-50, Amsterdam 207-70, Berlin 123-225, Dunaj 72-85, Stockholm 138-60, Sofija 15-32, Praga 58, Budimpešta 90-325, Atene 6-70, Carigrad 2-45, Bukarešta 3-07, Helsingfors 13-.

Ostale borze v državi danes niso poslovale.

Zitna tržišča.

Novi Sad, 7. junija. Pšenica: gornjebačka 78 kilogramov 212½—215. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendenca: stalna. Promet: pšenica 72 vagonov, koruza 71, oves 1, moka 9.

Budimpešta, 7. junija. Tendenca: prijazna, promet srednji. Notacije: Pšenica: junij 23-15 do 23-30 (23-21—23-26), oktober 20-90—21-06 (20-96—20-98). Rž: oktober 12-90—13-03 (12-95 do 12-96). Kuruza: julij 12-96—13-10 (12-96 do 12-98), avgust 13-27—13-35 (13-25—13-26).

Politične prilike v Bolgariji

Obširna rekonstrukcija bolgarske vlade, ki jo je srečno izvršil pred kratkim gosp. Ljapčev, sedaj že večletni predsednik bolgarskega ministrskega sveta, je zopet utrdila njegov položaj na krmilu te naše sosedne države.

Zadnje težkoče, katere je imel premagati g. Ljapčev, so predstavljale vrhunec krize, ki razjeda vladno večino na Bolgarskem že več let in ki stoji nespremenljivo v znamenju nasprotja med Ljapčevim in Cankavim. Demokratiški zgovor, kot se imenuje sedanja vladna koalicija, je namreč zmes več strank, ki se rezko razlikujejo med seboj in ki jih je združil v eno enoto le hipen skupni interes v l. 1923., ko je šlo vsem meščanskim strankam za to, da se zruši oblast bolgarskih zemljelincev s Stambulijskim na čelu.

Krvava revolucija od 9. junija 1923, ki se je izvedla s pomočjo vojaških krogov in makedonskih emigrantov, ni zaostajala po svoji krutosti za drugimi revolucijami te vrste. Dokaz je žalostna usoda samega Stambulijskega, ki je bil, kot znano, umorjen na naravnost nečloveški način. Enaka usoda je zadela tedaj tudi mnoge druge zemljelince, ki so padli v roke revolucionarjem od 9. junija, medtem ko se je mnogim drugim odličnim zastopnikom stranke in ideje Stambulijskega posrečilo zbežati v inozemstvo.

Voditelji omenjenega prevrata so se po popolnem uspehu svojega nasilnega in krvavega prevrata konstituirali tudi javno v posebno politično skupino, ki se navadno označi kot stranka »devetjunijscev«. Povsem naravno je bilo, da prevzamejo odgovornost za vlado devetjunijski sami, da utrdijo novi položaj, ki so ga nasilno ustvarili. Tako se je tudi zgodilo in vlado je sestavil voditelj protizemljelidske revolucije gosp. Cankov.

Devetjunijski pa so bili le maloštevilni in zato je bil potreben sporazum z vsemi strankami, ki se pod vlado pok. Stambulijskega niso mogle uveljavljati in so si zato srdito nasprotovale. Na ta način je nastal že prej omenjeni »Demokratiški zgovor«, strmitev vseh politikov in njihovih skupin v en enoten blok z devetjunijski. Izven tega bloka so ostali na eni strani predvsem seveda zemljelci, socialisti in komunisti, na drugi pa narodni liberalci. Pri volitvah, ki so sledile krvavi revoluciji, se je blok popolnoma obnesel in ves režim g. Cankova je stonel skozi štiri leta na tej novi večini.

Naloga, ki jo je imel rešiti Cankov, je bila zela težavna. Treba je bilo predvsem vpostavitvi v deželi red in avtoriteto oblasti, katere je bila krvava vstaja proti Stambulijskemu precej omajala. Na drugi strani pa je čedalje bolj dvigala glavo komunistična propaganda, ki se ni držala samo v mejah neteroristične agitacije, temveč se je sistematično posluževala vsakovrstnih atentatov.

Ce se lahko reče, da je Cankov kolikor-toliko rešil to svojo nalogo na zunanji ter odvrnil vsako nevarnost za novi režim s strani nasprotnikov, mu je pa nastala druga nevarnost v lastnih vrstah, namreč v notranjosti »Demokratiškega zgovora«

samega. Kot smo rekli, so politiki tega bloka razdeljeni v dva tabora, katerih enega tvorijo »devetjunijski« s Cankovim na čelu, drugega pa stari politiki, ki so se uveljavljali že pred vojno ter imajo v narodu mnogo več slovesa in tudi opore nego devetjunijski, ki so prišli na površje v izrednih prilikah kot novinci.

Cim si je prva skupina utrdila svoj položaj v »Demokratiškem zgovoru«, je začela misliti na to, da bi devetjunijske izpodrinila, tako da bi prišli stari, predvojni politiki zopet na površje. Ta notranja borba za oblast se je končala s popolno zmago nad Cankovom in njegovo skupino. V začetku l. 1926. je moral Cankov odstopiti ter napraviti v vladi mesto drugemu namreč g. Ljapčevu.

Pri volitvah, ki so se vršile v l. 1927., je dobil »Demokratiški zgovor« zopet večino, kar je položaj g. Ljapčeva znatno utrdilo. Ljapčev je moral rešiti nekoliko vprašanih življenjske važnosti za Bolgarsko kot n. pr. vprašanje bolgarskih reparacij, vprašanje bolgarski beguncev z grškega ozemlja, najetije posojila za gospodarsko konsolidacijo, ureditev odnošajev s sosednimi državami Jugoslavijo, Grško in Rumunsko itd.

Grški gospodarstveniki v Ljubljani

Pozdrav v zbornici za TOI - Zanimanje za papirnico v Vevčah - Zanimiva izjava grškega zastopnika

Ljubljana, 7. junija.

Po lepem enodnevnem bivanju na Bledu so se grški gostje danes z jeseniškim brzovlakom vrnili z lepe Gorenjske v Ljubljano. Na glavnem kolodvoru ni bilo oficijelnega sprejema, marveč so se naši gostje odpeljali z avtomobili naravnost v palačo Zbornice TOI, kjer se je ob 10. dopoldne vršil oficijelni pozdrav.

V slavnostni dvorani, ki so jo vsi grški izletniki občudovali, je najprej pozdravil goste predsednik Zbornice TOI Ivan Jelčin ml., ki je v iskrenih besedah povdarjal, da si šteje Zbornica v čast, da more v svoji sredini pozdraviti zastopnike grškega naroda. Zelen jim je iskreno dobrodoščilo.

Industrijec Dimitrij Papakonstantinu se je v imenu vseh izletnikov prav iskreno zahvalil za pozdrave. Veseli jih, kar so videli v Jugoslaviji, posebno pa v Sloveniji. Uverjen je, da bodo prijateljski odnošaji med obema državama obradili prav lepe uspehe. Dopolnjevatvi se moramo medsebojno, zlasti na gospodarskem polju, ker so produkti obeh balkanskih držav različni. Aeroplanska linija med nami in vami bo prav znatno prispevala h gospodarskemu izpopolnjevanju. Zeli prav lepe uspehe naši industriji. Iskreno in toplo se zahvaljuje za lep sprejem in pozdrave na divnem Bledu.

Podban dr. Pirkmayer je v imenu bana Dravske banovine inž. Serneca zelen gostom prisrčno dobrodoščilo, povdarjajoč, da so cenjeni gostje lahko spoznali našo pokrajino, kjer je naseljen maj-

Pri svojih naporih se je moral boriti g. Ljapčev z največjimi težkočami predvsem v vprašanju ureditve odnošajev s sosedni. Banditizem »makedonstvujušcih« je povzročal z vpadi na ozemlje sosednih držav incident za incidentom, kateri so rodili večkrat nevarno stanje napetosti z vsemi sosedmi. Vlada g. Ljapčeva pa je kazala napram organizatorjem tega banditizma nenavadno slabost. Posebno v zadnjih dveh letih so imeli makedonstvujušci popolno »prosto roko« ne samo glede vpadov na sosedno ozemlje, temveč tudi pri notranjih medsebojnih pobojih in pokoljih. Ta »država v državi« je končno začela vznemirjati tudi bolgarske politike in Cankov se ni plašil izkoristiti za svojo revanšo proti Ljapčevu poleg pereče gospodarske krize tudi divjanje »makedonstvujušcih«.

Kritiki, s katero je Cankov najprej pobijal politiko g. Ljapčeva, je sledila pozneje odločna opozicija, ki je dosegla svoj vrhunec v tem, da je njegova skupina odrekla pred kakimi tremi meseci vladi zaupnico glede njene gospodarske politike. Da se prepreči nevarnost razpada »Demokratiškega zgovora«, se je končno Ljapčev odločil, da pomiri svojega nasprotnika. V ta namen je bila izvršena rekonstrukcija vlade na ta način, da so prišli v njen sestav zopet tudi najvidnejši »devetjunijski«, vstevši seveda g. Cankova.

hen, a delaven narod. Tu lahko spoznajo lepe uspehe dela.

Podžupan prof. Evgen Jarc je goste pozdravil v imenu občinske uprave. Zelen jim je prijetno bivanje v naši deželi. Pozdravil je z vzklikom: »Kalos tome!« Vse govore so navzoči sprejeli z burnim aplavzom.

Naposled je pozdravil Ljubljano še Janko Dukas, direktor Grško-srbske banke v Solunu.

Ogled veške papirnice.

Gostje so se nato odpeljali v avtomobilih v Vevče, kjer jim je ravnatelj dr. Ciril Pavlin z inženjerji razkazal najprej hidroelektrične naprave na Fužinah in pozneje papirnico v Vevčah. Po ogledu velike tovarne v Vevčah je bila zakuska na restavracijskem vrtu tovarne, kjer je domačin dr. Ciril Pavlin pozdravil cenjene grške goste kot prijatelje. Povdarjal je, da ima veška papirnica že tradicionalne zveze z Grčijo, kamor izvažajo do 10 vagonov papirja. Te zveze obstajajo že od leta 1850. in 1860. ter upa, da se bodo te zveze še poglobile in podkrepile. Zeli, da bi nastale med jugoslovansko industrijo in Grško čim tesnejše zveze.

Dr. Kiro Kircis, direktor solunskega Trgovskega in industrijskega združenja, se je zahvalil tovarni za prijateljsko pogostitev, nakar so se gostje odpeljali proti Ljubljani, kjer jim je bil popoldne ob 14. na velesjemu v Dolničarjevem paviljonu prirejen obed.

Grške gospodarstvenike je v Vevčah najbolj zanimala produkcija papirja, od-

nosno celokupni proces. Na čast grški gostom je tovarna izdelala papir z gršk vodno znamko.

Obed na velesjemu.

Kakor omenjeno, se je vršil obed v Dolničarjevem paviljonu na velesjemu. Med obedom so bile izrečene mnoge dobrosrčne napitnice, ki jih je otvoril glavni tajnik Zveze industrijscev inž. Milan Suklje.

G. Dionidis Verlamides, predsednik solunskega sejma, je odgovoril na ti pozdrav. Iskreno čestita k uspehu ljubljanskega sejma. Sredi tega mirnega in aktivnega dela je moja dolžnost reči par besed o zgodovini sejmov oziroma trgovskih manifestacij te vrste. Najnost razpečavati dobrine je ustvarila tržišča raznih vrst, dokler se ni razvil sejm in nazadnje trgovska razstava. Kakor omenja zgodovina Aten, so se pojavili prvi sejmi že v drugem stoletju po Kr. Ptolomej je organiziral prvo razstavo, katere so se udeležili vsi trgovci mesta Tebe in bližnjih mest. Razstavili so svoje najboljše izdelke kakor tudi trgovske produkte iz Egipta. Pozneje so prevzeli ti tebenski sejmi še značaj narodnega praznika in služili zabavi. V devetem stoletju po Kr. je Solun praznoval z velikim pompom sv. Demetra. Trgovci so izkoristili to zbiranje ljudskih množic in priredili velike trgovske manifestacije, ki so imele značaj sejma in so vsako leto ponavljale. Solun je torej že od nekdanj zelo pripraven za velike trgovske razstave in ravno to dejstvo, ki je očito vse čase, nas je opogumilo, da ustanovimo l. 1926 velik mednarodni sejm v modernem smislu. Vi se zavedati sami kakšno važnost polaga civilizirani svet na trgovske manifestacije te vrste. V njih se kaže utrip narodnega srca in vitaliteta naroda. Takšni sejmi pospešujejo finančni, industrijski, trgovski in poljedelski razvoj pa tudi v intelektualnem oziru dvigajo kraje, v katerih se vrše. Njih cilj je huan, ker zblizujejo narode med seboj in dajejo osnovo za tesnejšo kolaboracijo med njimi. Bivši vojni nasprotniki složno so delujejo na pacifičnem terenu trgovine za dobrobit njihovih dežel.

Jugoslavija se je udeležila drugega mednarodnega sejma v Solunu. Imam zagotovo vašega trgovskega ministra, da se bo udeležila tudi letošnjega sejma. Za nas je to izredna čast in trudili se bomo ustrezili vam v vseh ozirih. Na tem terenu se bomo po bližje spoznali in roko v roki popolno iskrenostjo delali za blagostanje obeh dežel. Ne bomo kovali orožja za uproščanje narodov, pač pa velike stroje za industrijo in poljedelstvo, ki bodo služili gospodarskemu dvigu naših dežel in vsega Balkana.

Končno moram poudariti našo iskrenino in toplo zahvalo za sprejem, ki ga označim bratskim, ker je to edina prava beseda. Čeprav se razidemo, vam vendar ne rečem »Z Bogom«, temveč »Na svidenje!« in napijam velesjemskega odbora, kakor vsemu jugoslovanskemu narodu!

Zvečer ob 20. uri je priredila mestna občina na čast grškim gostom banket v restavraciji »Zvezda«, med katerim so se izrekle mnoge prisrčne zdravice in napitnice.

Kar tako

Prijetno je, če je človek mladeniško vitek in gibčen, včasih pa tudi nič ne škoduje, če je nekoliko mesnat in rejen. To sem te dni skušal sam, ko sem prenašal svojih 80 kil in še nekaj čez po ljubljanskih ulicah. Če bi bil vitek in slok, bi bil hodil venomer precej bolj naglo kot sem, tako pa sem se pomikal naprej lepo umerjeno in počasi, kakor se spodobi za starejšega zastavnega gospoda in to me je obvarovalo slučajno precejšnje nesreče. Biti debel in zastaven pa ni dobro samo zato, da se človek izmuzne kakšni nesreči, ampak tudi zaradi časti, ker pred debelim starejšim gospodom imajo ljudje rešpekt in mu rečejo »gospod hofrat«, mlade in vitke fante pa naganjajo s »frkovic«.

Ko sem torej pomikal po neki bolj odleži ljubljanski ulici svojih 80 kil in še nekaj čez počasi naprej, je naenkrat nekaj padlo pred mene: čof! Po tleh se je razlila neka rumenkasta tekočina, ki ima svoj poseben duh, pa tudi med tekočino je bilo nekaj, kar ni bila tekočina, pa ima tudi svoj duh. Narodna pesem pravi, da ima svoj duh rožmarin, ampak to, kar je obležalo sredi tekočine pred menoj na cesti, ni bil rožmarin.

Radoveden, odkod prihajajo ti krasni blagri na hodnik, sem stopil sredi ceste in pogledal nekoliko po oknih. Eno okno je bilo odprto in tam sem videl sloneti zagorel obraz dekleta z dežele, ki se je naslanjalo na posebne vrste posodo in radovedno gledalo na ulico, menda če je kje v bližini kakšen stražnik. Ko pa je videlo,

da v celi ulici ni razun mene nobene žive duše, se je nasmejalo in reklo: Snaga velja! Tako sva bila zadovoljna oba: jaz, ki sem rešil s svojo počasnostjo svojo obleko umazanije, dekleta pa, ker jo ni videlo oko postave.

Ko je bil ta dogodek srečno za menoj, sem pomikal svojih 80 kil in še nekaj čez zopet dalje po prašni ulici, pa nisem nikjer nič več videl. Tista posoda mi kar ni hotela iz sponiina. Ustavil sem se pred neko branjarijo in ogledoval stare roziče in zaprašene bonbončke v izložbi in krtače in Kozorogovo milo in kar je podobne branjevske drobnarije, samo da si preženem iz glave spomin na posodo — pa ni šlo. Potem sem se vsedel na klopičo in sem občudoval mehke linije čokatega Krima in njegovih manjših sosedov, ki so se zavijali pred zahodnim solncem v tenko meglo, pa tudi to ni pomagalo. Posoda mi je bila vedno bolj živo pred očmi, čeprav sem mižal.

Nekako v polsnu pa je pripeljal na površje mojega spomina neka druga slika, ki je ležala že leta in leta globoko zakopana v spodnjih predelih mojega spomina. Spomnil sem se na svoje mlada leta, ko sem stanoval kot šolarček pri starejši ženski, ki je oskrbovala čisto čedno predmestno hišo. Ta hiša je bila zidana tako, kakor so zidane prave slovenske hiše, v njej pa sta stanovali dve stranki in mi, šolarčki, z gospodinjo vred. Za silo bi se bil morda kdo še vrinil kam pod streho, bilo pa ni nikogar, ki bi bil takrat hotel tja iti. Ziveli smo torej v tisti slovenski hiši dve stranki in mi.

Ti dve stranki sta bili nam, mladim ljudem, v naši slovenski hiši v največje veselje in zabavo. Kregali in prepirali sta se, in pretepali, da so kar cunjje letele.

Mi, mladi ljudje, smo komaj čakali, da je pozvonil šolski zvonec ob 11. dopoldne ali pa ob 4. popoldne, samo da smo brž tekli domov gledat in poslušat, kako se naši stanki zopet dajeta. Skrivali smo se za stopnijske stebriče, da nas ne bi opazili in prenehali, ali pa smo zlezli na visoko skladovnico drv na dvorišču in kukali skoza okna in gledali, kako se prepejo in zimerjajo. Pri neki taki reviziji smo pa opazili, da ima ena stranka v svoji sobi velikansko posodo, takšno, kakršno je korak pred menoj razlil kmečkoo dekleta na hodnik in tista posoda je bila že skoro do vrha polna! To je bilo za nas senzacionalno odkritje in radovedni, kakor smo bili, smo lezli še pred okno druge stranke pogledat, če ima tudi druga stranka takšno posodo v svoji sobi kakor prva. Komaj pa smo se oknu, ki je bilo slučajno odprto, nekoliko približati, nam je pa že povedal duh, pa ne rožmarinov, da se spoznajo na take posode tudi pri drugi stranki.

Mi, mladi šolarčki, smo o svojih velevažnih in za zgodovino milega nam slovenskega naroda odločilnih odkritjih povedali v svoji klepetavosti vse, kar smo videli. Naša gospodinja nas je nekaj časa gledala z velikimi očmi in poslušala z odprtimi usti, nato pa je šla uveljavljat svoje oskrbniške pravice.

Mi, mladi šolarčki, smo se skrili za stopnijske stebričke, ko je naša gospodinja potrkala na vrata prve stranke. Slišali smo natanko, kako je naša gospodinja vprašala,

odkod tak lep duh po dvorišču. Takrat pa se je prva stranka razjezila in kričala: »Kaj, vi se predrznete? Nas, ki smo najbolj snažni ljudje? Nas, ki imamo moralno in lepoto in čistost in snažnost? Poberite se!« In vrata so se zaloputnila.

Pri drugi stranki je bilo ravno tako. Tudi tam smo slišali besede: »Kaj, vi se predrznete? Nas, ki smo najbolj snažni ljudje? Nas, ki imamo lepoto in čistost in snažnost in moralno? Poberite se!« Lop-vrata so se zaprla.

Nekaj dni kasneje pa je vodila naša gospodinja gospodarja po dvorišču. Bilo je poleti in vroče in okna s bila odprta. Gospodar si je tiščal nos in gledal jezno na okna obeh strank.

Na vse te dogodke smo mi, mladi ljudje že zdavnaj pozabili, ker smo odšli na počitnice. Ko pa smo se na jesen vrnili, so prišli nenadoma v našo slovensko hišo krepki pstreščki, zunaj je pa stal voz z pohištvom. Postreščki so nosili, gospodar je pa gledal. Tudi pred hišo se je nabralo dosti radovednežev, ki pa niso imeli kaj gledati. Ko so pa postreščki prinesli pred hišo dve posebni posodi, polni umazanije in grdobije obeh strank, so si ljudje stisnili nosove in bežali na vse strani.

Naša gospodinja, ki je znala nemško, nan je pa rekla: »Je že tako — aussen hui, in nen pfui! Take so pač stranke!« Potem je pa zastokala: »Ali ni škoda te naše lepote slovenske hiše?«

Na vse to sem se spomnil, ko sem gledal na Krim. Če pa kmečka dekleta ne bi bila tiste posode pred menoj izpraznila, s pa ne bi bil na nič spomnil. Spomnil je k dobra reč.

Dnevne vesti.

Ljubljana - slovenski Salzburg

To Ljubljana žalibog še ni, postane pa to lahko, če le hoče, namreč središče tujskega prometa za najbolj obiskovan del naše ožje domovine.

Legi ljubljanskega mesta je zelo podobna legi Salzburga. Obe mesti ležita v ravnini, obe imata vsako svoj grad, ravnino pa obdajajo od več strani visoki alpski vrhovi. Dobre železnice in lepe ceste posredujejo zlasti tujski promet na vse strani, pri nas na Gorenjsko in Dolenjsko, v Salzburgu pa na visoko bavarsko planoto in v gorato Salzkammergut z njegovimi jezeri.

Kot tujsko-prometno središče pa ima Salzburg nekaj prednosti, ki jih Ljubljana še nima, pa jih lahko z razmeroma neprevisokimi stroški sčasoma ustvari.

V Ljubljani in v Salzburgu je dobro poskrbljeno za bogate tuje. Tako je pač povsod na svetu. Bogatih ljudi pa na svetu žalibog ni preveč in tisto malo, kar jih je, ne more napolniti vedno vseh prvovrstnih hotelov in penzionov. Poleg prvovrstnih in luksuznih hotelov pa ima Salzburg tudi celo vrsto prenočišč, ki so zelo poceni, a kljub nizkim cenam so vsa prenočišča silno snažna, ker omogočajo potovanje tudi ljudem, ki z materijalnimi dobrinami niso ravno preveč oblagodarjeni. Srednji stan pa je najštevilnejši in čeprav ne plača posameznik za hrano in prenočišče mnogo, se pa vendar pozna masa. Če bi računali, od koga ima Salzburg več dobička, od bogatov ali od nemških učiteljev in uradnikov in trgovcev, bi številke skoro odločile v prid smalinim ljudem.

V Ljubljani takih prenočišč zelo primanjkuje in to marsikoga odvrta od naših krajev. Ljudje pač prihajajo, a ne ostajajo dolgo pri nas, ker jim je življenje predrago. Za podjetne ljudi se odpira v tem pogledu še lep vir dohodkov. Ne bodo sicer obogateli čez noč, bodo pa gotovo prišli na svoj soliden račun.

Pred Salzburgom pa ima Ljubljana še eno do danes neizkoriščeno prednost, da sega od Ljubljane preko Šiške tja do Medvoda krasen pas sveta, obdan od najlepših gozdov, ki je kakor nalašč ustvarjen za veliko tujsko-počitniško naselbino. Tu bi se lahko razvil nekak ljubljanski Hietzing ali Hütteldorf, kjer bi uživali tuji vse udobnosti mesta, uživali pa tudi svoje počitnice. V mesto, kjer je pošta in telefon, ne bi bilo daleč, da bi lahko dopoldan vsi opravili svoje eventualne posle, doma pa bi uživali vili prijetnosti naše lepe okolice. Do Save ni daleč, do Bleda in na Gorenjsko sploh tudi ne. Seveda pa bi morale prizadete občine poskrbeti, da tega krasnega pasu ne bi kužil smradljivi tovarniški dim.

Ljubljana je lepa, še lepša pa bo, če bodo znali merodajni gospodje združiti vse prednosti mesta v harmonično celoto z lepo ljubljansko okolico.

Kraljevska banska uprava v Ljubljani razglasa, da po § 3 odstavka 2 zakona o praznikih binkoštni ponedeljek za državne uslužbence katoliške veroizpovedi ni priznan kot praznik, zaradi česar se vrši ta dan služba.

Imenovanja. Za referenta sanitetnega poveljstva Dravske divizijske oblasti je imenovan san. podpolkovnik dr. Lujo Debeljak, doslej upravnik zasilne vojne bolnice v Celju. — Za živnozdravnika referenta pri 3. armijskem poveljstvu je imenovan vet. polkovnik dr. Ivan Keber, doslej načelnik veterinarskega oddelka Dravske divizijske oblasti. — Za veterinarskega referenta Dravske divizijske oblasti in za upravnika Dravske živnozdravnice bolnice je imenovan vet. podpolkovnik dr. Ljudevit Plašnik, doslej vršilec dolžnosti načelnika veterinarskega oddelka pri 3. armijski oblasti. — Na razpoloženje ministru vojne in mornarice je postavljen intendant major Mirko Vilfan. — Za vršilec dolžnosti sodnega referenta pri 2. armijski oblasti je imenovan podpolkovnik Gustav Dolinšek, doslej sodni referent Bosanske diviz. oblasti. — Upokojen je fregatni kapetan Vladimir Pfeifer in prestavljen v rezervo. — V rezervo je prestavljen sodni kapetan II. kl. Stefan Koprivšek.

Sestanek Pen-klubov v Beogradu. Na sestanku članov Pen-kluba v Beograd pride iz Ljubljane Oton Zupančič z 10 slovenskimi književniki. Tudi iz Zagreba pridejo odposlanci od vodstvom dr. Domjanica. V Beogradu bodo 3 dni razpravljali o vprašanju mednarodnega kongresa Pen-klubov, ki se bo koncem tega meseca vršil v Varšavi. Ob tej priliki bodo imeli oni tudi nekaj sestankov.

Razstava francoske sodobne umetnosti so otvorili v petek zvečer. Otvoritvi so prisostvovali zastopniki upravnih, prosvetnih in vojaških korporacij, član ljubljanskega konzularnega zbora in mnogo občinstva; zbrane goste je pozdravil dr. Fr. Windischer z iskrenim nagovorom in poudaril pomembnost prireditve; za njim je govoril prof. Vey, nakar je upravnik J. Zorman udeležnikom tolmačil razstavljene umetnine. Prireditve razstave je pod patronanco Narodne galerije in Francoskega instituta.

Nagrade za izpit iz češčine. Češki poslanik dr. Leo Vokáč je izročil večeraj nagrade za izpit iz češčine g.č. Bujani Kovačević in p. Jaroslavu Maliju. Čba sta napravila izpit s prav dobrim uspehom. Nagrade je odločilo češko ministrstvo prosvete.

Dedišč se iščejo po Francetu Vodlanu, ki je pred 10 leti umrl v Ameriki in določil svojo zapuščino očetu Janezu Vodlan iz vasi Vače v okraju Kamnik. Ker je videti ime pomotno in v navedenem okraju ni nikakih Vodlanov, da si je bilo šest bratov in sester, prosil podpisani podatke, ki bi mogli služiti za izsleditev dedičev. — Dr. Ivan Černe, Gospodarska pisarna, Ljubljana, Miklošičeva c. 6/I.

Razstava ročnih del pod geslom: Zvesto srce in delovna ročica — v Jakopičevem paviljonu — se zaključila binkoštni ponedeljek zvečer. Nihče nazaj ne zamudi ogledati sij razstavljenih ročnih del, ki so po svojih različnih tehnikah zelo zanimiva in poučna. — Sološno žensko društvo.

Tekma za hitro pisanje strojepisk. Včeraj se je pričel v Zagrebu natečaj za hitro pisanje strojepisk. Natečaj prireja društvo »Mercur«. Javilo se je 58 kandidatov, med njimi iz Maribora Iva Petteman in iz Ljubljane Heda Pelnjak. Največji del kandidatov je iz Zagreba. Zadnja tekma je bila pred šestimi leti. Takrat je bilo samo 11 tekmovalk. Sedaj se je javilo tudi nekaj moških.

Gramofonske posnetke iz zvočnih filmov: »Ne verujem več nobeni ženski, Rio Rita.« »Dve srca v % taktu.« »Valček ljubavi.« »Noetova barka.« »Melodija srca« itd. itd. dobite pri »Gramofonu« A. Rasbergerju, Ljubljana, Miklošičeva 34. Zahtevajte sezname plošč.

Pazite na vstopnice za velesesem! Dobro si poglejte zadnjo stran vstopnice, ki jo kupite danes na velesesemju pri glavnem vходу. Mogoče ste z njo zadeli Din 10.000. — Na binkoštni ponedeljek bo iz kuponov velesesemskih legitimacij izžrebana polica banke »Slavije« za enoletno zavarovanje proti neugodam. Kdor bo tako srečen, da jo dobi, mu čestitamo naprej.

Med velesesemskimi vstopnicami, ki se prodajajo danes pri glavnem vходу na Ljubljanski velesesem, je skrita ona, s katero bo dotični velesesemski gost, ki jo bo kupil, dobil brez plačila polico banke »Slavije« na Din 10.000. Ta znesek bo v gotovini izplačan čez 20 let; ako pa dotičnik prej umre, bo izplačan ta denar njegovim dedičem ali pa onemu, ki prinese to polico v banko »Slavije«. Ta polica je gotov denar, ki ga je »Slavija« namenila v priznanje velesesemske prireditve in da vzbudi zanimanje za prekorsistno življensko zavarovanje. Onemu, ki jo zadene, želimo, da mu bo v čim večjo pomoč.

Ne motite radio-naročnikov pri sprejemanju programov radio-oddajnih postaj. Direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani je prejela pritožbo, da je sprejemanje programov radio-oddajnih postaj v okolihu Gledališke ulice nemogoče, ker nekdo zelo pogosto zdravi z električnim aparatom za masažo. Z ozirom na to, opozarja še enkrat občinstvo, naj ne uporablja takega aparata v čsu, ko so v obratu radio-postaje, ker se tako motenje po § 213 kaz. zakonika kaznuje z zaporom do enega leta ali v denarju do 10.000 Din. Direkcija pošte ima nalog za najstrožje izsledovanje takih oseb.

Padee z zvonika. Mizarski pomočnik, 86-letni Janez Bizjak, stanujoč v Trnovem pri Medvodah, zaposlen pri mizarskem mojstru Kozuhu v Medvodah, je večeraj popoldne popravljal zvonik, utrgala se mu je vrh ter je padel 18 m globoko z zvonika na tla. Dobil je le notranje poškodbe in so ga z večernim gorenjskim vlakom prepeljali v ljubljansko javno bolnico.

Vremenska napoved: deloma oblačno.

Ljubljana

Preponižni Ljubljančani. Ponižnost je lepa čednost, pravi pregovor, toda Ljubljančani so le preponižni, ali če že hočete, preveč potrpežljivi, skoro mrtvi. Tako pohlevnih in krotkih ljudi nima nobeno mesto na svetu. To je že z ene strani sicer dobro in lepo, ni pa vedno pametno. Včasih je bila Ljubljana vse bolj ponosna, pa tudi bolj svojevredna in trmasta kakor je dandanes. Ko so nekoč pred vojno zvišali pivovarjarji cene piva za cel, reci in piši: za cel krajcar, oj, kakšen hrum in šum je to bill! Ljudje se niso dali ugnati kar tako v kozji rog in so se znali postaviti v obrambo svojih pravic. Tako je bilo povsod in vedno. Današnji Ljubljančani pa se ne zganajo za prav nič in vsak lahko počne z njimi, kar se mu ljubi. Pametni ljudje sicer ne zahtevajo, naj se upro z noži in vilicami, ker drugega orožja itak nimajo, nekaj bi se pa le lahko zganili in zahtevali, in sicer trdovratno in vztrajno zahtevali, naj se vsaj eni njihovih želji ali zahtevi ugodijo. Treba je gnati le eno samo stvar do konca, ampak kakor rečeno, vztrajno gnati, pa bo vedno šlo vse! Vzemimo n. pr. cene sadja na trgu. Sadje je drago, zelo drago. Ali ne bi mogli Ljubljančani enkrat prestopiti en teden ali dva brez sadja? To vendar ni nemogoča stvar. In če bi se le ena taka akcija izvedla do kraja, kako bi naenkrat postala beseda Ljubljančanov važna in veljavna povsod! Zakaj pa do take akcije v Ljubljani ne more priti? Nočemo slavnih ljubljanskih mešanov prav nič žaliti, mislimo pa, da nam ne bodo zamerili, če povemo, da se nam zdi vsem takim neuspehom kriva neumestna baharija, ki brani premožnejšim ljudem pomagati onim, ki so pomoči potrebni. Ljubljančan ima končno čisto prav, če se rad nekoliko postavi, ampak še lepše kot postavljanje ob nepravem času je solidarnost in ž njim združena vztrajnost. Če bi Ljubljančani le v enem samem primeru pokazali ti dve lastnosti, bi takoj po-

stali sami gospodje, tako pa morajo tlačniti in se pokoriti vsakomur, kdor jih potipa za žep. To pa ni v interesu Ljubljančanov.

Petinsedemdesetletnica Kat. društva rokodelskih pomočnikov v Ljubljani se bo vršila 14. in 15. junija t. l. V soboto 14. t. m. se bo ob 20. uri v dramskem gledališču igrala A. Medvedova tragedija »Za pravdo in srce«. V nedeljo 15. junija bo najprej dopoldne zahvalna služba božja v uršulinski škof dr. Gregor Rožman, nato bo ob 10. dopoldne slavnostno zborovanje v Rokodelskem domu. Popoldne bo obisk grobov pokojnih predsednikov društva na pokopališču pri Sv. Križu. Zvečer ob 17.30 koncert društvenega pevskega zbora pod vodstvom prof. M. Bajuka v Rokodelskem domu.

Otvoritvena proslava tovarne Jugo-Steyer. V petek popoldne je tovarna Jugo-Steyer na skromno dostojen način proslavila oficijelno otvoritev svoje tovarne v Frankopanski ulici, kjer je bilo nekadaj podjetje »Slograd« odnosno podjetje pok. Keršiča, kovača. Tovarna za sedaj izdeluje svoje lastne tipe koles, ima pa tudi popravljalnico za avtomobile. K slavnosti so se odzvali komandant mesta brigadni general Popović z oficirji kolesarskega bataljona, župan dr. Dinko Puc, podžupan prof. Evgen Jarc, nekateri občinski svetovalci in predstavniki drugih gospodarskih korporacij. Prisoten je bil pri lepi slovesnosti tudi avstrijski konzul g. Pleinert. Bančni direktor g. Reich je v kratkem nagovoru pozdravil navzoče ter je izrazil željo, da bi podjetje koristilo v splošno zadovoljstvo jugoslov. prebivalstva. Nato je bil kratek pregled tovarniškega obratovanja, ki je moderno urejeno. Opazili smo, da je pri obratu zaposlenih tudi nekaj ženskih moči. Izvršujejo dela, za katera niso posebno dobro plačana, čeprav je precejšen riziko pri stroju. Apeliramo na tovarno, da tem ženskim silam njihove plače primerno uredi.

Obiščite razstavo modernega francoskega slikarstva v Narodni galeriji.

Opozarjamo posetnike velesesema z dežele na razstavo francoske umetnosti v galerijski dvorani v Narodnem domu, s katero se nudi redka prilika seznaniti se z originalnimi deli vodilnih francoskih mojstrov svetovnega imena. Pestra kolekcija obsega 250 umetnin in sicer slik, risb, akvarelov, pastelov, grafike. Ker mnogi tudi še niso videli preurejenih prostorov Narodne galerije in njenih zbirk, si jih obenem lahko ogledajo.

Aretacije. Od petka na soboto so bile aretirane samo 3 osebe, ena zaradi javnega pohujšanja, dve zaradi beračenja.

Policijske prijave. Prijavljena je bila večeraj samo ena tatvina, dalje 2 telesni poškodb, 1 izgred, 1 kršitev stavbnih predpisov, 6 avtomobilistov zaradi prekrškov proti avtomobilskim predpisom in 11 voznikov zaradi prekrškov cestnopoličijskega reda. Ljubljana je bila mirna.

Pozor pred gotovimi trgovci. Naši trgovci so solidni in tudi v oglaših so vedno solidni. Pojavljajo pa se zadnji čas sumljivi agentje odnosno špekulantje, ki skušajo potom oglasov izrabljati brezposelne privatne nameščence. V liste objavljajo oglase, da sprejemo uradnika, ki je zmožen kavcije. Tem špekulantom brezposelni nameščenci nasedajo. Znan je slučaj, da je revež, da bi dobil službo, založil kot kavcijo pri dotičnem poslodajalcu znesek 10.000 Din kot kavcijo. Poslodajalec mu je v garancijo izročil menico za 10.000 Din, ki naj bi zapadla v plačilo ob izstopu iz službe. Revež se bo najbrže za denar obrisal, ker so prišle na dan gotove manipulacije dotičnega lesnega trgovca.

Ljubljanski trg. Včeraj, v soboto, je bila kupčija na ljubljanskem trgu prav živahna, ker so se ljudje preskrbovali za praznike. Posebno mnogo so kupovali sadja, ki ga je bilo obilo na trgu. Bilo pa je sadje še razmeroma zelo drago. Črešnje so držali celo še po 16—18 Din kg, dokler niso pritislili Bosanci, ki so pripeljali na trg veliko množino črešenj in jih prodajali po 8 Din boljše vrste, slabše vrste pa tudi po 4 Din kg. Bosanska konkurenca za ljubljanske kupovalce sadja torej ni prav nič škodljiva. Rdeče jagode so prodajali po 6—8 Din liter. Dosti je bilo tudi zelenjave na trgu, zlasti solate, ki so jo prodajali povprečno po 1 Din glavico. Kolerabece so cenili po velikosti od 50 par do 1 Din za komad. Izluščen grab so prodajali po 10 Din kg, pa tudi cenejše. Jako dragi pa so bili jurčki. Cena 25 Din za kg je odločno previloka in vpije po tržnem nadzorniku. Petrotnina je šla dobro, ker ljudje sedaj ne kupujejo radi svinjine in govedine. Gos, težka 2 in pol kilograma, se je dobila že za 35 Din, ravno toliko je veljala tudi težka kokoš. Piščanci so bili po 34 Din par, kaže pa, da ta cena ne bo dolgo držala. Jajca so prodajale kmetice po 1 Din komad. Cene govejeje in prešičjega mesa so pa ostale neizpremenjene, čeprav je cena živine na Hrvaškem in pri nas precej padla. Tudi glede mesnih cen bo treba napraviti red. Doslej so veljali mesarji zaradi »dvotirnega« sistema v občini nekako za nedotakljive, ker se jim ni hotel zameriti ne ta, ne oni. Te igre na škodo ljubljanskih konzumentov pa bo moralo biti enkrat konec in se bodo morali tudi mesarji enkrat prilagoditi tržnim cenam živine, kajti to nikakor ne gre, da upoštevajo tržne cene živine le takrat, kadar se dvigajo, ampak jih je treba upoštevati tudi takrat, ko padajo. Če so mogle mesne cene pasti v Zagrebu, ni nobe-

nega vzroka, da ne bi padle tudi pri nas. V Zagrebu je danes govedina za 4 odstotke cenejša kakor je bila maja meseca, teletina se je pocenila za 9odstotkov, mast pa za 10 odstotkov in salo celo za 18 odstotkov! Če gre v Zagrebu pojde tudi v Ljubljani.

Maribor

»Stadtgemeinde Marburg«. Dvanajst let bo kmalu, kar je naša mestna uprava v slovenskih rokah, pa še danes se na živinskem sejmišču v Melju izdajajo za vstopnico za živino nemška potrdila, kakor: »Platzgefälle, Einhebungsschein, Stadtgemeinde Marburg«, »Stadtgemeinde Marburg, Markt-Gebühr, 1 Pferd 20 Heller« itd. Uporaba imena »Marburg« je za urade, časopise in tudi privatnike že davno prepovedano in tudi »Hellerje« in »Kreuzerje« so že davno pozabljivi. Kaj si neki morajo misliti nemški in italijanski trgovci, ki posečajo naše živinsko sejmišče? Ali mestna občina zares nima toliko sredstev, da bi si po tolikih letih nabavila slovenske tiskovine?

Velika atrakcija na binkoštni ponedeljek v mestnem parku. Tukajšnjemu aeroklubu se je posrečilo pridobiti avtovelevoznik tvrdke Siemens-Halske, ki gostuje sedaj na ljubljanskem velesesemju in vzbuja tam največjo senzacijo, tudi za turnejo v Maribor. Žal se je moral velik letalski dan, ki je bil projektiran za binkoštni ponedeljek, preložiti na kasneje, ker so bili zunanji letalci v zadnjem momentu zadržani. Kljub temu bo ta radioorjak obiskal naše mesto in bo nastopil na binkoštni ponedeljek v mestnem parku s prozo in godbo v korist našega agilnega aerokluba. Opozarjamo vse na ta senzacionalni izdelek moderne tehnike. Začetek prenosa ob 11. uri.

† Josip Gvaje. V petek je umrl v nekem sanatoriju na Dunaju tukajšnji upokojeni nadgeometer Josip Gvaje, brat akademičnega slikarja g. prof. Antona Gvaje. — Pokojnikovo truplo bo prepeljano v Maribor, kjer bo na pokopališču na Pobrežju položeno k večnemu počitku. Bodi vzornemu možu večni spomin!

Himen. Davi se je poročil v Mariboru g. Drago Stefančič, davčni uradnik v Prevaljah z gospo Marico Dujmovičovo, rojeno Hauptman, hišno posestnico v Mariboru.

Pod črto.

Pravzaprav sem upal, da se bo oglašil kdo drug, nazadnje pa le moram sam z besedo na dan: malo zadelo me je namreč, ko sem čital v listih, da se je približno ob istem času, ko so se naši Amerikanci vozili proti domačim mejam, v Genovi zrušil izseljeniški dom in da je bilo v njem menda tudi nekaj naših ljudi. Obakrat naši izseljenci: v Genovi majhni, nerodni, plahi ljudje, ki so doma poprodali, če so imeli kaj, pa jim bo komaj do Argentine, ali kam že gredo, ne morejo spati in si tiho šepetajo od postelje do postelje, pod njimi se ruši izseljeniški dom, kakor se je pač vse zrušilo pod njimi, onkraj oceana je njih zadnji up. In od onkraj oceana se naši Amerikanci vozijo domov, zdavnaj nekoč so šli tja, trudili so se in so nekaj dosegli, vsakdo se je vsaj do česa malega dokopal, nekateri imajo morda svoje Ford tam, in zdaj se po desetih, po tridesetih letih vozijo domov na kratek obisk.

Nekaj žalostnega je, kako naši ljudje hodijo in se izgubljajo v tujini. Kolonije naših ljudi po Nemčiji, Franciji, Ameriki, so kakor od drevesa odlomljene veje. Slovenci se na tujem zberejo v družbenih in prosvetnih klub, tudi materam pišejo domov in jim od časa do časa pošljejo kaj malega, toda nobene široke, narodne, organizirane zveze ni med nami tu in našimi, ki so šli v svet — zveze, ki jih drugi mali slovenski narodi tako živo in žilavo vzdržujejo. Kako, da smo Slovenci tako tuji med seboj? Ali smo krivi mi tu? Ali so krivi oni zunaj?

Krivi smo pač mi tu. Naravnost pregrešno desinteresirani smo, kako se emigracija iz domovine, vrši pred našimi očmi in kako se našim izseljencem godi prve dni, prve meseca, prva leta na tujem! To mora biti strahotno težka, skoraj brezupna borba človeka z vsem ogromnim, neznanim svetom — mi najbrž niti približno ne vemo, koliko pade takole naših ljudi. Mi ne vemo tega, mi se ne brigamo zanj, mi smo jim pač na kolodvoru pomahal z robcem, ko je odhajal vlak, potlej pa smo jih izgubili izpred oči in iz misli. In kar jih tam zunaj čez dolgo, po silnih naporih zmaga, kar jih je, da bi mogli nazadnje materialnemu in duhovnemu življenju svojega naroda kaj doprinesati, se zapro sami vase — med nami tu in onimi tam so strašne gore in ocean.

Cas bi že bil, da svojih ljudi ne bi več tako brezbržno v pogubo dajali od sebe. Močan narod bi lahko bili, če ne bi bili Slovenci v Ameriki in drugod od drevesa odlomljene veje.

m Gremij trgovcev v Mariboru sklicuje v sporazumu z Zvezo obrtnih združenj in Zvezo industrijcev za torek, dne 10. t. m. ob 8. uri zvečer, v rdečo dvorano hotela Orel velik shod vseh pridobitnih slojev v Mariboru. Na shodu bo razprava o odmeri pridobitnega davka in avtonomnih doklad za leto 1930. Obenem se pozivajo vse pridobitni podvrženi davkoplačevalci, da si še pred zborovanjem ogledajo letošnje davčne predpise na mestnem magistratu, kjer so razgrnjeni na vpogled.

m Ljudska univerza v Mariboru ima svoj letošnji občni zbor v petek 13. junija ob 8. uri zvečer v prostorih kina Apolo. Ob tej priliki vabi svoje člane in pristaše k številnemu obisku. Kdor še ni član, lahko postane še istega dne zvečer pred zborovanjem.

m Dovozi in odvozi red za birmanje v stolnici. Za binkoštno nedeljo je policija določila sledeči dovozi in odvozi red za vozove in avtomobile: dovoz do stolnice se bo vršil po Gosposki ulici, Ulici 20. oktobra in po Stolnici ulici, odvoz pa po Gledališki in Orožnovi ulici.

m Dr. med. Mila Kovač je otvorila prakso za rentgenološka preiskavanja in obsevanja, kakor tudi za kemično-mikroskopične preiskave v Mariboru, Aleksandrova cesta 6, telefon interurban 2. Ordinira od pol 9. do 17. (5.) ure.

m Ukinitve komisarijata. V knjižnici Delavske zbornice so oblasti odredile dne 31. maja komisarijat. Komisarijat je bil pred mesecem dni postavljen zaradi kontrole knjig in njihovega izposojevanja. — Od 1. t. m. dalje vodi knjižnico zopet redni odbor.

m Policijska kronika. Včeraj in danes je vladal v Mariboru velik red, kajti policija je bila celo brez običajnih prijav, le dve osebi sta bili radi manjših deliktov aretirani.

m Pretep med rekruti. V četrtek ponoči je prišlo v Makolah pri Poljčanah med pijanimi naborniki, ki so se vrnili z nabora v Slov. Bistrici, do krvavega pretepa, v katerem je neki hlapec zadobil več vobdlijavev z nožem. Moral je biti prepeljan v bolnico.

m Nesreča na delu. 75-letni krovca Jernej Bizjak je v Brezadah pri delu padel s strehe in si zlomil levo nogo ter desno roko. V Rušah zaposleni 46-letni Franjo Šober iz Slivnice si je istotako pri delu nevarno poškodoval hrbtenico. — Ob prst leve roke pa je prišel 19-letni kolarski pomočnik Jakob Razboršek. — Vsi trije so bili prepeljani v bolnico.

Celje

* Prosvetno društvo Teharje priredi v nedeljo, dne 15. junija t. l. ob 16. uri v salonu gostilne g. Pušnik (Susteri) v Teharjah pod vodstvom pevovodje g. Fr. Luževiča pevski in klavirski koncert. Spored tega koncerta je jako pester, obsegajoč 15 kraških točk, na kar že v naprej opozarjamo prijatelje petja in glasbe. Teharje so za Celjane ena najlepših izletniških točk. Izkoristite ta dan s tem, da napravite izlet, oziroma izprehod v Teharje, kjer se vam bo obenem nudil lep glasbeni užitek. Spored koncerta je razviden iz lepakov, ki so razobeženi na vseh vidnih mestih.

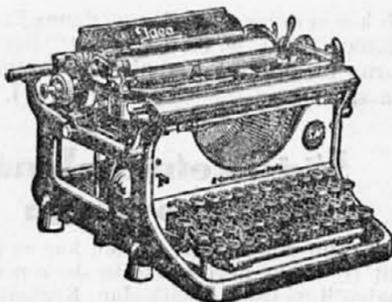
* Zlat uhan se je našel v petek dopoldan v kavarni »Merkur«. Kdor ga je izgubil, ga dobi pri kavarniški blagajni. — Neusser Josipina je na Glavnem trgu izgubila 100 dinarski bankovec.

* Predavanje za čebelarje. Čebelarstva družnica za Celje in okolice priredi na binkoštno ponedeljek ob 15. uri poučno predavanje pri čebelnjaku g. Kodele na Ostrožnem.

* Licitacija del pri pravoslavni cerkvi. Na uradni deski sreskega načelnštva je nabit oglas, ki pravi, da so pri gradnji pravoslavne cerkve potrebni akordanti (podjetniki ali koncesionirani mojstri), kateri bodo izvrševali posamezna zidarska dela po enotnih cenah od m² ali od m³. Dela se bodo izvrševala v mešani režiji, to je ves potreben material nabavlja cerkvena občina, samo dela izvršujejo akordanti s svojim orodjem, dočim ima orodje občina sama. Vsi načrti in statistični proračun, so na vpogled pri tehničnem oddelku sreskega načelnštva. Rok za vlaganje ponudb je do 20. junija t. l.

* Vlom v Sribarjevo trgovino bo kmalu pojasnjen. Kakor znano je bilo pred enim tednom vmlomljeno v Sribarjevo trgovino s klobuki. Vlomilec je tedaj odnesel klobuke v vrednosti 3000 dinarjev. Sled za storilcem je kazala v Savinjsko dolino, kjer so orožniki že iztaknili en klobuk, ki ga je vlomilec prodal. Je to neki R. F., ki je bil že ponovno predkaznovan radi tatvine. Policija je za njim izdala tiralico in je upanje, da ga bodo skoraj dobili.

* Nepreviden voznik. Pred nekaj dnevi je vozila drezina po savinjski progji čez cesto na Savi v bližini Kukovčeve žage. Tedaj se je približal železniškemu prelazu voznik z dvema težko naloženima vozovoma. Voznik se je razgovarjal z nekim človekom in pustil konje kar same voziti naprej. V trenutku, ko je prvi voz bil na tračnicah je privozila drezina. Ker na tem mestu svet malo pada, je vozila s precejšnjo hitrostjo. Vodja drezine je komaj v zadnjem trenutku zavril in ustavil vozilo. Zgodilo se ni nič, vendar pa bi bila lahko nastala težka nesreča. Vozniki se izgovarjajo, da itak pazijo, kadar vozijo čez progo, ker vedo, v katerem času vlaki vozijo. Ta izgovor pa ne drži, kakor kaže opisani slučaj, ker se železniški delavci pogosto vozijo z drezinami in seveda niso vezani na nikak vojni red. Srečno načelstvo opozarja voznike, naj ne puščajo voz brez nadzorstva, posebno ne ob železniških prelazih.

Najstarejša specialna
trgovina pisalnih
strojev in pisarniških
potrebščin

The Rex Co.

LJUBLJANA, Gradišče 10
Telefon 22-68

Slov. Bistrica

Olepševalno društvo v Slov. Bistrici je z letošnjo sezono postalo agilnejše, kot je bilo doslej. Na Marijinem trgu napravljajo novo ograjo okoli kužne sohe, kar bo lice trga zelo povzdignilo. Po dolgem oklevanju se je tudi odločilo, popraviti kopalnico na posestvu dr. A. Temsa, ki je bilo lansko leto tako propadlo, da se v njem sploh nihče ni več kopal. Sedaj postavljajo nove kabine, bazen sam bo na širokost in dolžino podaljšan za 4 m. Pri kopalnici namerava tudi Strelska družina urediti svojo streljarno. Pa tudi o škropilnici za ceste se govori. Ta ukrep bi bil zelo na mestu, ker nas prah včasih že res preveč nadleguje.

Slov. Bistriška podružnica ima v programu tudi postavitev nove planinske kočice pri Sv. Treh kraljih pod Velikim vrhom. Akcija se je že pričela in odbor upa, da bo kočica najkasneje v treh letih že stala.

Odšel je pred dnevi iz Slov. Bistrice artiljerijski poročnik Joško Horvat od tukajšnje prve divizijske konjiške artiljerije v Ljubljano k tamošnji garniziji. Imenovani poročnik je bil vedno priljubljen med tukajšnjim meščanstvom.

Sejem. Dne 4. t. m. je bil v Slovenski Bistrici kramarski in živinski sejem. Prvi je bil dobro obiskan, drugi pa, zaradi slabega vremena in ker so ljudje zadržani pri košnji in na poljih, bolj slabo.

Tamburaško društvo v Crešnjevem je v nedeljo dne 1. junija priredilo veliko tombolo in vrtno veselico. Obenem je prvič igrala godba istega društva. Tombola je bila izvanredno dobro obiskana, posebno Slovenjebistričani so se je udeležili v lepem številu.

Preprečena smrtna nesreča. V nedeljo popoldan so se otroci iz občine Pretež kopali v toplih valovih Bistrice. Med njimi tudi petletni sinček mlinarja Slegla. Ko je bilo veselje otrok na vrhuncu, je nenadoma štrbunknil mali Slavko Slegl z bližnje brvi v precej globoko vodo in se pričel potapljati. Sreča, da so se kopali v bližini večji fantje, med njimi K. Regoršek, ki je malega spravil na suho.

Zopet šmarnica. V četrtek se je vračal iz Slov. Bistrice proti domu delavec G. Po poti se je nekje nasrkal šmarnice in prav temeljito meril cesto. Pri postaji Slov. Bistrica se je nagnil čez ograjo mostu preko Ložnice in štrbunknil v vodo. Dobro, da je voda na dotičnem mestu plitva, ker bi sicer gotovo utonil.

Težka nesreča v Slovenski Bistrici. V petek popoldne se je odpeljal Stefan Kmetec iz Slov. Bistrice s svojim avtomobilom proti Sv. Jožefu. Tik periferije mesta pa mu je prišel naproti Lojzek Bučnik in hotel preteči cesto. — Šofer je hotel avto še v zadnjem trenutku ustaviti, vendar pa mu to ni popolnoma uspelo. Avto je še vedno tekel in s tako silo zadel v otroka, da ga je vrgel na tla in težko poškodoval. Mali Lojzek je dobil več težjih ran in najbrže tudi notranje poškodbe. Prvo pomoč je nudil ranjenemu otroku domači zdravnik dr. Črnež, ki je tudi odredil, da se otrok odpelja v mariborsko bolnico. Otrokovo stanje je zelo resno, kljub temu pa ostaja še upanje, da bo okreval. Kdo je kriv nesreče, bo končno ugotovila preiskava, vendar se zdi, da je voznik nedolžen.

Novo mesto

Cestni odbor za sodni okraj Novo mesto je dobil te dni odobren proračun za leto 1930. v znesku 661.545 Din. Proračun se je znižal za 102.255 Din. ker so se ceste: Toplice—Podhosta, Čermošnjice—Hrušica, Bršljin—Straža in Mirna peč—Poljane izvzele iz oblastnih in premenile v občinske ceste.

Šolska vest: Za končni pregled učnih uspehov in oceno učiteljsstva na osnovnih šolah novomeškega sreza je bil od ministrstva prosvete poslan v Novo mesto g. Fortunat Lampret, šolski upravitelj v Borovnici. Službo je že nastopil.

Zgradba tovarne perila, last tvrdke Joško Povh, je dosegla streho. V surovem stanju je bila stavba zgrajena v 54 dneh. Postavlja jo »Ljubljanska gradbena družba«.

Vojaški nabori za novomeški sodni okraj so bili v petek zaključeni. Izmed 585 pregledanih rekrutov je bilo spoznanih sposobnih 310 mladencev. V soboto se je vršil pregled v Trebnjem, v torek in sredo pa bo završen v Žužemberku O celotnem izidu bomo poročali.

Učiteljsko društvo za novomeški in trebanski sodni okraj bo zadnjič v tem šolskem letu zborovalo v soboto 14. t. m. na Čatežu pod Zaplazom. Med drugim bo predaval učitelj France Zukovec o kmetijskem nadaljevalnem šolstvu pri nas in drugod.

Krajevne napisne table in kazipoti so v bližnji in daljni novomeški okolici še marsikje pomanjkljivi. V interesu prebivalstva je, da se temu končno odpore.

Neprostovaljna kopelj. Stemburjeva perica Pepca Brezovar je v petek dopoldne prala na Krki pod Stemburjevo hišo v Kandiji. Iz rok se ji je izmuznil kos perila in silil v dno. Perica ga je hotela zgrabiti, pri tem se je preveč nagaila preko perilnika, ki jo je prekobalil na glavo v vodo. Ženska ne zna plavati, otepala pa je z vsemi štirimi toliko časa, da je prišel Stemburjev Pepe s šolnom in spravil ženko iz vode. »Pila je pa le nisem!« se je takoj pohvalila. »Sem tako tiščala usta.«

Za letovanje v pomorskem kopalnišču Martinčiči se je tukajšnji podružnici »Jadranske Straže« prijavilo 1 gimnazijec, 1 gimnazijka in šest učencev deške osnovne šole v Novem mestu. Prvi bo letoval skozi cel mesec julij, ostali ves avgust.

Litija

Delavska kriza. Nekaj sličnega kot v Trbovljah in Hrastniku vlada tudi pri nas. V predidnici, kjer je bilo uslužbenih preko 300 delavk in delavcev, je bilo reduciranih okrog 140 delavk. Tudi nadure, s katerimi so si pridni delavci lahko znatno zboljšali svoje prejemke, so po večini odpravljene. Baje je bilo ravnateljstvo k temu koraku prisiljeno radi novih carinskih določb in bo vsled tega tudi preuredilo način izdelave. — Drugi večji industrijski faktor v Litiji je svinčni rudnik v Sitarjevu. Pred nekaj dnevi je ravnateljstvo rudnika napovedalo znižanje prejemkov vsemu svojemu uslužbenstvu za 25%. Na zahtevo uslužbenecov so znižali prejemke samo za 15%. — Z redukcijami in zniževanjem prejemkov pada plačila moč našega delavstva, kar posebno občutijo trgovci, ker se število njihovih dolžnikov vedno večja.

Sprejem novega župnika. V župnijo in dekanijo Smartno pri Litiji, kamor spada tudi Litija, so dobili novega župnika g. dekana Antona Gornika. Občina Litija mu je postavila lep slavolok. Sprejema se je udeležila šolska mladina, občani in zastopniki nekaterih uradov in društev.

Kranj

Gostovanje. V sredo 11. t. m. ob 20. uri gostuje v Narodnem domu Ljubljanska družina »Soča« s Strindbergovo dramo v treh dejanjih: »Obe«.

Klub izletnikov »Vsi slojci« se je ustanovil za prireditve skupnih prijateljskih malih izletov. Prijave sprejema »Kolektor«, Stražišče pri Kranju.

Cerknica

Potujoči kino g. Kratila pride v nekaj dneh v Cerknico. G. Kratila poznamo že s prejšnjih gostovanj. Ker nas je še vedno razveselil s svojim sporedom, upamo, da nas bo tudi sedaj. To pot pride prvič s svojim šotorom in orkestrom.

Neka zblaznela žena je v petek popoldne ušla od doma in po glavni cesti uganjala svoje šale. Vsem se je smilila, ko so videli, kakšna reva je. Nikakor je pa niso mogli spraviti domov.

Postopači. Pešci, ki prihajajo v večernih urah po stari cesti iz Rakeka v Cerknico, se pritožujejo, da jih večkrat ustavljajo na samotnih krajih razni postopači-Bosanci, ki se klatijo okrog Cerknice in jih izprašujejo odkod in kam ter druge stvari. Primerno bi bilo, če

bi napravila orožniška patrulja majhno racijo na te postopače, ker so zelo sumljivi.

Vroča kri. Pri gradnji ceste Begunje—Sv. Vid je zaposlenih tudi več Hrvatov. Nekateri med njimi so zelo vroče krvi. Tako je neki Hrvat s kamnom udaril po glavi nekoga polirja, ker mu je ta odtrgal 40 par od plače.

Gledališče

Ljubljansko gledališče

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Opera

Začetek ob 20. uri.

Nedelja, 8.: »Tičar«, opereta. Izven. Izredno znižane cene.

Ponedeljek, 9.: »Nikola Šubic Zrinjski«. Izven. Izredno znižane cene.

Torek, 10.: Zaprt.

Radi obolenosti g. Križaja je potrebna sledeča sprememba že objavljenega repertoarja: —

V nedeljo se poje Zellerjeva opereta »Tičar« z g. Drenovcem v naslovni partiji. Sodelujejo: ga. Poličeva, gđe Majdičeva, ga. Balatkova, gg. Gostič, Peček, Povhe, Simončič, Sekula, Erklavec, Bekš, Perko in drugi. Dirigent g. Svetel. Opozarjamo zunanje goste, birmance, na to pristočno melodijozno opereto, ki se vrši pri globoko znižanih cenah. — Na Binkoštno ponedeljek se poje Zajčeva opera »Nikola Šubic Zrinjski« z g. Primožičem v naslovni partiji. V večjih partijah nastopijo: ga. Thierry, ga. Poličeva, gg. Betetto, Kovač, Marčec, Janko, Mohorič in drugi. Sodeluje celokupni baletni zbor s soloplesalko gđe. Moharjevo na čelu. Dirigent g. Neffat. Predstava se vrši pri zelo znižanih cenah od 30 do 2 Din.

Celjsko gledališče

Začetek ob 20. uri.

Petek, 13. junija: »Rigoletto«. Gostovanje mariborskega gledališča in ge. Tinke Wesel-Polla

Mariborsko gledališče

Repertoar

Začetek ob 20. uri.

Nedelja, 8.: »Netopir«. Znižane cene. Kuponi.

Ponedeljek, 9.: Ob 15. uri. »Herman Celjski«. Kmečka predstava pri najnižjih cenah. —

Ob 20.: »Bobrov kožuh«. Kuponi.

Binkošt v mariborskem gledališču. Na Binkoštno nedeljo 8 t. m. se vprizori po daljšem presledku in obenem zadnjič v sezoni nad vse zabavna klasična Straussova poret »Netopir« pri znižanih cenah. — Na Binkoštno ponedeljek 9. t. m. se vprizori popoldne ob 15. Novačanova drama »Herman Celjski« kot kmečka predstava pri najnižjih cenah. Zvečer istega dne se vrši prva repriza Hauptmannove latinske komedije »Bobrov kožuh«, ki je pri premijeri zlasti zaradi zelo posrečenega lika perice Wolfovke, ge. Dragutinovičeve, nad vse uspela. Kuponi.

Ptujsko gledališče

Začetek ob 20. uri.

Sreda, 11.: »Bobrov kožuh«. Gostovanje mariborskega gledališča.

Predzadnje gostovanje mariborskega gledališča se bo vršilo v sredo, 11. t. m. ter se ob tej priliki vprizori nad vse zabavna latinska komedija znamenitega nemškega dramatika G. Hauptmanna »Bobrov kožuh«, ki se je v Mariboru vršila kot jubilejna predstava ob priliki 35-letnice ge. Dragutinovičeve, katero v njej kreira glavno vlogo. Režira g. J. Kovič.

Skofja Loka

Gostovanje. Strindbergov »Obe« v nedeljo zv. ob 20. uri v Sokolskem domu. Gostuje odlična ljubljanska družina »Soča«.

Posečajte
hotel-restavracijo

Mariborski dvor
Oset, Maribor.

Prenočišče, kopalnice,
garaže, auto.

Naročajte
najboljši
in
najcenejši
dnevnik

»Jugoslovan«

S svojci, ki bolehalo na želodcu, črevesih, mehurju, srcu ledvicah ali jetrih, ali ki trpijo vsled želodčnih kamnov v

ROGAŠKO SLATINO!

Ne kolebajte! Odločajte, dokler je še čas

Rogaška Slatina so naši domači Karlovi vrti.

Nje sloviti zdravilni vreli

„Tempel, Styria in Donat“ so svetovno priznani in cenjeni od vseh, ki so se kedaj k njim zatekli.

Sezona: maj - september.

Vzlic vsemu komfortu izredno nizke cene.

Predin po glavni sezoni, to je do 30. junija in od 15. avgusta dalje znatni popusti in največje udobnosti.

Zdravljenje, odnosno obisk zdravilišča v tem času se posebno priporoča.

Zahtevajte prospekte.

O slovaški književnosti

Pomenek našega urednika z mladim slovaškim jezikoslovcem dr. Jankom Stanislavom, asistentom v slovaškem seminarju na praški univerzi, ki je prišel k nam študirat slovenski jezik, književnost in kulturo.

Slovaki in Slovenci — dva majhna naroda sorodnih usod, sorodne zgodovine in imena. Dolga stoletja so bili Slovaki pod madjarsko nadvlado, ki jim ni dovoljevala niti minimalnega kulturnega razvoja. Največji pritisk in madjarizacija pa se je nad njimi začela pod Tiszovo vladjo, ki je razpustila Slovaško matico, zaplenila njeno premoženje in zaprla vse tri slovaške gimnazije. In po narodnem imenu smo si Slovaki in Sloveni čudno blizu: Slovaki zovejo svoj jezik slovenski in pravijo svojim materam in dekletom Slovenke. Slovaki so zmirom s simpatijami sledili toku slovenskega kulturnega in političnega razvoja in se zlasti dandanes živahno zanimajo za življenje našega naroda.

Do druge polovice osemnajstega stoletja je bil vsem Slovakom pismeni jezik češčina. Tedaj pa so katoliški Slovaki začeli pisati v lastnem jeziku in sicer v zapadnem dialektu. Kodifikator tega jezika je bil A. Bernolak, ki je napisal slovnico in velik slovar, največji pesnik te dobe pa je bil J. Hollar. Ostali Slovaki, po večini protestantski, so še nadalje pisali v češčini in iz tega kroga sta izšla velika moža slovaškega sveta Šafarik in Kolár.

V štiridesetih letih devetnajstega stoletja pa je Šturova šola v Bratislavi uvela v književni jezik srednji slovaški dialekt, ki je po mnogih bojih obveljal do danes. Najmočnejši osebnosti tega kroga sta bila poleg voditelja Štura Hurban in Hodža, največji pesniki te dobe pa so bili Sladkovič, Botto, Kralj, Štur, Tomašik (avtor himne »Hej Slovanci«), Matuška in drugi. Druga polovica stoletja pa je dala Slovakom velike pisatelje Vajanskega, Kukučina in največjega slovaškega pesnika Hvizdoslava. Predstavniki slovaške proze in pesmi pred prevratom pa so razen omenjenih še realisti in dekadenti Tajovski, Krasko, Jesensky, Razus, Roy, Vansova, Šoltesova, Royeva, Gregorova-Tajovska in drugi. Literarni časopisi, okrog katerih so se zbirali, so bili: »Slovenske pohladje«, »Hlas« in »Prudy« (Struje). Realisti so bili Masarykovi učenci in so se v Pragi zbirali v klubu »Detvan« (ime so povzeli po znamenitem Sladkovičevem delu), ki je pripravljala za prevrat.

Preobrat je Slovakom prišel skoraj ob zadnji uri. Njihov narodni položaj je bil zaradi silne madjarizacije brezupen, stara književna generacija je odhajala, literarni časopisi so med vojno nehali izhajati, najmlajši rod je bil odtujen. Sledilo je nekaj praznih suhih let.

Nova živa struja pa je prišla okrog leta 1922., ko se je mladi rod že spet vživel v svoj materinski jezik. Stari literarni časopisi so se obnovili, začeli so izhajati novi (»Mlade Slovensko«, »Vatra«, »Dav«). Naenkrat je bila Slovaška preplavljena z no-

vimi večjimi in manjšimi talenti. Pa tudi iz starejše generacije so se nenadoma pojavili pisatelji, ki so prej zaradi nacionalnega pritiska molčali, in so dali nekaj del velike literarne cene, tako n. pr. Nadaši (dva lepa zgodovinska romana). Poleg tega se je Kukučin vrnil iz Amerike, kjer je počakal na osvobojenje svojega naroda, in izdal velik roman o življenju Hrvatov v Južni Ameriki (»Matí kličec«, 5 zvezkov). Izmed mladih pesnikov sta najplodovitejša Smrek, ki se je iz dekadenta po francoskem vzorcu prebil do veselega optimizma, in claudelovski mistik Lukač. V Borinovi verzih in pesmih v prozi se čuti malo vpliva velikega modernega madjarskega pesnika Adya. Nižanski in nekateri drugi pišejo apoteze na primitivno kmetsko življenje in beže pred civilizacijo, s tragično zavestjo, da se nikoli ne bodo mogli vrniti. Socialno-uporna struja (z revijo »Dav« = Množica) pa opeva bedo industrijskega proletarja, razpad moderne družbe in triumf tehnike (Rob-Poničan, Okali, Novomesky, Millo, Ellen, Fr. Kralj). Pesniki tega kroga se razen pri modernih Čehih mnogo uče pri Rusih Bloku, Jeseninu, Majakovskem; po Wolkerjevih stopinjah pa je hodil A. Guoth, ki je bil tudi po usodi zelo blizu svojemu češkemu vzorniku in je prav kakor on v fantovskih letih umrl v Visokih Tatrah — in pa Halemova. Izmed najmlajših vzbujajo pozornost Pišut, čigar pesmi očitujejo Nezvalov in Seifertov vpliv. — S socialnim in utopičnim romanom po vzoru Vajanskega se ukvarjajo Urbanovič, Holeczy in Kompis, slovaško vas pa na sodoben način opisuje Hronsky, a s prav velikim uspehom Urban (»Živi bič«, roman o življenju slovaške vasi za časa vojne). Po prav modernih potih pa hodijo novelisti in romanopisci Gašpar, Aleksy, Hrušovsky, Vamoš (ta se kot zdravnik mnogo bavi s seksualnim problemom: »Atomi Bogac«, roman), Horvath in Jilemnicki (Čeh, ki z lepim uspehom v slovaščini piše socialne novele in romane). Drama ne prospeva tako bohotno. Nekaj dokaj dobrih stvari so dali Stodola, Rusko, Hurban in Zavodny. Kritiko vodijo Krémery, Bujnak (profesor na praški univerzi), Mraz, Okali, Hamaliar, Kostolny. Vse to živahno literarno življenje se razen okrog omenjenih listov grupira še okrog reprezentativne revije »Slovenskega diela« in pa okrog listov »Luka«, »Svojetj« »Strom« itd.

Od l. 1918. se je kulturno življenje Slovakov povzpelo do nepričakovanih višin. Pod Madjarsko je bilo l. 1909. vsega skupaj samo 41 slovaških listov, l. 1918. samo 10, l. 1925. pa 152. Na začetku vojne je izhajal en sam slovaški dnevnik, danes jih je 9. »Slovenske pohladje«, ena najboljših slovaških revij, ni imela pred vojno niti 400 naročnikov, danes jih ima 3000. Knjige so prej izhajale kvečjemu v kakih 600 izvodih, danes dosežajo naklado 2000 do 10.000. Naši Mohorjevi podobna katoliška književna družba sv. Vojteha izdaja svoje knjige včasih tudi v 80.000 izvodov. Slovaška matica (Slovenska matica) je imela

ob koncu vojne 1275 članov, danes jih šteje 13.000. Upati je, da bo vse to živo literarno in kulturno vrvenje nevdržema šlo navzgor.

I. m.

Štiristoletnica Jana Kochanovskega

Te dni poteka štiri sto let, kar se je rodil (l. 1530.) prvi veliki in do romantike največji poljski pesnik Jan Kochanovski. Do devetnajstega stoletja je bil največji slovaški lirični pesnik sploh.

Rodil se je kot sin male plemiške roduvine v vasi Sycyna blizu Varšave. Univerzo je študiral v Krakovu in v Padovi, prepotoval je Francijo in prišel na poljski kraljevski dvor. Pozneje pa se je umaknil na majhno posestvo blizu svojega rojstnega kraja in je živel zgolj pesniškemu delu. V Padovi je pel najprej v italijanskem jeziku, čez čas pa je uvidel, da beseda od srca ne more biti v tujem, priučenem jeziku, temveč da je zanjo treba govorice svoje rojstne vasi in svojih ljudi. V njegovih delih pa je trajno ostala sled globoke staroklasične kulture. Dobrih petindvajset let pred svojo smrtjo je bil priznan za pesnika izredne vrednosti.

Ob njegovi štiristoletnici je Poljska Akademija znanosti v Krakovu za 8.—10. junija sklicala znanstven kongres, ki se bo bavil s staro poljsko književnostjo in kulturo. Na ta kongres je z ljubljanske univerze povabljen tudi prof. dr. Prijatelj.

Vesti

Kriza nemške dramske književnosti. Iz programov dunajskih gledališč za prihodnjo sezono je razvidno, da stavlajo na repertoar blizu devetnajst novih inozemskih del (prevodov), zraven pa samo tri nove komade nemških avtorjev. Literarni in umetniški krogi zelo grajajo to nesorazmerje. (Mimogrede naj zabeležimo, da na pr. ljubljansko dramsko gledališče vso preteklo sezono ni dalo niti enega novega domačega dela, pa da se je komaj kje kdo pritožil.) — Približno ob istem času pa so listi objavili rezultat tekme za književni nagradi, ki jih je razpisalo nemško gledališko društvo za dve najboljši odrski deli (5000 in 3000 mark): izmed dobrih tisoč del, ki so tekmovala, nobeno ni prejelo nagrade — ker nobeno ni bilo zrelo za oder.

Visoko šolo za gledališko umetnost nameravajo ustanoviti na Dunaju.

Reforma nemškega pravopisa. Učiteljsko društvo v Dresdnu je sklenilo na pristojna mesta vložiti predlog in podoben načrt o reformi, ki da se mora nujno izvesti v nemškem pravopisu. Med drugim zahtevajo tudi odpravo velikih črk pri samostalnikih, ki niso lastna imena in na začetku stavka.

Petindvajset let relativitetne teorije. V juniju poteče petindvajset let, kar je Albert Einstein kot mlad, komaj šestindvajsetleten, nervozen učenjak v Bernu v Švici dovršil osnovno delo svoje relativitetne teorije — razpravo »Zur Elektrodynamik bewegten Körper«. Relativitetna teorija je vse naravoslovno vede stavila v novo luč, njen obračun s staro klasično fiziko je tolikega pomena, kakor je bilo spoznanje, da zemlja ni plošča, temveč krogla.

Kateri moderni ruski pisatelji se največ bežejo? Po neki ruski statistiki so bili v l. 1929.

v današnji Rusiji največ čitani sledeči sodobni ruski pisatelji (v oklepajih navajamo njihova najbolj zahtevana dela): Bahmatjev (Martinov greh), Bersin (Ford), Gladkov (Cement), Gorki (Delo Artamanovih in življenje Klime Samgina), Karpov (Peta ljubezen), Kina (za to stran) Lavrenjev (Veter), Libedinski (Komisarji), Nikiforov (Pri leščerbi), Semenov (Natalija), Serafimovič (Železna reka), Tadejev (Uničenje), Furmanov (Čapajev, Metež). — Izmed pesniških zbirk, ki so izšle lani, navajajo med uspešnimi Svetlova »Stihe«, Pasternakova »Nad barjerami«, Serafimovičeva »Skitanja«, Utkina »Prvo knjigo stihov«, Bezimnenska »Zbornik stihov«, Neznamova »Na ulici je lepoc«.

Mariborsko gledališče

Proslava jubileja Stefe Dragutinovičeve v Mariboru. V četrtek zvečer se je v tukajšnjem Narodnem gledališču vršila slovesna proslava 35-letnega gledališkega udejstvovanja ge. Stefe Dragutinovičeve. Proslavo je pred celokupnim na odru zbranim ansamblom otvoril intendant g. dr. Radovan Brenčič nagovorom in izročitvijo lovorovega venca. V imenu režiserjev je jubilatki čestital g. Jože Kovič, v imenu igralcev g. Pavel Rasberger, brzojavne in pismene čestitke je Maribora, Celja, Ptuja, Ljubljane, Zagreba, Splita, Osijeka, Sarajeva, Subotice, Beograda, Skoplja itd. pa je prečital g. Pavle Kovič. Gledališče je bilo popolnoma razprodano in iz lož se je na oder usul dež cvetja. Višek pa je doseglo pozdravljanje, ko je sprejela jubilatka sama in se ginjena zahvalila za toliko pozornost in priznanje.

Sledila je predstava štiridejanske komedije Gerhardta Hauptmanna »Bobrov kožuh«, v režiji g. Joška Koviča, ki je tako režijsko kakor igralsko precej dobro uspela. Režiser je posrečeno podčrtal glavne momente in značaje tega pa našo dobo deloma že preživelega dela, ki v slovenskem jeziku tudi sicer ne more učinkovati tako izvirno in močno, kakor v pruskem dijalektu.

Glavno osebo, perico in tatico Wolfovo, je kreirala jubilatka ga. Dragutinovičeva in ji vtisnila vse tiste lastnosti, ki so za to premeteno žensko značilne. Posebno dobro je pogodila ogorčenje; bila je sploh ves čas prepričevalna in pristna, tako da moramo Wolfovo šteti med njene največje uspehe. Posebna odlika dela so močno zarisani značaji, ki so tudi pri predstavi prišli do izraza. Tako je bil Julij Wolf g. Joška Koviča v maski in igri originalen in dosleden. Prav tako so podali vsak svoj zaokrožen lik g. Pavle Kovič kot Wehrhahn, dasi je kdaj bolj igral kakor ustvarjal; g. Furjan kot brodnik Wolfow, originalen posebno v maski; gđc. Udovičeva in ga. Savinova, hčerki Leontina in Adela, živahni, razposajeni in prebrisani do podrobnosti; gđc. Kraljeva, tipična Motesovka po zunanosti in po igri; g. Rado Nakrst, ki se je le mestoma malo prehitel; g. Harastović, rentje Krüger, a malo premalo diferencirano in poglabljeno igro, ki je pa sicer bila harmonična in naposled gg. Grom, dr. Fleischer, Tovornik, Moses in Rasberger, Mitteldorf. V celoti je tedaj bila predstava posrečena in jo moremo šteti med letošnje uspehe.

R. R.

**Kdor je
za novo miselnost
se naroči na
Jugoslovana!**

Vsevolod Ivanov:

Povest o dveh konjih agramskih

»Našega posestva gotovo ne poznaš? Naše posestvo, posestvo Železnovih je bilo slavno ob vsem Jaiku. Že za časa Stenke Razina, ki je bil velik čarovnjak, je plemenil naš praded Jevgraf Železnov konje, ki jim pravimo agramski. To so ti bili konji! Iz Turkestana so prihajali ljudje k nam, tisoče rubljev so plačevali zanje. Črede smo imeli, stotine glav in še več; jaz ne vem, koliko. Moja mati, Bog naj jo blagoslovi, je nosila okrog vratu sarafan, našit z indijskimi dragulji, in hiša naša je bila iz opeke, dve nadstropji visoka in z železno streho.

Otroci? Otrok sem imela mnogo, deklice največ in dečka sem rodila dva, Jegorja in Mitjo. Jegor, ta je bil plavolasec, pravi ruski mladič, kakor slama od solca zbledel, a Mitja pa črn hudič, kakor da bi bil njegov oče Kirgiz. Dve leti sta bila narazen; toda v šolo sta hodila skupaj. Tudi v gospodarstvu sta bila vedno skupaj. Ko sta morala na vojno, je podaril oče vsakemu žrebico najboljšee pasme. Na pasme se je razumel, Bog mu bodi milostljiv, bolj nego najpremetenejši cigan. Jegor je dobil Serka in Mitja Igrenko.

Žrebeti sta rastle kot v pravljici. Na fronti, pri neki paradi, je videl veliki junak Radko Dimitrijevič naša agramska in je vprašal Jegorja: »No, moj sin, kakšen oves polagate tem izbornim konjem?« »Naš,« je odgovoril Jegor, »raste ob Jaiku!« Tedaj je

noniti*. Ti so tudi prinesli svoje krivoverstvo iz Germanije.

Novi kozaki so prišli na dopust, jahali od vasi do vasi in klicali: »Cas je prišel, razdelite si posest oficirjev, zdaj je prišla svoboda.« Nekega dne je vstopil k nam ataman in dejal Mitji: »Pridi z menoj v uradno poslopje, mladi bojevnik. V mestu se upirajo vojaki. Nekaj kolovodij moramo poloviti.«

Prav takrat je bil Jegor v mestu. Tedaj si je Mitja obesil vse svoje križce in šel.

Kaj se je zgodilo, ne vem! Mitja se je vrnil in se je vlegel s škornji in ostrogami na prično. Kmalu nato je prišel moj drugi sin. Ze na pragu je zakričal: »Mitrij Železnov, doli s prično! Aretiram te radi upora zoper ljudsko oblast.«

Mitja je molče vstal. Poleg peči leži pri nas vedno kup lesa. Pograbil je drvo, udaril v skoku brata, Bog pomagaj, rodnega brata po glavi in zbežal. Jegor je zajčal in se zrušil. Toda po eni minuti je spet vstal in rekel: »Nikjer ne boš ušel kaznil Konjski hlev sem zaklenil.«

Naš konjski hlev se je zapiral z železno zaporo. Zgrabila sem svojega sina za roko, toda on me je potisnil vstran in prijazno dejal: »Bodi mirna, mati, jaz bom ljudski junak in rešitelj socializma!«

Nato je šel tiho skozi vrata. Jaz za njim. Na dvorišču je kričal: »Kdo se je drznil odpreti mu hlev? Dva ključa sta, enega imam jaz, drugega moja žena!« Pogledal je ženo, nategnil je brke.

»Omogočila si mu beg, morilec, izdajalec! Srečno!« Jaz pa mislim, da ga je bolelo najbolj, ker je dala Mitji njegovega žrebca

* yerska

zaukazal general svojemu adjutantju, poskubeti isti oves in ga polagati njegovemu konju.

Več nego enkrat sta rešila konja življenje mladih kozakov, in samo na takem konju se je lahko Mitji posrečilo, da je iztrgal iz rok Nemcev polkovno blagajno. Dva Jurjeva križca je dobil za to.

Na jesen so jih odpustili; mogoče, da sta se vrnila svojevoljno, ne vem. Preko dvorišča sta šla, eden na desno, drugi na levo. Ko sta zadela drug od drugega, je udaril Mitja po svojih prsih, da so križci zazveneli, in kričal: »Za carja se borim in svoje vere se ne pustim dotakniti! Ne dopustim, da bi napravili iz cerkve hlev! In svojega posestva ne delim s Kirgizi in drugimi psi!«

Kričala sta drug na drugega, kakor da si nista brata, temveč Bog ve kaj. Ves dan sem jokala, prižgala lučko Materi božji in molila: »Pomiri njih srca, sveta!« Toda razumela sem ju vedno manj. Kaj imata med seboj? Rekla sem Mitji: »Razdelita si!« Toda on: »Ne, ne dam opustošiti svojega grunta.« In Jegor: »Vse je last ljudstva!« Kdo mu je to vcepil v glavo, ni mogel nihče od kozakov razumeti.

In še več nesreče je bilo. Jegor je imel mlado ženo. Lepa je bila. Obraz, čist kakor mleko, visoko rastel, na konje se je razumela, bolj nego marsikateri moški. Mitjini križci so jo zapeljali, ali kaj drugega, — na tihem sta si začela pošepetavati. Nekoč sem jo nabrisala z metlo, pa se je zaletela vame in siknila kakor kača: »Ti, hudičeva babica, glej raje na svojega sina Jegorja! Vse kazake bo razdvojil, balšivik je postal!« Kaj so balševiki, ni takrat pri nas še nihče vedel. Zamenjavali smo jih z me-

Serka. Kajti agramski žrebec je bil najboljši med najboljšimi. Nikoli se ni mogla poskusiti Igrenka z njim, če tudi je Mitja na njej zaslužil svoja dva križca. Jegor je pripeljal kobilu Igrenko na dvorišče, jo po vratu popekal, osedal in odajahal. Svoje žene ni pogledal več.

V tisti noči je bil pri nas preobrat. Z Jegorjevo silo so priborili zmago. Kozaki, ki so držali z generali, so morali čez reko nazaj. Na njih zasledovanje se je podala četa pod Jegorjevim poveljstvom. Bilo je v novembru, bridko mrzlo, sneg je ležal, sled je bila vidna. Ob pašniku jih je Jegor dohitel. »Udajte se,« je zaklical, »ali pa vas vse postrelimo s strojnico.« Kozaki pa z golimi sabljami nad nje. Jegorju so začele pešati moči, proti njegovim očem je prašil sneg, ničesar več ni videl, a kozaki pa so kosili in bodli. Hotel je zapovedati umik. Sovražnika ni moči ugnati.

Tedaj pa se je zgodilo, da je kobila Igronka pod njim zahrzala. Na drugi strani je odgovorilo. Konja sta se spoznala, Serko in Igrenka. Jegor je dvignil glavo in giasno zaklical: »Mitja, brat, ali si ti?«

»Jaz sem!«

Skozi vrste kozakov se je zaletel Mitja zoper brata.

»Zdravstvuj, Mitja!« je rekel Jegor in ga udaril s sabljo v sredo med oči. Tako strašno so se ustrašili kozaki nad činom, da so se udali. Jegor pa je potegnil samokres in šel k žrebcu Serku: »Nosil si me — tudi brata si nosil! Zdravstvuj!«

Četudi so ga pregovarjali, četudi so mu vroče tekale solze, žrebca je ubil...

Kmetovalci!

Za dobro in uspešno gospodarstvo je potrebno, da poznamo vse panoge gospodarstva in se zanimamo za dobičkanost posameznih.

V naši lepi slovenski domovini, posebno Gorenjski, nam je narava naklonjena v prvi vrsti za živinorejo in zlasti za govedorejo. Sveže podnebje, veliko padavin, lahka plitva zemlja, hriboviti planinski kraji, to je izredno lepa podlaga za lepo in dobičkanosno živinorejo.

Da pa boste imeli pri živinoreji vesele uspehe, vam podajamo ta navodila:

1. Bodite z živino dobri v vsakem oziru in Bog vam bo dal srečo.
2. Gojite le dobre, lepe in užitne živali.
3. Hlevi naj bodo svetli, suhi in čisti. Živali naj se vsak dan očistijo.

4. Gnojnica naj se odteka v gnojnično jamo. Gnojnična jama je kmečka banka.

5. Kouje naj se krmi trikrat na dan, če mogoče vedno ob istem času.

6. Govejo živino, prašiče, perutnino, zajce, ovce, koze, naj se krmi dvakrat na dan vedno ob istem času, n. pr. zjutraj ob 5. zvečer ob 5. uri in vedno do sitega.

7. molze naj se dvakrat na dan, vedno ob istem času n. pr. zjutraj ob 1/6. uri in zvečer ob 1/6. uri.

Če se boste ravnali po zgoraj navedenih nasvetih, vam je uspeh zasiguran in če boste imeli v naših razmerah živino v lepem, dobičkanosnem stanju, je to podlaga za vse nadaljne dobro vas in vsega naroda in lepe slovenske domovine. **Gregor.**

Kolonizacija južne Srbije

Kolonizacija Južne Srbije se je pričela z osvoboditvijo Kosovega v l. 1912. Zasnovana je bila na povsem ozki in priposti podlagi. Svetovna vojna jo je pretrgala, po svetovnem klanju pa se je zopet nadaljevala. Nekoliko bolj urejeno formo je kolonizacija dobila z Uredbo o naseljevanju južnih krajev z dne 24. septembra 1920. Sprovajajo jo agrarnoreformni uradi, katerih glavni urad, t. j. Glavno poverništvo ministrstva agrarne reforme, se nahaja v Skoplju.

Kolonizacija, ki nima samo ekonomsko socialnega značaja, le golega oddajanja zemlje tistim, ki so jo voljni obdelovati in s tem ustvarjanja novih, manjših kmetijskih eksistenc — je v našem primeru prevažno državno vprašanje; kajti z njim se mora rešiti ne samo vprašanje zaposlenosti, ampak tudi nacionalizacije in asimilacije, podviga gospodarskega in kulturnega napredka, izboljšanja javne varnosti in zagotovitve stalnosti državnih meja. Za vršitev vsega tega pa je stvar bila premalo premišljena in premalo pripravljena in šele okoli l. 1928. je prišlo nekoliko linije v vse to delo.

V početku so se z agrarno reformo in kolonizacijo zagrešile temeljne pogrške že v tem, da se je reflektantom pač dajala zemlja res brezplačno, a samo gola zemlja. Kolonist ni imel ne živine, ne orodja, ne hrane, niti strehe. Marsikateri je s te grude pobegnili. Že takrat sem opozarjal na dejstvo, da podarjena zemlja nikdar za kolonista ne bo imela tiste mikavnosti, kot pa če bi jo moral plačati, pa makar še tako poceni. Svetoval sem pri vsaki priliki in možnosti, da se kolonistom preskrbi vse, kar potrebuje in se mu dobro opremljeno izroči proti plačevanju v nizkih anuitetah. Tako bi bilo prihranjenih mnogo nečloveških muk in ne samo gospodarski obstoj, ampak tudi napredek bi bil vse sigurnejši in hitrejši.

Saj bi se bilo morda topogledno vendar še dalo kaj ukreniti, da ni postala vsa ta stvar instrument strankarstva. Dogajale so se tako ogabne stvari, da jih niti ne morem zapisati. Partizanstvo je zaviralo in onemogočalo uspešno delo agrarnoreform-

nih organov in delo ni moglo naprej.

Po podatkih Dj. Kostića, vrhovnega sodnika je bilo do l. 1928. omejenih zemljišč za kolonizacijo 225.397 ha na 1923 krajih. Od tega je bilo premerjenih 143.724 hektarov, razdeljenih pa samo 111.602 ha. Razdeljeno je bilo med temi tudi posestvo pok. Pašića v izmeri 3000 ha na Kosovem ob Muratovi grobnici. Na omenjeni površini je naseljenih 173 kolonij in 419 manjših naselbin. Zemlje so dobili: kolonisti, dobrovoljci in četniki 43.861 ha z 6250 domovi, domačini 18.173 ha na 5000 družin, skupno torej 62.034 ha kolonizacijske zemlje, ostalo je bilo dano lastnikom v zamejno, vojaštvu, šolam, humanitarnim ustanovam, 4420 ha odpade na ceste, stavbišča, reke itd. Toliko torej v 8 letih.

Grki pa so s premišljenim in usmerjenim delom po maloazijskem polomu tekem nepolnih 2 let mnogo bolje in ob vlaganju denarnih investicij od strani države naselili 1402 naselbin z 116.842 rodbinami in skupno s 459.964 ljudmi. Kolonistom so priredili 50.368 po Turkih zapuščenih in ustvarili poleg tega še novih 40.973 domovanj na 568.094 ha.

Leta 1928 je bilo v Skoplju še 20.000 neudovolenjenih prošenj za naseljevanje.

Južna Srbija je geografsko razmeroma še jako redko naseljena. Na km² ima 32,3 prebivalcev, dočim jih pride v Sloveniji po 65,2 (po štetju iz leta 1920). Ako pa vzamemo za podlago resnično za kmetijstvo sposobno (obdelovalno) površino brez gozdov, tedaj bi Južna Srbija v primeru s Slovenijo mesto sedanjih 1.474.560 prebivalcev mogla nositi jih še 1.570.170, moglo bi se torej število prebivalstva še več kot podvojiti.

Poleg državne agrarnoreformne zemlje je tam doli na razpolago precej zemljišč, ki jih želijo turški emigracijski kandidati prodati. Za hektar njivske zemlje se zahteva po 600 do 1000 in več Din, medtem ko se pašnikov in poslopij navadno ne plačuje. Sanitarne razmere so se doslej močno izboljšale, javna varnost je zasigurana. Možnost ustvarjanja eksistenc je dana tudi za slovenskega človeka. Precej se tam naseljujejo tudi Nemci in Madjari.

novi državni papirji važen tržni papir. Uradni naslov teh obveznic je: »6-odstotne obveznice za finacijsku likvidacijo odšteta za beguljačke zemlje u Bosni i Hercegovini«. Obveznice se izdajajo v komadih po 500, 2500 in 5000 Din nominalne vrednosti. 6-odstotne obresti se izplačujejo polletno 1. januarja in 1. junija. — Prvi kupon je plačljiv 1. julija 1930. Emisija znaša 150 milijonov Din, amortizacija konča 2. novembra 1972. leta.

× Za gradnjo cestnega omrežja v Dunavski banovini. Banska uprava Dunavske banovine je predložila ministrstvu za javna dela načrt cestnega omrežja, ki naj bi se realiziralo v zvezi z gradbo pančevskega mostišča. Finančnemu ministrstvu se je v to svrhu predložil predlog o najetju 50 milijonskega posojila, ki naj bi služil v financiranje tega načrta.

× Jugoslovensko društvo za zaščito upnikov je objavilo mesečno statistiko o stečajih v preteklem mesecu. Na Hrvatskem in v Slavoniji je bilo 5 stečajev proti 12 v maju preteklega leta, v Srbiji in Črni gori 46 proti 70 v prošlem letu, v Sloveniji in Dalmaciji 8 proti 5, v Bosni in Hercegovini 1 proti 2, v Vojvodini pa 5 proti 9. — Od 1. januarja pa do sedaj je bilo v Hrvatski in Slavoniji 37 stečajev proti 35 v istem času preteklega leta, v Srbiji in Črni gori 288 proti 417, v Sloveniji in Dalmaciji 51 proti 23, v Bosni in Hercegovini 9 proti 4 in v Vojvodini 33 proti 26; vsega skupno 688 proti 505 stečajev v prvih petih mesecih preteklega leta. Prislilnih poravnjav izven ko je bilo 22 in sicer v Hrvatski in Slavoniji 7, v Srbiji in Črni gori 3, v Sloveniji in Dalmaciji 5, v Bosni in Hercegovini 2, v Vojvodini 5.

× Kmetijska šola v St. Juriju ob južni žel. priredi enodnevni tečaj o zelenem precepjenju šmarnice na zavodu s praktičnimi vajami v sosednem šmarničnem nasadu. Tečaj in prehrana je brezplačna. Tečaj se bo vršil 23. junija t. l. od 9. do 12. ure in od 2. do 5. ure.

× Pezeta padla. Finančni listi poročajo, da je vrednost pezete nepričakovano in izdatno padla, čim je minister financ izjavil, da je go-

spodarski položaj Španije odličen. Padec pezete pripisujejo ti listi neosnovanim vestem o notranjem položaju v Španiji.

× Izvoz žita, perutnine in jaje v Italijo. Trgovska zbornica v Zagrebu pozivlja interese gornjih proizvajalcev, ki se nimajo zastopstva v Milanu in bi želeli biti zastopani na tem važnem italijanskem tržišču, da javljajo svoje naslove zbornici, ki razpolaga s prvovrstno milansko tvrdko, ki je pripravljena prevzeti zastopstva.

× Načrti omiljenja brezposelnosti v Nemčiji. Berlinski listi javljajo, da je med voditelji nemške industrije in trgovine prišlo do sporazuma v pogledu olajšanja brezposelnosti. Načrt predvideva znižanje plače delavstvu ter istočasno znižanje cen najvažnejših eksistenčnih proizvodov. Vsebina tega načrta še ni znana, zatrjuje pa se, da bi izvajanje tega načrta doprineslo vsej Evropi blagostanje, če bi ga posamezne države akceptirale.

× Znatna pocenitev inozemskih kreditov. V inozemstvu je cena kreditov občutno padla. — Neka nemška vefirma (Rheinkraftwerk Albbonek-Dogern A. G.) je v Švici predložila v subskripcijo 40 milijonov frankov posojila po 5 in pol odstotka po emisijiskem tečaju 97 in pol odstotka. To posojilo ne stane niti 6 odstotkov. Značilno je, da je to posojilo znatno cenejše, kot je bila cena reparacijskega posojila. Tudi v Ameriki vlada znatna pocenitev kapitala. Poleg 300 milijonov dolarjev Youngovega posojila, se nahaja trenutno v subskripciji preko 450 milijonov dolarjev različnih mednarodnih posojil po zelo ugodnih pogojih. Pariški listi poročajo, da je tudi francoski denarni trg poln ponudb kapitala. — V splošnem se smatra, da bo pocenitev kapitala še nadalje naraščala.

× Konferenca za uredbo predvojnih dolgov. V Parizu že več časa zbura konferenca za uredbo predvojnih dolgov. Pripravljalni odbor pa so v zadnjem času naleteli na tako ne-

premostljive težkoče v naziranjih med dolžniki in upniki, da obstoji nevarnost, da plenarna seja konference, ki se je imela vršiti dne 10. t. m., obče ne bo sklicana.

× Razširjenje luke na Sušaku. Ob skrajni državni meji, ob izlivu Rečine se gradi novo pristanišče, ki bo znatno razbremenilo promet v tej največji in najvažnejši luki severnega Jadrana. Pristanišče bo kamenito, stroški so proračunani na Din 900.000.—. S tem novim luškim objektom se bo znatno zboljšala vrzel brezgibnosti našega pomorskega prometa na Sušaku, posebno ker bo ta del luke služil parnikom prekoceaneške plovidbe.

× Protesti proti novim ameriškim carinskim poviškem. Dosedaj je bilo washingtonski vladi predloženih 161 protestov proti novim carinskim poviškem iz 23 različnih držav. Vsi ti protesti enodušno poudarjajo, da bi uvedba novih carin omajala gospodarsko ravnovesje Evrope, saj kažejo nekatere nove carinske postavke naravnost prepoved uvoza gotovih predmetov.

× Ukinjenje zapore emisije nemških inozemskih posojil. Pariški listi poročajo, da bo še v teku tega meseca ukinjena zapora emisije nemških inozemskih posojil, ki je bila predvidena v haaškem sporazumu.

× Bilance. Zemunska fabrika asfalta i krovne ljepe a. d., Zemun. Delniška glavica Din 3.000.000.—, izguba 2,3 milj. Din. — »Eline« jugosl. društvo za električno industrijo d. d. Zagreb. Delniška glavica Din 3.500.000.—, rezerve Din 230.000.—, dobiček 114.900.—. — »Slavia« d. d. za industriju drva, Zagreb. Del. glavica Din 5 milijonov, rezerve Din 128.900, dobiček Din 93.615.—. — »Dom« d. d. za drvene gradnje, Zagreb. Delniška glavica Din 4 milijone, dobiček Din 37.850.—.

× Dohodki suške družbe v prvih petih mesecih 1930 so bili napram letu 1929. za 20 milijonov frankov manjši ter znašajo skupno 458 milijonov frankov.

Sport

Binkoštni šport v Ljubljani

Proslava 10-letnice SK Svobode — igrišče Primorja:

- Nedelja: ob 9: Svoboda II. — Amater.
ob 10:30: Grafika — Olimp.
ob 16: Svoboda — Red, Star.
ob 17:45: Hajduk — Primorje.

Ponedeljek: ob 9: premaganca od ned. dop.
ob 10:30: zmagovalca od ned. dop.
ob 16: premaganca od ned. pop.
ob 17:45: zmagovalca od ned. pop.

Na binkoštni ponedeljek se vrši ob 11. dop. štafetni tek skozi mesto za prehodno darilo »Jutra«.

Svetla in temna stran proslave LNP

Proslava 10-letnice LNP je za nami. Podsavez je prejel od jugoslovenskega, štajerskega in koroškega nogometnega saveza krasna spominska darila. Sportni odnosi med našim podsavezom in obema avstrijskima savezoma so se poglobili in utrdili. Sport je zopet dokumentiral, da je važen činitelj v ustvarjanju prijateljskih mednarodnih odnosov. V tem pogledu je prišel jubilar na svoj račun, v vseh drugih ozirih pa se prireditelj ni pokazal na višku.

Že sam način izbire reprezentance, takozvani »generalni pregled« naših igralcev je bil popolnoma pogrešen. Ko so se končno imenovali igralci, ni ihče vedel, kaka bo nedeljska postava. Skrivnostno se je sušljalo o vsemogčem, no, niti podsavaznemu kapetanu ni bil znan naš nedeljski team. Sadovi takega poslovanja niso izostali. Marsikdo je zmajal z glavo, ko se je ljubljanski team prikazal na igrišču in je dvomil, da bo to moštvo uspešno zastopalo barve Ljubljane napram Beogradu. To moštvo so mogli sestaviti samo popolni lajki v nogometu. Nedeljsko moštvo z Berglesom in Bertonelem bi nam sigurno osvojilo pokal. Zadnji čas je, da se naši vodilni faktorji spametujejo, kajti s takim načinom dela ne moremo uspeli in napredovati. Proslava desetletnice naj bo memento za bodoče delovanje.

Oglejmo si kritično igro sodelujočih s tehničnega vidika. Videli smo štiri različne sisteme. V pogledu tehnike je prvačil Beograd, posebno napad je briljiral s krasnim proigravanjem in je izvajal tehnično dovršene kombinacijske poteze. Forsirala se je igra notranjega tria, ki je igral za oko divno, no, pred kazenskim prostorom je njihova učenost prenehala. Akcija je bila zrela za strel, toda strelca ni bilo — nikomur ni prišlo na um, da je treba postaviti na i piko. Gledalec je nehoti dobil vtis, da te lepe akcije niso tako nevarne, kot izgledajo. Facit je, da je Beograd od štirih danih golov dosegel 2 iz 11 m, ostala dva sta bila pa le plod golega slučajja. Igra napada je bila toraj taktično nesmotrena.

Napad Koroške je operiral s hitrimi prodori in enostavno igro s krili, ter je ustvaril veliko več ugodnih situacij kot Beograščani. Številčno to ni prišlo do izraza, ker je bil edino Richter v desni zvezi dober strelec.

Nekaka mešanica Beograda in Koroške je bila igra Gradca. Zoge se je prevzemalo volley in pošiljalo na krili, ki sta dobro centralirali. Tehnično dobrima vezumama manjka preciznost v šutiranju. V ostalem je napad dosti prodoren.

Naš kvintet je faktično obstojal samo iz treh ljudi, leva stran je odpovedala. V soboto in prvi polčas v nedeljo je še nekam šlo, vendar ne tako kot bi moralo. Omanu se je odvzelo z Bertonelem važnega graditelja in je bil vezan samo na Ieča, ki je bil sigurno najboljši krilo na turnirju. Ostali igralci so znani kot strelec, toda pogrešali smo to njihovo glavno odliko.

Samo streljanje ni najvažnejše, treba je znati tudi graditi in vsvarjati šanse. Obe zvezi nista hodili po žogo, njihov posel je moral vršiti Oman. Danes je pač najmodernejši sistem igre v obliki erke V, ker ne dovoli nasprotni obrambi, da pritisne v ofenzivo. Pri tem sistemu sta glavna graditelja napadov obe zvezi, česar pri nas ni bilo. Seveda je bila tudi podpora krilcev nezadostna. Taktično nismo bili na višku, upamo, da bo v bodoče boljše.

Od krilskih vrst je najbolj ugajala graška. Bila je enako dobra v defenzivi in ofenzivi in enakomerno podpirala napad ali obrambo. To je tudi glavna naloga krilcev, od katerih navadno zavisi izid tekme. Najboljši v trojici je bil desni krilec Kowar, tehnično in taktično enako dober. Izredna je njegova igra z glavo. Ima oster start, ki je pa kljub temu fair.

Tercet Koroške je dal povprečno igro, opazalo se je pomanjkanje tehnike (stranska krilca), dočim je bila taktična stran boljša. Jako talentiran je srednji krilec, ki je neumorno zalagal svoj napad z uporabnimi žogami, obenem pa tudi ni pozabil na obrambo. Bil je v pravem pomenu besede duša in hrbenica moštva.

Nekako v isto skupino lahko uvrstimo beograjske in naše krilce. V tehničnem oziru niso prave nič zaostajali za Gradčani, taktično so pa daleč zaostajali. Kar se tiče poštvovalnosti so naši krilci opravili res občudovanja vredno delo, efekt pa je bil v primeru z delom minimalen. Igralcem se je videlo, da so z voljo pri stvari, pomagati so hoteli na vseh mogočih koncih in krajih, toda tam, kjer bi morali biti, ni bilo nikogar. Volja je gibala telo — glava pa je počivala. Zdelo se je, da se bojuje izvrstno izvežbana armada, v kateri ni bilo vojskovodje. Nogomet je igra, pri kateri se mora veliko in hitro misliti in ravno v tem tiči lepota in smisel nogometa. Posameznik se mora podvreči in prilagoditi skupnosti, kdor tega ne more, ne bo nikdar dosegel nadpovprečnost.

Naši krilci so igrali preveč defenzivno (Koševina), podajanje žog je bilo netočno, tako da je protivnik prestregel žogo in ves trud je bil zastonj. Vse to je znak brezglastosti ali v nogometnem žargonu — naši krilci so slabi taktiki. Razen Ladota pri Ljubljani in Petrovića pri Beogradu, so vsi ostali krilci obeh jugoslovenskih moštev samo »plavalci«, to se pravi, njihova igra je bila brez soli.

Tudi branilca Gradca sta prekašala vse ostale, posebno v taktičnem oziru. Njihova igra je bila šolski primer, kako se z minimalnimi sredstvi in brez posebnega napora doseže velik efekt. Vzgljedno je bilo njihovo nastavljanje, ki je onemogočilo protivnemu nastopu, da se razvije. Videlo se je, da imamo pred seboj dva stara, rutinirana igralca. Podobno igro je dal od ostalih branilcev edino Bergles, dasiravno ni bil v polni formi. Vsi ostali backovski pari so operirali predvsem s hitrostjo in silo. Dosegli so sicer tudi uspeh (Beograd!), toda z znatno manjšo ekonomijo — zopet taktičen nedoslednik.

Vratarji so bili prilično enaki, z izjemo Ermana, ki absolutno ni spadal v reprezentanco. Nadpovprečnost sta pokazala beograjski in graški vratar.

Resumé: Moštvo Gradca je zaslužilo zmago, četudi šele po žrebu, kajti taktično je presevalo vse ostale reprezentance, dočim jim je bilo v pogledu tehnike najmanj enako.

Naša moštva so pokazala predvsem pomanjkanje taktike. Ta nedostatek in pa pogrešna nedeljska sestava naše reprezentance sta glavna razloga, da pokal mestne občine ni ostal doma. Kdor je imel odprte oči, se je lahko mnogo naučil. Naši igralci so talentirani, samo glave nimajo na pravem mestu.

Deseti dan velesajma

Včeraj in danes je posetilo sejem okrog 5000 ljudi. Razen šol so posetniki samo kupci in interesi. Zanimanje vlada za domače kovinarske izdelke in pohištvo. Splošno zanimanje vlada tudi za kartotečno knjigovodstvo tako med trgovci kot obrtniki. Posebne pripomočke za racionalizacijo pisarniškega dela najdemo v paviljonu N. Poleg že pri nas znanega »Ruf« knjigovodstva, najdemo novo obliko kopirnega knjigovodstva, kombinacije kartoteke z ameriškimi žurnalom znamke »E-kahac«. Dalje je tu »Duri«-kartoteka za knjigovodstvo, evidence, statistiko in razne druge namene, hkrati za ca. 50 računoinmetnikov.

Isti svrhi služi kazalna kartoteka znamke »E-kahac«. Novost, predstavljata sestava »Hebona« in »Bedeo«. Listi so vodeni v folijantih z avtomatično zaklopko in aparatom za kopiranje.

Za male pridobitnike: podjetnike, obrtnike in trgovce, še nevesče knjigovodstva, je razstavljena posebna cena metoda knjigovodstva.

Danes so grški gostje posetili sejmišče. Izenadeni so bili nad našim napredkom.

Gospodarske vesti

× Beguljaške obveznice. Beguljaške obveznice označujemo one državne obligacije, ki jih je izdala država za odplačilo prevzema posesti od turških begov. Zakon, ki urejuje promet s temi obveznicami je pred kratkim stopil v veljavo. Državna hipotekarna banka bo s 1. julijem dalje te obligacije sprejemala v lombard po 76 odstotkov nominalne. S tem postanejo ti

Katalonija

To pri nas le malo navadno ime označa samo na sebi eno izmed najkočljivejših vprašanj, ki jih bo morala rešiti Španija v novem razdobju svoje moderne zgodovine, v katero stopa po naglem in nepričakovanem koncu diktature Primo de Riveri. Katalonija in Katalonci, ki v njej prebivajo, pomeni namreč, da obstoja v Španiji posebna narodnost, ki ima svoj poseben jezik, svojo književnost kakor tudi kulturne tradicije, po katerih se razlikuje to ljudstvo od Špancev in tvori posebno etnično individualnost. Znano je dalje, da sodelujejo Katalonci tudi na kongresih evropskih narodnih manjšin in da so na teh kongresih ponovno in zelo odločno nastopali za priznanje svojih narodno-kulturnih posebnosti.

Barcelona, ki je eno izmed najvažnejših mest cele Španije, je največje in glavno mesto Katalonije in središče vsega katalonskega gibanja. Vsa Katalonija pa obsega štiri province, namreč poleg Barcelone še pokrajine, katerih središča so mesta Gerona, Lerida in Tarragona.

Španske vlade so si zama prizadevale, da bi katalonsko gibanje spravili z dnevnega reda. Katalonska narodna zavest je preveč vkoreninjena med prebivalstvom omenjenih pokrajin, da bi se mogla izpodrinuti in nadomestiti s širšo nacionalno zavestjo, kot se je to zgodilo n. pr. pri Provencalcih v južni Franciji, kateri so bili v prejšnjih stoletjih francoske kulturne zgodovine nekaj podobnega kot še danes Katalonci v Španiji.

Tudi pokojni diktator Primo de Rivera je imel svojo določeno katalonsko politiko. Njeno glavno obeležje je obstajalo v tem, da je skušal s pospeševanjem gospodarskih interesov Katalonije osredotočiti pažnjo njenega prebivalstva na drugih vprašanjih, ki nimajo z avtonomističnim gibanjem nič skupnega. Predvsem je Primo de Rivera mnogo napravil za barcelonsko razstavo in l. 1924. dekretiral občinsko ustavo, katero so Katalonci pozdravili, ker so videli v njej sredstvo tudi za doseg narodno-kulturnih ciljev. Primo

de Rivera je dalje dosegel, da je postala španska dinastija med Katalonci zelo popularna. Uvedel je zopet običaj vsakoletnega poseta teh pokrajin s strani kralja, s čimer je postala Katalonija deležna časti, ki se ji je prej dolgo odrekala.

Občinska ustava, ki smo jo prej omenili, pa ni prišla do veljave in Primo de Rivera ni držal obljube, katere so bile v njej zapopadene. Posledica je bila ta, da se je katalonska agitacija nadaljevala tajno pod zemljo ves čas vladavine Primo de Riveri in da je moralo celo vprašanje izbruhniti na plan z novo silo, čim so padle ovire, ki so bile prej temu gibanju na potu. In res se je postavila Barcelona takoj po padcu Primo de Riveri zopet javno na čelo katalonskemu gibanju s tem, da je novi predsednik pokrajinskega odbora v Barceloni pozval ostale tri province — Gerono, Lorido in Tarragono — naj strnejo svoje napore v enoten nastop z Barcelono z ozirom na bodočo borbo za pravice Katalonije. Pri tem se je skliceval na isto ustavo, ki jo bil uvedel Primo de Rivera in ki ni bila preklicana.

V vsej zgodovini katalonskega gibanja se opaža, da je stopilo to vprašanje v kritično dobo vsakokrat, ko so se pojavile za špansko vlado kakršnekoli resne težkoc. Isti pojav se opaža tudi sedaj po padcu Primo de Riverove diktature. Katalonci bodo ravno sedaj napeli vse sile, da uveljavijo svoje zahteve, katere je eden izmed njihovih vidnih javnih delavcev, profesor S. de Madariaga, tako-le opredelil: »Pravica Katalonije do lastne narodne kulture in do takih političnih ustanov, kot so za njen razvoj potrebne.«

Katalonsko vprašanje je, kot smo rekli, eno najvažnejših in najtežjih, ki jih bo morala rešiti nova španska vlada. Katalonija je namreč skrajno občutljiva točka na telesu španske države, ker je analogija med njo in neodvisno Portugalsko zelo velika. Kar je Portugalska napram celoti apeninskega polotoka na zapadni in južnozapadni njegovi strani ob Atlantiku, je Katalonija napram isti celoti na njenem severno-ozhodnem koncu ob Sredozemskem morju.

Iz starih časov

Stari Grki in Rimljani so se umetniško izživljali večinoma le v olimpijskih igrah, gledališču in v cirkusu. Vse te prireditve starega veka motrimo mi navadno skozi kulturnokritična očala. Dogajali so se pa tudi prizori, ki nam predstavljajo Grke in Rimljane v vse drugačni luči kakor nam jih opisujejo učeni strokovnjaki.

Poročilo, da je l. 776. pr. Kr. zmagal v olimpijskih igrah neki Krebs, nam daje na roko prvi zanesljivi datum grške zgodovine sploh. Na tej športni vesti temelji vse grško časoslovje, ker so Grki računali čas po olimpijadah, olimpijske igre pa so slavili vsaka 4 leta.

Pesnik Evripides pa olimpijskih iger ni mogel trpeti. »Jaz res ne razumem,« piše, »kaj naj domovini koristi, če si ljudje drug drugemu izbijajo zobe. Mar se vojskujem s sovražniki s športnimi tekmami?«

Ni pa treba biti ravno Evripides, da človek razume njegovo mržnjo do športa. — Tudi grški šport se je namreč sčasoma izmaličil zgolj v tekmo za rekordi in Herodov iz Megare je postal slaven, ker si je priboril rekord s tem, da je istočasno trobil na dve trobenti...

Prebivalci mesta Antiohije so pa imeli veliko veselje do gledališča. Igralec ali plesalec, katerega so hvalili v Antiohiji, je užival slavo po vsem tedanjem svetu. V Antiohiji pa ni bilo lahko prodreti, ker so bili ljudje zelo strupenega jezika in silno popadljivi. Igralcu majhne postave, ki je nastopil na odru kot trojanski junak Hektor, so takoj začeli klicati: »To ni Hektor, ampak njegov sinček — kje je Hektor?« Debelemu plesalcu pa so klicali: »Pazite, pazite, da se oder ne podre — za

vami bi radi nastopili še drugi!« V Antiohiji so bili ljudje tako zaljubljeni v gledališče, da še mesta niso hoteli iti braniti, ko ga je oblegal sovražnik, dokler ni minila gledališka predstava.

Gledališka strast pa je prijemala tudi igralce. Ko je neki igralec igral vlogo besnega Ajaksa, se je tako zelo uživel v svojo vlogo, da je iztrgal godbeniku piščal iz rok, skočil med mestne očete, ki so sedeli v prvi vrsti, in jih vse neusmiljeno pretepel.

V starem Rimu so pa ljudje najvišje cenili krvave borbe v amfiteatru. Vabila k predstavam so nam še danes ohranjena. Kakor so danes v Španiji najbolj priljubljeni bikoborci, tako so se ženske v starem veku trgale za gladiatorje. Na nekem zidu v Pompejih je še danes ohranjen napis: »Gladiator N., zdravnik in vzdih ženskih src.«

Rimski cesar Heliogabal, ki pa ni bil prav zdrave pameti, je vzdrževal na svojem dvoru celo vrsto šegavcev, norcev in komedijantov; včasih pa je povabil k sebi na dvor še vse kruljave, grbaste ali škilaste ljudi, kar jih je mogel dobiti. Vso to pisano družbo je povabil na veliko gostijo, gostom pa je dal postaviti na mizo travo ali pa jedi iz voska. Včasih je dal pa pripeljati v stanovanjja svojih prijateljev leve, ki so bili sicer krotki, vendar pa po prečuti noči nič kaj prav prijetna in zabavna družba.

Še mnogo drugih poročil imamo o zabavah starega veka, iz vseh pa se vidi, da so bile zabave nekaj precej drugačne kot danes.

2000 let staro ženitovanjsko pismo

Ljudje se ne ženijo samo iz ljubezni, ampak tudi denar igra pri ženitvah veliko vlogo. Tako pa ni samo dandanes, v dobi »pokvarjene mladine«, ampak tudi pred 2000 leti je bil svet v tem oziru prav lak, kakor je dandanes. To nam pričajo stare listine, kjer stoji napisano poročilo o ženitovanju gospoda Filoskosa z gospodično Apolonijo, rojeno Heraklides.

Dne 22. februarja l. 92. pred Kristusom sta prišla oba na ženitovanjski urad, kjer jih je sprejel gospod Dionysos, vodja urada. S seboj sta pripeljala 10 prič — danes zastojujeta dve — in ženin je potrdil pred pričami, da je prejel kot doto 2 talenta in 4000 drahem. To je bila prav čedna dota, ker je talent vreden okoli 70.000 dinarjev, 1 drahma pa približno 10 dinarjev. S tem denarjem se je dalo takrat že prav udobno živeti.

V ženitovanjskem pismu so pa zapisane tudi ne spoditi od hiše. Tudi je ne sme Pogodba določa, da imata oba zakonca do skupnega premoženja enake pravice. Mož pa se je poleg tega še zavezal, da bo svojo ženo stanu primerno oblačil, da ji bo kupil potrebna ogledala in vsa lepotila. Mož dalje ne sme pripeljati v hišo kakšne druge ženske in svoje žene ne sme zmerjati in je tudi ne spoditi od hiše. Tudi je ne sme razžaliti in še manj pretepati. Če se pa mož proti katerikoli točki pogodbe pregreši, se ona lahko loči od njega in v tem slučaju ji mora mož doto vrniti.

Žena pa nima samo izgovorjenih pravic, ampak tudi izgovorjene dolžnosti. Gospodična Apolonija se v ženitovanjskem pismu zavezuje, da bo pri svojem možu stanovala in ga ubogala, kakor se to ženi spodobi. Ali ga je res ubogala ali ne, iz stare listine ni razvidno. Spati mora vedno doma in brez moževega dovoljenja ne sme zapustiti hiše. Vsako ljubimkovanje ji je strogo prepovedano. Dalje mora skrbeti za gospodinjstvo in ne sme denarja brez potrebe zapravljati in sploh ne sme narediti ničesar, kar bi škodovalo ugledu hiše in rodbine.

Navihani Amerikanci

Energija in pretkanost ameriških carinikov je splošno znana, posebno onih, ki love tihotapce z alkoholom. Te dni pa je v Parizu dvignila precej prahu afera, ki se ne tiče zasledovanja z alkoholom natovorjenih ladij, ampak je v zvezi z modno špijonažo, ki so jo organizirali ameriški cariniki v samem Parizu.

Bogate Američanke kupujejo namreč svoje razkošne obleke najraje v Parizu. To seveda stodoletnim in v svojo Ameriko zaverovanim Amerikancem ni prav, ker hočejo, da ostane ameriški denar doma. Zato so naložili na uvoz luksuznih oblek visoko carino.

Bogate Američanke pa niso posebne prijateljice visokih carin in skušajo vedno napovedati znatno nižjo vrednost v Parizu kupljenih oblek, kakor pa so jo zares plačale.

Neka Američanka je pa napovedala le prenikno ceno svoje obleke. Ker je pa cariniki niso mogli postaviti naravnost na laž in ji povedati prave cene, so se obrnili na svoje agente v Parizu. Ti so ameriškim carinikom že v par dneh poslali fotografiran izvleček iz poslovnih knjig tiste firme, kjer je bila obleka kupljena! Cena je bila seveda na fotografiji tudi označena.

Ta dogodek pa je glavnega knjigovodjo prizadete pariške tvrde tako zadel, da si je vzel življenje.

Poraba krzna

Na razstavi krzna v Lipskem so objavili zanimivo statistiko o porabi krzna v najnovejši dobi. Leta 1928. je prišlo v predelavo 200 milijonov kožic domačih zajcev, 26 milijonov ovčjih kož, 20 milijonov krtovih kož, 16 milijonov bizama, 11 milijonov zajčjih kož, 9 milijonov oposuma, 7 milijonov veveričnih kož, 5 milijonov skunkov in 3 in pol milijona perzijancev. Lisičjih kož so porabili 2 milijona, potem pa po 2 milijona nerca, hermelina in mačjih kož. Sokolov so polovili 90.000.

Radio

Lahka glasba v tem tednu.

V nedeljo popoldne ob 16:30 bo prenos glasbe z velesojma. Zvečer bo koncert na harmoniko, ki ga izvaja G. Pilih, nato pa se vrši prenos koncerta iz Unionskega vrta.

Koncert baritonista Rusa.

Baritonist G. Marjan Rus, ki je že znan gost v našem radiu, priredi ta ponedeljek ob 20. uri samostojen koncert. Na sporedu ima poleg drugih Brahmsa, Suttnerja in Prelovca.

Stirje dnevi počitka.

Radi čiščenja prostorov naša postaja ne bo oddajala 4 dni in sicer v torek, sredo, četrtek in petek. V soboto se ob 12:30 prične zopet z rednim oddajanjem.

Nova postaja v Trstu

Od novih postaj, ki jih predvideva italijanski načrt za izgradnjo domače radio-fonije, bo prva izgotovljena postaja baš tržaška. Postaja naj se odpre 28. oktobra, na obletnico fašističnega pohoda proti Rimu. Tako nagla dovršitev postaje je možna zato, ker so predpriprave za notranjo opremo, antene, itd. že končane.

Kakor čujemo naj se zgradi za postajo tudi posebna palača, v kateri bi se nahajali prostori za sprejemanje. Oprema naj bi bila približno taka, kot jo bo imela nova postaja v Milanu. Kot je torej videti se bo vkljub vsem nasprotnim vestem vendarle kmalu oglasila nova sosedva v Trstu.

Boj med radio valovi

Sovjetska Rusija je podvzela v zadnjem času silno protifromunsko propagando. Zlasti si je nadelala to nalogo postaja v Moskvi. Sedaj se je odločila romunska vlada, da zgradi sama močno radijsko postajo, katere naloga bo, da potlači oddajanje postaje v Moskvi na valu 938 m z večjo jakostjo.

Zdravniška posvetovalnica

G. D. V. v K. Kašelj ni bolezen, ampak samo znak bolezni. (kot n. pr. zlatenica, mrzlica, zatok itd.), ki kaže, da ni nekaj v sopilih, v grlu, pljučah, v sapniku itd. v redu. Kdor boče kašelj »zdravit«, mora dognati bolezen, na kateri temelji kašelj n. pr. katar sapnika, vnetje pljuč, tuberkulozo, emfizem itd. S tem, da skušamo odpraviti temeljno bolezen, odstranimo tudi kašelj. Kjer postaja kašelj kot bolezenski znak sam na sebi neprijeten ali celo spravlja bolnika ob zadnje moči in podobno, se borimo tudi naravnost proti njemu, toda dejal bi po ovinkih, zdravil za kašelj kot tak ni. Zdravnik ga skuša s primernimi mamili ali ublažiti, pred vsem pri krepkih bolnikih, ali skuša v sopilih se nabirajoče izločke zavodniti, s čimer postanejo manj lepljivi, tako, da jih bolnik kot izbljuvke lahko izkašlja. S tem prestane tudi ali se vsaj ublaže dražljaji na sluzniščah, ki jih povzročajo omenjeni izločki njihovi. — G. A. D. B. C. Po vašem opisu gre menda za zastarelo vnetje živca (neuritis) na nogi, za bolezen, ki vas je radi svoje dolgotrajnosti in mučnosti tako prevzela, da vežete z njo še celo vrsto drugih senzacij verjetno pač psihogenega izvora. Svetovali bi vam, da se odločite, in se napotite v bolnico, kjer je še najprej pričakovati, da okrevate ali se vsaj izdatno izboljšate. — G. I. G. v M. Po našem opisu ni dvoma, da je otrok obolel svoj čas na infekcijskem vnetju hrbtenice (poliomyelitis infantum acuta) in da trpi sedaj na posledicah prestare bolezni. S pohabljenostjo nogo ni možj drugoga napraviti, nego da se bolniku omogoči hojo s primerno protezo. Kure z malarijo pa žal nimajo nobenega vidika in jih, kolikor mi vemo, zgolj v takih primerih nikdo ne dela. — G. M. V. v B.: Če je tekočina v kosmatinah kopriv, s katerimi spekajo, samo mravljinčna kislina, je dvomljivo. Bržčas ji je primešan tudi malo znan jedek beljakovinskih strup. To se da sklepati po učinkovanju zlasti raznih tropičnih kopriv, katerih jedkovina deluje slično kakor kačji otrov. Poznamo koprive, ki povzročajo hude čire in razjede, mnogo mesecev trajajoče bolezni, in tudi take, ki v relativno kratkem času povzročijo smrt živali in tudi človeka. — »Gertac. Anonimno. Koš!« — G. M. G. v C.: Najpriljubljenejši bo še govoriti o — zastrupljenju s tobakom, ker ne prihaja pri kavi nikotin kot edini strup v pošte, ampak so poleg njega še druge snovi (n. pr. nikotijanin, piridinove baze, amonijak, ogljenčev oksid, sledi pruške kisline itd.), ki kvarno učinkujejo. — A. Federici:

Inserirajte v Jugoslovan-u!

DELNIŠKA DRUŽBA PIVOVARNE „UNION“, LJUBLJANA

PIVOVARNA IN SLADARNA. TOVARNA ZA ŠPIRIT IN KVAS v Ljubljani L, poštni predal št. 45

PODRUZNA PIVOVARNA (preje T. Götz) v Mariboru

Priporoča svoje izborne izdelke in sicer

SVETLO IN ČRNO PIVO, v sodih in steklenicah

PEKOVSKI KVAS — CISTO RAFIN. ŠPIRIT

Telefon: { Ljubljana 2310 in 2311
Maribor 2023

Brzjavni: Pivovarna Union { Ljubljana
Maribor

Vsesokolski zlet v Beogradu

Danes se je pričel zlet v Beogradu. Otvorja ga šolska mladina naše kraljevine. Čimdalje bolj se prikazujejo ogromni obrisi te veličastne manifestacije naše sile ter vseslovske vzajemnosti in bratstva. Na zletni odbor prihajajo vsak dan nove prijave, in že danes lahko rečemo, da bo udeležba ogromna. Razen domačih češkoslovaških Sokolov. Ker prijave še niso zaključene se še ne ve za točno število, vendar lahko sklepamo da pride okrog 10.000 Čehoslovakov. Tudi bratje Poljaki nam prijavljajo okrog 2000 Sokolov. Pričakuje se 500 zagraničnih ruskih Sokolov in veliko število lužiško-srbskih Sokolov. Na zlet pride tudi gimnastično udruženje iz Rumunije, ki je prevzelo Tyršev sokolski sistem.

Vlado francoske republike bo zastopal g. Morinaud, Zvezo francoskih gimnastov g. Dominiqne.

Na zlet se pripravlja tudi lepo število

Sokolov iz Amerike. Odpeljejo se 11. junija z »Mauretanic« iz New-Yorka.

Naše sokolske župe so prijavile rekordna števila. Iz Hercegovine pride 42 sokolskih čet v narodnih krogih.

Za sprejem in nastanbo vseh teh množic skrbijo posebni odseki, ki bodo v to svrhu adaptirali okrog 30 beogradskih in zemunskih šol. Razun tega se pripravijo 3 velika taborišča.

Ogromni stadio je dovršen. Konstrukcija tribun pokriva površino od 16.200 m² in dosega mestoma 14 m višine. Načelniški most, ki se nahaja nad kraljevsko ložo ima višino 22 m. Za izvedbo tribun se je porabilo okrog 6000 m³ lesa. Na celem Stadionu bo prostora za 40.000 gledalcev. Telovadišče bo tako veliko, da bo lahko 3500 telovadcev istočasno izvajalo proste vaje. Stadion je opremljen z vadovodom, telefonom, posebnim poštnim uradom in radio-postajo. Razen rešilnih postaj na telovadišču, bo v neposredni bližini bolnica s 100 posteljami.

1. Tekma članic za slovansko prvenstvo.
2. Tekma vrst in posameznikov v višjem, srednjem in nižjem oddelku.
3. Tekme v enajsteroboju in šesteteroboju.
4. Razne posebne tekme v lahki atletiki, plavanju, borenju, mačevanju itd.

Glavni zletni dnevi

V petek 27. in v soboto 28. junija so dopoldan skušnje, popoldan javna telovadba, zvečer pa akademije. V nedeljo 29. junija se bo vršil dopoldan sprevid Sokolstva, popoldan pa zaključna javna telovadba.

Koncerti na Sokol. stadionu

Za čas zleta se bosta priredila na zletišču dva velika monstre koncerta. Prvi bo 15. junija, drugi 29. junija. Ti koncerti bodo zvečer. Orkester bo sestavljen od 400 godbenikov raznih vojaških glasb, katerim bo dirigiral kapelnik kraljeve garde polkovnik gosp. Pokorny. Na programu bodo samo jugoslovanski in drugi slovanski komponisti. Koncert se bo izvajal na podiju, ki bo postavljen na sredini telovadišča.

Na stadionu je zgrajen paviljon za godbo, ki bo spremljala proste vaje in druge nastope. Pri poskušnjah se je izkazalo, da ima ta paviljon in celo zletišče odlično akustiko.

Tekma za slovansko prvenstvo

Slovanska sokolska zveza, katere član je tudi Sokol kraljevine Jugoslavije je sklenila, da se vrši na zletu v Beogradu tekma poedincev za slovansko prvenstvo. Tekme za slovansko prvenstvo so najlepše in najtežje sokolske tekme, ki zahtevajo od telovadcev obvladanje najtežjih vrhunskih vaj na orodju in vsestransko izvežbanost v lahki atletiki. Zadnja tekma te vrste je bila leta 1912. na vsesokolskem zletu v Pragi. Udeležilo se je te tekme 26 Čehov, 7 Slovencev in 2 Hrvata. Naslov slovanske prvačke si je priboril takrat Slovenec br. Stane Vidmar. Drugo mesto je zasedel Čeh br. Svoboda, tretje pa zopet Slovenec br. Karel Fuks. To je bil največji uspeh, ki so ga dosegli slovanski Sokoli na tekmah. Leta 1913, odnosno 1914. bi se imela zopet vršiti tekma za slovansko prvenstvo na

zletu v Ljubljani, ki pa je bil, kot je znano, od avstrijske vlade prepovedan. Na vsesokolskem zletu v Ljubljani leta 1922. je ta tekma odpadla, ker se je vršila mednarodna tekma. Na zletu v Pragi leta 1926. je bila tekma sicer razpisana in se je tudi vršila, vendar ni imela prave veljave, ker so tekmovali samo Čehi.

Tako bomo doživeli po 28 letih, da pomerijo slovanski narodi svoje moči v bratski, plemeniti borbi. Tekma se bo vršila 23. in 24. junija v Beogradu in bo imela še poseben značaj radi tega, ker se tekmuje v istih vajah kot na mednarodni tekmi, ki bo prihodnji mesec v Luksemburgu. Kljub temu, da bo to borba poedincev, bomo vendarle lahko sklepali o moči vrst, ki bodo zastopale naše in češkoslovaško Sokolstvo v Luksemburgu.

V legitimacijah za izlete bo navedena točno smer in cilj potovanja. Olajšave veljajo samo v slučaju, da bo zletna legitimacija potrjena od strani zletnega odbora v Beogradu.

Roditelji šolske mladine in ostali udeleženci lahko potujejo z vsemi potniškimi in brzimi vlaki. Da uživajo olajšave se morajo oskrbeti s posebnimi legitimacijami, ki jih je poslal zletni odbor direktorjem vseh srednjih šol, kakor tudi vsem sokolskim društvom v državi.

Te legitimacije se dobivajo za ceno 20—dinarjev. S temi legitimacijami se kupi pri odhodni postaji železniški vozni listek za polovično ceno. Po prihodu v Beograd se mora vsakdo prijaviti v zletni pisarni, kjer dobi zletni znak za 5—Din in mu bo potrjena legitimacija. Polovični vozni listek se mora zadržati, ker velja s potrjeno legitimacijo za brezplačen povratek. Iz krajev, kjer ni sokolskih društev in gimnazij se te legitimacije lahko naročijo direktno pri Zletnem odboru v Beogradu (Terazije br. 7, Palata Izvozne banke medjusprat) ako se pošlje v naprej 21—Din.

Olajšave na parnikih

»Jadranska Plovidba« je obvestila Zletni odbor, da dobijo vsi Sokoli, ki potujejo v Beograd na zlet 75% popusta na ceni I. in II. razreda, 50% popusta na ceni za III. razred.

Ta olajšava velja tudi za vse Sokole iz inozemstva, ki pridejo na zlet in žele ob-

iskati naš Jadran. V zvezi s temi olajšavami je Zletni odbor projektiral lepe izlete na naše Primorje, kakor tudi po vsej naši zemlji. Načrt teh izletov se bo dobil pri Zletnem odboru v našem, češkem, poljskem in francoskem jeziku.

Mednarodne telovadne tekme

Mednarodna telovadna zveza (Fédération Internationale de gymnastique) se je ustanovila leta 1881. in ima svoj sedež v Anversu. Predsednik je po smrti N. I. Cuperusa, organizatorja te zveze Charles Caulet, tajnik je Al. Kayser iz Luksemburga, blagajnik dr. Schreiner, starosta C. O. S. V zvezi so združene sledeče organizacije: Naša in češkoslovaška sokolska zveza, nadalje belgijska, danska, finska, francoska, italijanska, luksemburška, nizozemska, norveška, rumunska, švedska, švicarska, angleška, ameriška in madžarska zveza.

Fédération Internationale de Gymnastique prireja mednarodne telovadne tekme, ki so se vršile pred svetovno vojno vsako drugo leto, po vojni vsako četrto leto.

Prva mednarodna telovadna tekma po vojni je bila leta 1922. ob priliki vsesokolskega zleta v Ljubljani. Za našo državo, posebno še za nas Slovence je bila velika čast, da se je določila ravno Ljubljana za kraj prve mednarodne tekme po vojni. Na prvi pogled izgleda skoraj nerazumljivo, da je mednarodna telovadna zveza izbrala izmed tolikih držav, ki so včlanjene, ravno našo mlado Jugoslavijo. Ako pogledamo malo nazaj v zgodovino mednarodnih telovadnih tekem pred svetovno vojno, bomo videli, da je to bilo le zaslužno priznanje za uspehe Slovencev na teh tekmah. Od leta 1907. dalje, je pošiljala Slovenska Sokolska zveza svojo vrsto na vse mednarodne telovadne tekme in je dosegla, kot to vidimo iz sledečega pregleda jako častne uspehe. I. tekme v Antwerpnu in II. v Bordeaux se nismo udeležili.

III. Mednar. tel. tekma v Pragi l. 1907.

1. Čehi	951 točk
2. Francozi	923 "
3. Belgijci	872 "
4. Luksemburžani	788 "
5. Slovenci	771 "
6. Madžari	733 "

IV. Mednar. tel. tekma v Luksemburgu leta 1909.

1. Francozi	949 točk
2. Čehi	940 "
3. Italijani	926 "
4. Belgijci	890 "
5. Slovenci	851 "
6. Luksemburžani	820 "

V. Mednar tel. tekma v Turinu leta 1911.

1. Čehi	674 točk
2. Francozi	934 "
3. Italijani	899 "
4. Slovenci	881 "
5. Luksemburžani	830 "
6. Belgijci	737 "
7. Hrvati	688 "
8. Rumuni	230 "

VI. Mednar. tel. tekma v Parizu leta 1913.

1. Čehi	804 točk
2. Francozi	777 "
3. Italijani	772 "
4. Belgijci	723 "
5. Slovenci	706 "
6. Luksemburžani	668 "

Zasluga za te uspehe gre br. dr. Murniku, sedanjemu načelniku Sokola kraljevine Jugoslavije, ki je pripravil naše vrste in jih vodil od zmage do zmage.

Po svetovni vojni se je situacija na mednarodnih telovadnih tekmah naenkrat spremenila. Od nekdanjih skromnih kompetentov za 5., v najboljšem slučaju za 4. mesto, smo postali najresnejši konkurenti naših učiteljev, mojstrov v telovadbi — bratov Čehov. Francozi, nekdanji rivali Čehov, katerim je celo enkrat in to leta 1909. v Luksemburgu uspelo premagati Čeha, so po vojni znatno popustili. Kot vidimo iz sledečega pregleda je zastajala Jugoslovanska vrsta na tekmah po vojni le za nekoliko točk za Češko.

VII. Mednar. tel. tekma v Ljubljani l. 1922.

1. Čehoslovaška	773 točk
2. Jugoslavija	764 "
3. Francija	636 "
4. Belgija	627 "
5. Luksemburg	576 "

VIII. Mednar. tel. tekma v Lyon-u l. 1926.

1. Čehoslovaška	1198 točk
2. Jugoslavija	1162 "
3. Francija	1152 "
4. Luksemburg	932 "
5. Belgija	876 "
6. Holandska	820 "

Razen telovadnih tekem, ki jih prireja Fédération Internationale de Gymnastique se udeležujejo po vojni naši in češki Sokoli tudi telovadnih tekem, ki se vršijo na

Olimpijadah. Vodstvo in organizacijo teh tekem je poveril Mednar. Olimp. Odbor Mednar. tel. zvezi, vendar z omejitvijo, da se vršijo tekme le v vajah na orodju in v prostih vajah. Črtajo se vse tekme v lahki atletiki, plavanju itd., ki so stalno v programu mednar. tel. tekem. Akoravno ta enostranski način tekmovanja ni v skladu z načeli Sokolskih organizacij, ki stremi za vsestransko telesno vzgojo, smo vendar sodelovali tudi na teh tekmah z velikim uspehom.

Olimpijada v Parizu leta 1924.

1. Italijani	899 točk
2. Francozi	820 "
3. Švicarji	816 "
4. Jugoslovani	762 "

sledijo nato še Američani, Angleži, Finci in Luksemburžani. Češka vrsta je odstopila radi nezgode enega tekmovalca.

Olimpijada v Amsterdamu leta 1928.

1. Švica	1717 točk
2. Čehoslovaška	1712 "
3. Jugoslavija	1648 "
4. Francija	1620 "
5. Finska	1609 "
6. Italija	1595 "

sledijo nato še Amerika, Holandska, Luksemburg, Madžarska in Anglija.

Krasne uspehe na mednarodnih tekmah so dosegli naši telovadci tudi kot poedinci. Ze pred vojno leta 1913. v Parizu je dosegel br. Stane Vidmar med vsemi tekmovalci 5. mesto. Na tekmah po vojni so se naši tekmovalci najbolj odlikovali.

Na mednar. tekmi v Ljubljani leta 1922. se je povzpela na prvo mesto br. Peter Šumi. Na Olimpijadi v Parizu leta 1924. je triumfiral br. Lev Štrukelj kot »Champion vseh championov«. V Lyonu leta 1926. zopet vidimo na prvem mestu br. Šumija. Na Olimpijadi v Amsterdamu 1928. je zopet v ospredju br. Štrukelj in zasede III. mesto.

S krasnimi uspehi naših vrst in poedinih naših telovadcev, smo si priborili na tem polju ugled in spoštovanje celega sveta.

Mednarodna telovadna tekma v Luksemburgu

Letos 11. julija se bo vršila v Luksemburgu IX. tekma mednarodne telovadne zveze. Sokol kraljevine Jugoslavije je bil sprejet v mednar. tel. zvezo in je prijel povabilo za udeležbo na tej tekmi. Ker bo naše sodelovanje zvezano z ogromnimi stroški, smo prepričani da bo naša vlada odobrila primerno podporo, da se omogoči naše sodelovanje, ki bo vsekakor v čast in ponos ne le naši telovadni organizaciji, ampak vsej državi.

Za to tekmo je razen običajnih obveznih in prostovoljnih vaj na bradlji, na drogu, na krogih in na konju določena tudi obvezna in prostovoljna prosta vaja, tek na 100 m (11 sek. za polno število točk), plezanje po vrvi 9 m (8 sek.), skok ob palici (3 m) in metanje kroglice (19:50 m oberočno). Kot vidimo so se povišale zahteve v lahki atletiki. Posebno velja to za tek, v katerem se zahteva čas, ki ga bo težko kdaj dosegel telovadec.

Naši tekmovalci se marljivo in vestno pripravljajo na to tekmo pri skupnem treningu, ki se vrši od 19. maja vsakodnevno v Ljubljani na telovadišču ljublj. Sokola v Tivoliju, v primeru slabega vremena pa v telovadnici v Narodnem domu. Pripravljajo se bratje Štukelj, Šumi, Primožič, Gregorka, Žilič, Antosiewicz, dr. Oreš, Gabe in Neli Zupančič, Čelhar, Lapajne, Mali, Rajmer in Ban. Kot vidimo je zbran cvet naših telovadcev, skoraj sami v mnogih mednarodnih tekmah preizkušani borci. To nam daje nade, da tudi iz te težke borbe izidemo častno. Bratje, verujemo v vas in smo prepričani da boste storili to, kar domovina pričakuje od vas.

Tudi češka vrsta že trenira skupno in je sestavljena iz samih znanih mednarodnih tekmovalcev kot so Vacha, Šupčik, Gajdoš, Effenberger, Löffler itd.

Prepričani smo, da bo tekma v Luksemburgu novi triumf Sokolstva in njegovega sistema.

Članski znaki

Ljubljanski Sokol naznanja, da so članski znaki za beograjski vsesokolski zlet dospeli ter so vsem prijavitelcem na razpolago v društveni pisarni v Narodnem domu med uradnimi urami od 6. do pol 8. ure zvečer. Cena znaku je 20 Din, za poštino 1 Din. V društveni pisarni se sprejemajo tudi naročniki za »Tyršev zbornik«, »Zgodovino jugoslovenskega Sokolstva«, in »Čitanko za sokolsko mladino«, katere knjige izda še letos Jugoslovenska Sokolska Matica. Cena vsem trem knjigam Din 20—. Knjige članstvu in naraščaju najpogosteje priporočamo. Istočasno pozivljamo svoje članstvo, da se polnoštevilno udeleži zleta Sokolske župe Ljubljana. Vsak član, ki ima svečani krog naj smatra udeležbo za svojo sokolsko dolžnost. Zbiramo se na Taboru v nedeljo 8. t. m ob tričetrt na 2 popoldne. Zdravo! — Odbor

Claude Mc Kay:

Belim hudicem

Vi mislite, da nisem ne divjak ne vrag.
Vi mislite »Ta ne bo nikoli puške vzela
v roke in nas pobila, deset za vsakega
njegovih temnih bratov, ki smo jih
zadavili, sežgali.«

Spoznajte zmoto: Za vsak zločin, ki ste
storili ga,

pokažem vam vse večje zlo,
jaz, sin črne afriške zemlje,
kjer črna dejanja zorijo . . .

A on,
ki me je bil poklical iz noči,
mi je dejal: »Bodi luč in svetlo sij
na tej somračni, nočni zemlji. Tebe,
črnce, posadim med bele. Njim
izpričaj se, dokaži svojo višjo vrednost.
In preden svet utonil bo v temo,
naj tvoja leščerba zasije. Pojdi!«

—:—

Langston Hughes:

Med črnim in belim

Moj oče: bele polti.
Moja mati: črna, s črnimi očmi.
Sem razžalil starega gospoda?
Obžalujem.
Naj mi oprostite, saj preklicujem.

Če kdaj sem, mati, pobesnel
nad tabo, te proklel,
te prosim, da mi odpustiš.
Vživaj v miru božji paradiz

Moj oče je v vili umrl,
a mati v koči strohnili.
Le kje bom jaz poginil?
Tako-le med črnim in belim?

—:—

Langston Hughes:

Samomor

(Blues)

Moj dragi mož je odšel,
vzel je stvari in zbežal.
Moj malopridni mož je odšel,
ne pogleda ne pozdrava ni dal.
Vse sem sirota izgubila,
sama sem in molčim.
Ni moza, da bi ž njim se ljubila:
grem in se usmrtilm.

Bodalo si bom kupila,
deset palcev dolgo bodalo.
Ž njim bom na cesto planila —
Deset palcev globoko pojde bodalo . . .
On ali jaz?

Nel! Rajši k reki pohitim,
devet in osemdeset čevljev vodé je do
dna.

Vse lepše bo, če se v temno vodó po-
topim

devet in osemdeset čevljev do dna.
Globoka je voda in tiho valovi.
Prostora! Bedno črno dekle se spočiti
želi.

Prevel M. Klopčič.

Pesem črncev

Izpod afriških palm, od Konga jih je
vrglo na asfalt pod ameriške nebotičnike,
črnce, večne suznje in šaljšice iz sile. V
Afriki so sezidali piramide, zdaj gradijo v
Newyorku nebotičnike, pobijali so jih ob
Kongu ter so jokali pod palmami, zdaj jih
linčajo v Ameriki in nastopati morajo v
zabaviščih, kjer s svojimi žalostnimi bluesi
zabavajo bele do krohota.

S svojo pristnostjo in močjo pa prodira-
jo in terjajo zase priznanje. Zažrti so se v
ameriška velemesta, zavzeli ali ustvarili
zase cela nova predmestja in mestne čet-
rti (»črni pasovi« v Chicagu, Filadelfiji,
črnski Harlem v Newyorku). Vse so: na-
takarji na ladjah, vlakih, v restavracijah,
hotelski sluge, hlapci, čistilci čevljev in
pljuvalnikov, so plesalci, pevci in šaljšice
v kabareti, sluge belim na jahtah, a so
tudi profesorji na univerzah, odvetniki in
zdravniki.

In uredniki svojih lastnih časopisov in
revij. V ameriški literaturi so si pridobili
pošten ugled s poštenimi deli. Črnci izda-
jajo v Ameriki okrog 500 svojih publika-
cij (The Crisis, The Messenger, The Chi-
cago Defender, The Afro-American itd.).

Prvo močno delo v prozi je bila J. W.
Johnsona »Avtobiografija črnca« (1912.),
najbolj pa je v prozi zaslovel Jean Tom-
mer s svojim romanom »Sladkorni trs«
(1923.).

J. W. Johnson je tudi začetnik nove črn-
ske lirike (izdal l. 1917. »Fiftieth Anniver-
sary Ode«), ki je dosegla zadnja leta svoj
višek in čudovito dovršenost v pesnikih
črnih: Claude Mc Kay, Langston Hughes,
Countee Cullen, Jean Tommer, Fenton
Johnson in drugih. Dočim se jim v prozi
še pozna mladost, jim je z liriko, z njeno
preprostostjo, neposrednostjo in bogastvom
uspelo, prebiti se malone do prvenstva v
ameriškem slovstvu.

V njihovih pesmih je človek - črnce, ki
joče brezupen na asfaltu ameriških vele-
mest, tisočletni suženj je v njih, ki hrepi-
ni po svoji afriški domovini, človek, ves
poln radosti do življenja in neprestano po-
niževan, hotenje je v njih, biti predvsem
človek, ki ne bi bil osovražen in ne bi
sovražil (Hughes). A v njih je tudi spo-
znanje, da so tudi oni Amerika, da imajo

Nekaj za umetnike

Boj, ki ga bijeta v umetnosti moderna
in stara struja, je pri nas precej živ in
precej veliko je število ljudi, ljubiteljev
umetnosti, ki se zanj prav zelo zanimajo,
čeprav niso sami izvršujoči umetniki. Ta
boj pa se ne bje samo pri nas, ampak tudi
drugod, seveda na svoj način. Gospode
umetnike in prijatelje umetnosti utegne
torej zanimati mnenje grofa Polzer-ja o
vrednosti stare in nove umetnosti, ki ga je
te dni objavil v »Neues Wiener Journal«.
Ne trdimo, da je omenjeni grof kakšna ab-
solutna avtoriteta, priznati pa se mu pač
mora, da je mož, ki se upa odkrito pova-
dati svoje mnenje.

O modernih umetnikih in o modernih
umetnostnih kritikih pravi Polzer: »Profe-
sorski ton, s katerim nastopajo moderni
učenjaki umetnosti in po njihovih potih

pravico do nje in često se zatekajo k mol-
čecemu bogu brezbožne dežele, naj jih
vendar ščiti pred to kužno civilizacijo, in
v njih je težnja, izkazati se belim s svojo
močjo, s svojim puntom (Claude Mc Kay).
Tako prehaja plemenski problem često v
razredni problem, vendar pa je njihova
plemenska samozavest glavni vir vseh nji-
hovitih sil.

Najjačja sta pač Claude Mc Kay in Lang-
ston Hughes.

C. Mc Kay je rodod otoka Jamaika.
V 13. letu že je spoznal malone vso po-
membnejšo angleško liriko, v 17. letu se
je šel učiti za mizarja in kolarja, leta 1911.
pa je izdal svojo prvo zbirko pesmi »Songs
of Jamaika«. Tedaj mu je bilo — dvajset
let. Potem se je z otoka preselil v Zdru-
žene države in se klatil po deželah kot de-
lavec, sluga, pristaniški nakladalec, natak-
ar itd. Leta 1919. je obiskal Nizozemsko,
Belgijo, se mudil leto dni v Londonu, se
vrnil v Ameriko, a se kmalu spet prikla-
til v Evropo, obiskal je Rusijo in se nast-
nil v Franciji, kjer »skuša nekako živeti
in pisati«. V svojih pesmih je puntar -
črnce, vendar ne gleda sveta le skozi »čr-
no prizmo«, marveč predvsem kot človek,
teptan in močan.

Langston Hughes je mlad. Leta 1902. se
je rodil v Missouriju. Končal je srednjo
šolo v Clevelandu, študiral na Columbia-
univerzi, potem pa je pustil vse, šel za
mornarja na tovorno ladjo, s katero je
preromal afriško in evropsko obalo. Leta
1924. je prišel v Pariz s sedmimi dolarji v
žepu, postal je vratar v nekem kabaretu
na Montmartru in živel, se vrnil v Ameri-
ko, bil tekač po hotelih, a po izidu svoje
prve zbirke »The Weary Blues« je začel
spet študirati univerzo.

Langston Hughes je močan posebno v
pesmih, napisanih po vzoru narodnih pes-
mi črncev, tako zvanih bluesih. Povečini
so to sila žalostne, a kadar jih pojo po ka-
bareti, se belim krohočejo.

Naj sledi nekaj primerov v naglih pre-
vodih po nemških prepesnitvah.*

M. K-čič.

* »Afrika singt«, izdala Anna Nussbaum,
Speidel'sche Verlagsbuchhandlung, Wien —
Leipzig.

O vrednosti umetnostne kritike pa pri-
poveduje Polzer sledečo mišno zgodbi:

»Neki umetnostni zgodovinar velikega
slovesa — pa skromnega razumevanja —
je obiskoval pokrajinskega slikarja, ki je
pa tudi slike obnavljal. Pri svojih obiskih
je videl torej pri svojem znanu poleg nje-
govih lastnih slik tudi dokaj slik tujih moj-
strov. Naključje je nanoslo, da je dobil sli-
kar v obnovo tudi neko sliko francoskega
impresionista Moneta. To sliko je zamešal
slikar nalašč med svoje in jo je pokazal
s svojimi slikami vred učenjaku. Ta se je
izrazil o vseh slikah zelo ugodno, samo na
Monetovi sliki ni našel nič dobrega in je
rekel slikarju: »Te slike pa nikar ne raz-
stavite! To je navaden »kič«, popolnoma
pogrešen!« Nato pa je slikar učenjaku raz-
odel, da ta slika ni njegova, ampak Mone-
tova. Učenjak je nemo odšel. Ze nasled-
njega dne pa je učenjak objavil v »Pester
Lloyd« notico, kjer je povedal, da se na-
haja v Budimpešti — tam se je dogodila
dogodila — nečuvno lepa slika, delo sli-
karja Monet-a!

Drago Lunder
Moderno
kartotečno knjigovodstvo
nova risalna tehnika
na velesjemu novi pavi-
ljon N 643 (veranda)

Prepovedan vrt

Mali črnce je s tihimi šakalskimi koraki hi-
šel iz koč svojih staršev. Bila je topla in tiha
januarska noč. Vitki vrhovi visokih kokosov so
se odražali na temno modrem nebu.

Več noči zaporedoma je črni otrok neopa-
ženo zapustil dom in prestrašen poslušal od-
daljeno rjovenje hijen in zamolkle glasove spe-
če zemlje, ki je bila še vsa vroča od dotika
vzhodnega vetra.

Vrt bogatega belega človeka je imel za čr-
nega otroka neodoljivo privlačnost. V čudežni
vrt sredi te žarke dežele je bila po nekaki ča-
rovnijski napeljana voda bog zna odkod. Kakor
ptičja pesem je žuborela iz hladnega izvora.
Razen tega je bilo v tem čudovitem vrtu drevje
z dišečim listjem in zlatimi, sočnimi sadovi.

Kakor prejšnje večere je tudi nocoj hitel
otrok novi sreči nasproti, hitel okopat svoje
vitko, črno telo v bazenu, kamor je pritekala
voda, hitel uživati opojni vonj oranžnih vej in
srkat sladki sok zlatih sadov.

Odkar je skrivoma zahajal v vrt mali črni
vrag, ki ga je privabil hlad, in bežal ob prv-
em jutranjem svitu, ki mu v tropskih kra-
jih naglo sledi dan, se mu je zdela, da vsaki-
krat bolj razume jezik svojega prijatelja —
žuborečega vira. Zanj ni bilo dvoma, da je
vir živo bitje. Mar ga ni klical po imenu vse-
lej, ko je zaslišal njegove tihe korake na
pesku?

— Aliun... Aliun... je žuborel studeneč
veselo,

Otrok se je odzival in vselej pospešil korake.
Igral se je s studencem; sveža voda se je pre-
livala med drobnimi prsti in mu rosila gladko
čelo, ki so ga pokrivali kodrast lasje. Otrok
se je popolnoma prepustil nenavadnemu
udobju.

Vrgel je raz sebe belo ogrinjalo in se zleknil
v kamenitem bazenu, da mu je telo čez in
čez pokrivala voda, le glavo je imel naslo-
njeno na robu bazena; gledal je zvezde na
temnem nebu in poslušal pesem studenca, ki
se mu je zdela vse lepša od popevk zlatola-
sega belega oficirja, ki je umrl od rumene mrz-
lice nekaj mesecev pred vojno.

... Aliun se ni zavedel, da počenja kaj zle-
ga: vedel je le, da je to prepovedano, in nič
več. Toda beli ljudje so vse prepovedali ubo-
gim črnem!

Z lahkoto je splezal preko zidane ograje
vrta. Temna senca oranžnega drevesa je bila
posebno pripravna za črnega gosta. Dobro je
poznal stezo, ki vodi k čarobnemu studencu
in tiho je stekel po njej.

Ali to pot ga na žalost ni sprejelo prijatelj-
sko žuborenje vira, temveč rezki klic čuvaja.
Preplašeni otrok se je spustil v beg. Spretno
kakor opica se je vzpel na ograjo in izginil
v temo. Še isti hip pa je počel strel in se je
razlegala strahovita psovka človeka, ki mu je
ušel pričakovani plen.

Aliun je molče bežal čez peščeno ravan ka-
kor ranjeni faun.

Mali Aliun leži na preprogi na pragu velike
koče svojega očeta, plemenskega glavarja. Prej

črni in bleščeči obraz je pepelnato siv. Malo
telo se trese, čeprav ga božajo topli solnčni
žarki. Belo ogrinjalo pritiska na prsi, kjer se
je pojavil rdeč madež, ki je čezdalje večji.
Aliun si prizadeva skriti kri, ki bi izdala nje-
govo pregreho. Ko ga je pregnal čuvaj iz
čarobnega vrta, se je po divjem begu zgrudil
ves utrujen in izžupan pred hišo. Ni hotel od-
govarjati na vprašanja svojega očeta. Niti stari
Aisati ni zaupal svoje skrivnosti, čeprav je imel
tako neizrečeno rad to dobro babico, ki ga je
često uspavala z lepimi pripovedkami in pesmi-
cami. Videla je njegovo rano in pripravljala
lek iz zdravilnih trav, da bi njen ljubljeneč
čimprej ozdravel. Z nežnimi pogledi je obsi-
pala njegovo malo telo, ki je drhtelo na pre-
progi.

Oče je šel po zdravnika. Kakor da bi mogel
kdo drugi bolje od nje negovati njenega
malega! Skomignila je z rameni in pričela
šepetati neko molitev...

Aliun je zaspal in sanja svoj lepi sen mi-
nulih noči. Prestavljen je v krasen vrt, poln
cvetja in neznanih dreves; veselo žubore
studenci in potočki in po stezah hodijo žive žene,
tako mile, kakor njegova mati, tako lepe, ka-
kor hči novega belega komandanta.

— Mar je to raj, o katerem je slišal v musli-
manski šoli?

— Ah, kako bo krasno živeti večno v tem
vrtu! Prišel je blagoslavljeni čuvaja-morilec...
»Vse je pisano... sam Alah je dvignil mor-
tilčevo roko, da bi Aliuna pritegnil k sebi
v raj...»

Ali kako skeli rana v prsih!... Odpre oči
in vidi svojega očeta in belega zdravnika, ki
se sklanja nad njim.

Zdravnik pazljivo ogleduje rano in vzkligne:
— Saj to je rana od strela!... Izstrelak je
ostal v prsih!...

Doktor je z gesto označil, da ni pomoči.
— Kdo ti je to storil, Aliun, moj Aliun, je
vprašal obupno in bes se je odražal na nje-
govem obrazu.

Otrok je molčal. Morda ni imel več moči, da
spregovori. Njegov pogled je iskal staro Ai-
sato... In potem so oči še enkrat močno za-
žarele in v naslednjem hipu ugasnile; glava
je klonila v naročje itheče starke. Aliun je
odpotoval v čarobni vrt in nesel s sabo svojo
skrivnost...

Naznanilo!

Tvrška Viktorija Panholzer sedaj »Obno-
va«, d. d. za izkoriščanje surovin, podru-
žnica Ljubljana, se je preselila iz Praž-
kove ulice 4 v Vošnjakovo ulico št. 22-I.
(za gorenjskim kolodvorom) ter kupuje
stalno vse vrste odpadkov kakor: papir,
cunje, železo, kosti, rogove, mezdno, ko-
vine, lase in drugo po najvišjih dnevnih
cenah. — Dalje ima vedno v zalogi: oprane
in desinficirane cunje (krpe) vseh vrst
za sušenje in politiranje ter raznih vrst
snažilne volne po dnevnih cenah

Kakšnega moža bi jaz rada?

Pod tem naslovom smo nedavno čitali v neki naši reviji članek, ki sam na sebi gotovo ni vreden, da bi mu posvetila pozornost. Ako se na tem mestu malo pobavimo z njim, storimo to le, ker je članek priobčila revija, ki hoče biti — ženska revija.

Pisec nam razlaga (pravimo: »pisec«, ker si ne moremo misliti, da bi ženska mogla napisati toliko budalosti o ženski), kakšnega moža si želi ženska v različnih dobah svojega življenja. — Po njegovem mnenju si želi petnajstletno dekle za moža postavnega fanta, ki pozna vse šlagerje iz zvočnih filmov, ki ima »fotoaparate«, gramofon, lepo kravato, igra nogomet in je prvi med skakalci v kopališču »Ilirijec«. — Sedemnajstletna (ki, hvala Bogu, vendar še zdihuje, kakor so zdihovale dekleta pred dvajsetimi leti) čaka pravljicega princa ali — avijatika, ali pa Johna Gilberta. Zadovoljila bi se tudi z Meštrovicem, ki ni tako vsakdanji. Pesniki ji manj imponirajo, bi pa vzela tudi pesnika, če bi bil vsaj tak, kakor je Prešeren. In sicer zato, ker se mu hlače na spomeniku tako lepo prilagajo! In tudi zato, ker je s

svojo muzo in lavorjevimi vencem tako — tip-top!

Velike zahteve ima petindvajsetletna. — Njen mož bi moral biti zdrav, visok, temnolas in tako — romantičen, da bi se z lahkoto podal za dva dni v Beograd po opravkih in jo takoj po vrnitvi peljal na ples. Moral bi ljubiti spremembo in hrušč, dosti potovati, plesati in sam šofirati svoj avto; pri vsem tem, seveda, dosti zaslužiti in bi se moral vedno zavedati, — da ga žena dosti potrebuje! — Tridesetletna gleda z lačnimi očmi v svet, kljub temu ne mara za moža, želi si samo otroka. — Zahteva pri tem respekt; vendar se pozneje premisli in si želi takega moža, pri katerem bi pozabila na polovico svojih let. Mnogo govoriči o otroku in možu, ki bi ga želela, konečno nam pove — da ga že ima. — Ko doseže žena petdeseto leto, ima eno samo tiho željo; mladega moža si želi! In celo v petinšestdesetem letu pokaže na postavnega fanta in izjavi: takega-le bi želela imeti!

Pa smo res lahko ponosne na svojo sliko, kakoršno nam jo je podal pisec omenjenega članka. — S sedemnajstim letom

smo že tako brihtne, da cenimo Prešerna radi njegovih — priležnih hlač na spomeniku in še s 65. letom nimamo drugih skrbi, kakor da si med postavnimi fanti zbiramo tistega, ki bi ga rade imele za moža!

Zdaj, ko je gospod člankar tako duhovito ilustriral naš duševni nivo in nam pokazal kakšnega moža imamo rade, bi bilo dobro, da otvori anketo, kakšnega moža ne maramo. Jaz mu dam svoj odgovor že vnaprej: marsikaj bi spregledala pri svojem možu, samo takega bi ne marala, ki bi pisal tako neklane članke in bi poleg tega še zagrešil neokusnost, da jih priobčuje v reviji, ki hoče biti ženska elitna revija.

Sicer pa, nič čudnega, če možje servirajo ženam take duhovitosti; saj je »Maruška« na isti strani iste elitne revije napisala med izbranimi mislimi: »Spoštovati moža se prvi ga manj ljubiti«. Z drugimi besedami povedano: zaljubi se v šlevo, če hočeš trajne goreče ljubezni, ki je ne bo oviralo spoštovanje do ljubljenega moža. — Zlata vredni nauki, res!

Bratec in sestrica v piyami.

mladino vsaj pri nekaterih predstavah. medtem ko v gledališče, ki vsekakor bolj vpliva na otroka nego kino, ker otrok ne le gleda, ampak tudi poslušaj zanj nepriemerne reči, prihajajo neženirano otroci vseh starosti. Nedavno temu je bilo pri »Vdovi Rošlinki« toliko otrok, kakor da bi to bila najprimernejša otroška predstava. Zalostno je, da starši, celo taki, ki stalno posejajo gledališče, ne morejo sami presoditi, katere predstave so otrokom primerne in katere ne. Ker pa je temu res še tako pri nas, bi ne bilo prav nič odveč, ako bi gledališka uprava opozorila na vsako predstavo, ki ni otrokom primerne. — Morda bo kdo ugovarjal, da to pri

Materinski dan kot špekulacija

V Curihu so slavili letos prvič materinski dan. Posebno dobre kupčije so pri tem delale cvetličarne in je njihova kričeča reklama v izložbah izzvala pri žensstvu odločen protest. Mnogo se je pisalo o tem, kako dobro pripravljene so cvetličarne pričakovale materinski dan in kako so s kričečo reklamo znale izrabiti idealizem dobrih ljudi ter celo čustva neštetih nedolžnih otrok v svojo veliko materijalno korist. Kako dobičkanosni so materinski dnevi, se da sklepati že iz grotesknega predloga, ki je bil čisto resno stavljen na nekem zborovanju viničarjev v Neustadt a H. Ako že častimo matere s cvetlicami, zakaj ne bi počastili očete na primer z vinom, tako so menili možakarji. In tako je nastal predlog, naj bi se analogno materinskemu dnevu v jeseni praznoval očetovski dan ter naj bi pri tej priliki daroval vsak otrok svojemu očetu steklenico vina!

Corinne Griffith, ameriška filmska zvezda in njen najnovejši letni klobuk.

Proti študentkam

Univerza v Glasgowu je postavila nov dijaški dom za namenom, da bodo v njem sprejete tudi študentke. Tozadevni predlog pa je bil nedavno na dijaškem zborovanju z veliko večino odklonjen. Zgodilo se je to z nadvse žaljivimi razlogi. Študentje so svojim kolegijam razlagali, do so: grdega obraza, postave in duha, da nimajo niti humorja, niti inicijative, niti originalnosti in tudi ne smisla za lepoto. Da se ne znajo oblačiti, da ne znajo napisati poštenega verza, da nimajo nikakega kulturnega smisla, niti religioznega čuta, da ne znajo kritično presojsati in niso zmožne resnega študija. Dalje jim odrekajo muzikalčno sprejemljivost in vsako sled čuta za umetnost, razumevanje političnih in gospodarskih vprašanj. Sploh, da nimajo niti volje, niti zmožnosti, da bi našle izhod iz njim namenjenega poklica učiteljice.

Ljubljanske študentke so potemtakem lahko srečne, da ne študirajo na univerzi v Glasgowu!

na na obrtnem sodišču

V kantonu Waadt v Švici je bilo izvoljenih v obrtno sodišče 29 ženskih kandidatov in sicer 21 v Lausanne, 6 v Vevey-u in 2 v Nyon-u.

Kroj za bolničarke

V Londonu se je nedavno vršilo zborovanje žen, ki stoje v službi higijene. Zborovanja so se udeležile žene iz vse Anglije in kolonij. Potegovale so se, naj b bila dovoljena kratka krila vsem ženam, ki se pečajo z bolniško oskrbo. Debata je bila zaključena s presenetljivim predlogom 60-letne predstojnice neke londonske klinike, naj bo piyama enoten kroj za zdravničice, strežnice, babice in otroške vrtnarice.

Militarizacija ruske žene

Oddelek za kemično in zračno obrambo je pritegnil v svoj delokrog izredno veliko število ženskih moči. V infanteriji je zaposlenih že 200.000 žen, 54.000 jih obiskuje razne vojaške šole, 10.700 je vpisanih v vojaško-kemičnih pripravljalnih tečajih, 4.300 žen je pri kavaleriji. Mnogi tisoči žen so zaposleni pri avtomobilih, navadnih in tovornih. Za slučaj vojne hočejo še v večji meri uporabiti ženske moči v tovarnah. V vojni industriji je nastavljenih že sedaj 800.000 žen z enako plačo, kakor jo imajo moški.

Žena vitez častne legije

Pred kratkim je bila imenovana za viteza častne legije M.me Dumont, urednica nekega podeželskega velikega listi. — M.me Dumont je prevzela po smrti svojega moža redakcijo lista in se je v vodstvu sijajno izkazala. Ves francoski tisk se je pridružil njenemu slavlju.

Ameriške vojne vdove in matere v Franciji

V Zedinjenih državah je vlada povabila na potovanje v Francijo 11.000 vdov in mater, ki so tam izgubile svoje može, oziroma sinove. Povabilo je bilo odposlano 30.000 materam in vdovam, vendar veliki večini se ni moglo dostaviti, ker so naslovljenke umrle ali izginile neznano kam. Poskrbljeno je, da bodo potovale žene iz enega kraja skupaj, da se ne bodo čutile osamljene. Po večini so to stare žene, med njimi celo 80-letne. Potovanje bo stalo nič manj kot 270 milijonov Din. Žene bodo potovale po Ameriki v luksuznih vozovih, na ladjah v kabinah I. razreda, stanovale bodo v Franciji v prvovrstnih hotelih, dobile bodo vse, kar potrebujejo, poleg tega pa še izdatno vsoto dnevno za postranske stroške. Prva skupina 5000 žen, je ravno kar dospela v Francijo.

Iz Ukrajine

V velikem boljševiškem procesu proti 55 Ukrajincem, ki so delovali za odcepitev Ukrajine od Unije Sov. Rep., so med obtoženci tudi mnoge žene, med njimi Ljudmila Starica in L. Bidnova. Prva je baje pri zasliševanju neustrašeno nastopila s plamečim govorom proti boljševiške-mu režimu, v katerem je poudarjala, da so bile boljševiške ideje ukrajinskemu narodu tuje in da stremi boljševiška politika samo za tem, da bi uničila samostojnost Ukrajine in njeno posebno kulturo. Lj. Starica je potomka ugledne pisateljske

Kopalne obleke, ki so dovoljene v angleških kopalščih.

rodbine ter je sama pesnica in pisateljica; spisala je celo vrsto dram, ki so se z uspehom igrale v Kijevu, Harkovu, Odesi itd. Poleg tega je bila med prvimi pristašicami ženskega gibanja v Ukrajini. Ko je revolucija leta 1917 prinesla splošno volilno pravico, so bili izvoljeni v prvi ukrajinski parlament štirje ženski poslanci, med katerimi je bila tudi L. Starica. — Druga obtoženka, ga L. Bidnova, je slovenska zgodovinarica, znana sotrudnica mnogih pedagoških publikacij, ki je spisala tudi več pedagoških knjig. Prosvetno ministrstvo ji je večkrat zaupalo razne pedagoške misije. Mnogim obtožencem je grozila smrtna kazen, med temi je bila tudi L. Starica, vendar jim je bila smrtna kazen spremenjena v prisilno delo in deportacijo v razne puste kraje, kar je navadno hujše nego sama smrt.

Zavarovanje proti ločitvi zakona

Merodajni krogi se bavijo ponekod, kakor doznavamo, z uvedbo nove panoge zavarovanja, t. j. za slučaj ločitve zakona. Na Angleškem že obstoja tako zavarovanje, vendar se nahaja šele v poskusnem štadiju. Ta problem se bo dal rešiti le z velikimi težavami, ker manjka glavna podlaga, t. j. izčrpen statističen material. Naravno je, da se za to vprašanje največ zanimajo žene, ker je navadno žena tista, ki je pri ločitvi oškodovana, da, neredkokrat celo mnogo bolj oškodovana nego ob smrti moža.

Otroci v kinu in gledališču

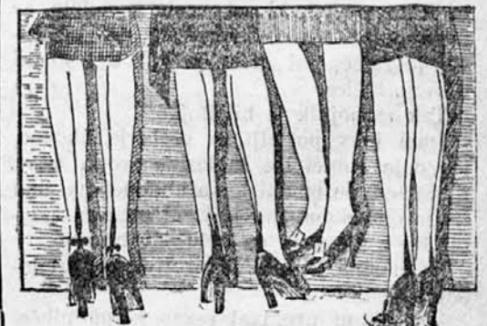
Kako občutno pogrša Ljubljana otroških prireditvev, nam priča ne le ogromen obisk pri redkih prireditvah te vrste, ampak predvsem trume otrok, ki jih srečujemo pri vseh predstavah v kinematografih in v gledališču. Kinematografi izključujejo

gledališčih ni v navadi. Lahko da ni v navadi v velikih mestih, kjer najdemo v gledališču pri večernih predstavah otroka kvečjemu na najzadnjih mestih, ker ga nima revna mati kje pustiti. Sicer je v večjih mestih otrok v gledališču zelo redka prikazen; predvsem zato, ker imajo velika mesta več otroških prireditvev, drugič zato, ker se starši zavedajo, da spada otrok zvečer v posteljo in ne v gledališče in slednjč tudi zato, ker znajo večji narodi boljše vzgajati svoje otroke nego mi. — Nekoliko bi se dalo temu nedostatku le odpomči in sicer s pogostejšimi mladinskimi prireditvami, kar bi morala biti v prvi vrsti skrb naših ženskih organizacij.

Moda

Dober vzgled. V zaščito domače industrije so na Angleškem vpejali »bombažni teden«, katerega se udeležujejo vse velike modne firme. Celotna angleška kraljica in ženski člani kraljeve hiše se oblačijo ves teden v same obleke iz bombaževine, ki se izdeluje po najnovejši modi in jih nosijo celo pri dirkah v Ascot-u.

Zenske nogavice s temnejšim vložkom na peti, kar je bil doslej privilegij gospodov.

Otrok.

82-letni starki je umrla njena 62-letna hči »Ah!« je sosedji tarnala, »že pri porodu te hčerke je babica menila, da otrok ne bo dolgo živel.«

Poklie.

Neki razjarjeni ženi so sosedje hoteli zabraniti, da bi svojega moža pretepala še naprej »Ah, moj Bog! Pustite me vendar, da izvršujem svoj poklic!« se je obregnila vsa v jezi.

Naši decji

Radivoj Rehar:

Junjska pesem

Solnce pripeka nam s toplega néba, v travi kobilica selka cvrči, ptički že mladi zapuščajo gnezda, tisoč metuljev čez polje leti.

Bele stezice, zelene livade vabijo nas v svoj začarani raj, rádoti vriskajo duše nam mlade, lepi nam dnevi zorijo sedaj.

—o—

† Emil Hojak:

Obraz

Se ko sem hodil v vaško šolo, mi je delal sitnosti moj obraz.

Zgodilo se je bilo, da sem stal pod starim češpljevim drevesom. Roke sem bil potisnil v hlačne žepe, bos in gologlav sem bil — pravi vaški paglavec. A moja duša ni bila taka! Marsikaj lepega, skrivnega je videla tista moja otroška duša. Le škoda, da mi ni vse tisto lepo odsevalo na obrazu.

Stal sem pod tistim drevesom in strmел v nebo. Kakor beli golobčki so plavali po njem mali oblaki. Pravili smo jim tudi ovčke. Večali so se, manjšali, se družili in stiskajoč se drug k drugemu, se poljubljali, kakor da bi si pravili nebeške skrivnosti. Zdelo se mi je, da mi miglajo v pozdrav, da me vabijo k sebi v jasne višave. Strmel sem in sanjal v otroških nebesih. Gorko mi je bilo pri srcu, usta sem odprl in obraz se mi je vžgal v tistem hrepenenju.

Pa je naenkrat zagrmelo poleg mene in kar nič več nisem videl oblakov. Pred menoj je stal moj učitelj. Niti pozdravil nisem, tako sem bil v zadregi.

»Kaj pa zijaš?«

Nisem mogel odgovoriti.

»Zopet v kako gnezdo, jeli?«

»Ne, gospod učitelj!«

Samo pogledal je v krivenčaste veje drevesa in že me je obsodil: »Zelene češplje, ha, in ptičke gnezdo! Čakaj, zalega, jutri se vidi! Odšel je. Moja duša pa se je stisnila o bridkosti. Otroek sem bil, a sem vendar občutil in spoznal krivico. Zjokal sem se. Še enkrat sem pogledal vse veje, ali ni morda res kje skrito kako gnezdo, toda zastonj! Še zelenih češpelj je bilo tam zelo malo.

Drugega dne sem šel s strakom v šolo. Zastonj sem iskal primerne opravičila.

Odmolili smo in že je rezko zazvenelo moje imel!

Stopil sem k mizli.

»Ali si pustil gnezdo na miru?«

»Nisem videl gnezda, gospod učitelj!«

»Lažeš!«

»Ni ga bilo tam, gospod uč—«

»Molči! Z veje si ga vrgel!«

»Prav res da ne, gospod učitelj!«

»Kaj pa si tako požrešno zijaš v češplje? Tega pa ne boš tajil!«

»Oblake sem gledal, ovčke...«

»Ha, ti zalega! Oblake je gledal, pa s takim nesramnim obrazom!«

In že je po meni nekam zadaj padalo in me žgalo.

Po šoli pa sem bil zaprt. Kazen sem prestal, a v mojem srcu je ostalo nekaj, grenki bolečini podobnega.

Takrat sem bil prvič zasovražil šolo in učitelja v njej!

—o—

Največji hrošč na svetu

Hrošči so tiste živali, ki vzbujajo poleg metuljev pri mladini največ zanimanja. Vsi jih radi lovimo, da se z njimi poigramo ali pa, da jih v špiritu morimo, posušimo, nataknejo na igle in spravimo v škatlah s steklenim pokrovom. Tako si napravimo lepo zbirko, ki je ne samo zanimiva, ampak tudi poučna. V tako škatli

pa moramo dati košček kafe, kajti sicer bi se zaredile razne male živalice, ki bi nam spravljene hrošče polagoma raziedle in pokvarile.

Mi nabiramo seveda le naše domače hrošče, take, ki žive po dvoriščih, gnojščih, travnikih, cvetlicah, drevesih, gozdovih, jamah itd., najbolj se pa razveselimo, če najdemo kakega velikana, na primer nosorožca ali celo rogača. Rogač ali jelen, kakor mu ponekod tudi pravijo, je sploh naš največji hrošč, saj naraste včasih do

9 centimetrov dolžine. V vročih deželah Afrike, Južne Amerike, Južne Azije itd. pa živijo še vse drugačni velikani, katerih je okrog 7000 vrst.

Posebno slavo si je med temi velikani-hrošči pridobil herkules, ki živi v senčnih gozdovih Brazilije in ostale Južne Amerike in doseže dolžino 15 centimetrov. Najmanj polovico te dolžine pa zavzemajo pri njem rogovji, ki ne stoje drug poleg drugega, kakor pri našem rogaču, ampak drug pod drugim in tvorijo tako za manjše živalce nevarne klešče. Drug tak velikan je golijat, ki živi v afriški Gvineji in se odlikuje posebno po svojih blestečebelih lisah na baržunasto črnem trupu. Kakor pa je ta hrošč lep in velik, tako je tudi škodljiv, ker se hrani s cvetjem palm. Če se pojavi v večjih množinah, kakor na primer pri nas majski hrošč, uniči ves zarod dateljnov, kokosovih orehov itd. — Prve golijate so prinesli afriški raziskovalci v Evropo leta 1770. in zbiratelji so jih plačevali po neverjetno visoki ceni, 30 tolarjev za enega!

Vsi ti so pa še vedno manjši, kakor je v Kajeni živeči titan ali veliki kozliček (gl. sliko!). Ta, največji med vsemi svojega rodu, naraste do 6 centimetrov širine in 20 centimetrov dolžine, njegova tipala pa merijo razprostrta 35 do 40 centimetrov, toraj skoro pol metra! Zaradi te izredne velikosti in visokih cen, po katerih so titane prodajali zbirateljem hroščev in muzejem v Evropi, so jih pa že skoro popolnoma iztrebili. Dandanes se v divji stari domovini le malokateri še najde. Le nekoliko manjši, le bolj vitek in eleganten je v Braziliji živeči harlekin. Barve je svetlorjave in posejan z lepimi oranžnimi progami in pikami. Njegova največja posebnost pa je, da ima sprednje noge tako zelo razvite, da so za polovico večje, kakor je on sam. Kadar pleza po vejah in listih, mu je to v veliko pomoč, pri hoji po tleh in pri letu pa seveda samo v oviro. Takih in podobnih čudakov je na jugu še veliko, a vsi so manjši, kakor zgoraj imenovani.

—o—

Radivoj Rehar:

Polž in žaba

Srečala sta polž in žaba davi se kraj naše mlake in pozdravila spoštljivo že na štiri se korake.

«Dobro jutro, boter Slinar!» je dejala žaba Rega.

«Kam pa, kam ste namenili mimo našega se brega?»

«Veste, strina,» polž je rekel, «časi so se spremenili, in še mi — če dovolite — nismo več kot prej smo bili.

Pa sem mislil sam pri sebi in sem tále sklep napravil: auto kupim, lep in ročen, kaj bi peš se onegavil.

Baš sedaj grem doli v mesto, da ga kupim; kaj, hudirja, naj enkrat še polž počasni z autom krog po svetu dirja.»

«Ježeš, ježeš, boter Slinar,» je dejala strina Rega, «vi — pa v autu? To bo smeha, da nikdar nikoli tega!»

«Vam pa, strina,» polž dejal je, «svetoval bi čoln motorni; v njem bi bili bolj gosposki in nič več kot zdaj okorni.»

«Jojmena, saj to po godu bi bilo pa tudi meni; to bi bili v naši mlaki od zavisti vsi zeleni.

Veste, boter, kar vprašajte, kje bi reč se ta dobila, pa mi pridite povedat; prav zares ga bom kupila.»

«Pridem, pridem,» dél je Slinar in odlezel zopet dalje — in na licu nasmehljaj mu hudomušen zaigral je...

—o—

UGANKA.

Zlati so lističi njeni, njeni pestiči rumeni, v travi najrajša cvetè... Kdo je? Kako ji je ime?

Rešitev uganke v zadnji prilogi: m u r e n.

Danilo Gorinšek:

Pravljica o razbojniku Bojku

Kadar je stopil razbojnik Bojko iz svoje bajte na vrt, ki jo je obdajal, so mahoma ovenele cvetice, ki so se malo poprej bohotno razcvitale. Sinice, penice in lastavice pa, ki so veselo gostolele, so urno odfrtatele. Še verni njegov pes-čuvaj je zatrepetal in se je kar brž stisnil v svojo hišico.

Tak razbojnik je bil Bojko.

Imel je v postelji za vzglavje blazino, vanjo je gnetel las za lasom svojih žrtev. Kadarkoli je izvršil kako hudodelstvo nad živim človekom, mu je izrul en sam samcat las z glave in ga položil v blazino.

In blazina je bila že pretrda od prenapoljenosti.

V bajti ni prebival razen njega nihče. In kako bi tudi! Kogarkoli živega mu je zavohal nos, zapadel je glavo in mu ni pomagala ne dobra in ne zla beseda. — Tako je živočaril sam v bajti in je bil strah in trepet vse dežele.

Po cerkvah so opravljali svete obrede, da bi se ga iznebili, romale so dolge procesije in molile; razbojnik Bojko pa je slejkoprej ostal razbojnik, njegova blazina se je še bolj napanjala ob silni množini človeških las in iz bajte — sezidane iz človeških kosti — se je že bila dvignila visoka in nedosežna palača...

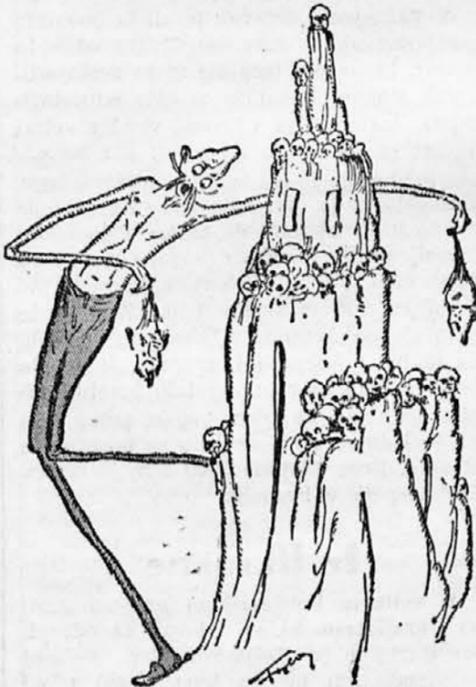
Tak razbojnik je bil Bojko.

Hiša razbojnika Bojka, vrt in vse njegovo posestvo je spadalo v državo Zlatovo. Zlatovo je bila nezasišano bogata carevina. Če bi njeni prebivalci znosili vse svoje bogastvo: zlatnike, srebrnike, bisere in druge dragotine na kup, bi vzrasla pod nebo pravcata gora, tako visoka in raztegnjena, kot jih še nikdar nikoli ni zrl človeško oko.

Car Zlatovega je bil Zlatko. Majhen je bil, skoro bolj širok, kakor dolg. Trebušastega in težkega so ga komaj nosile noge, da jih je le s težavo prestavljal, čeprav bi bile jako rade bežale. Kajti car Zlatko je bil zajče narave in jo je odkuril ob vsaki priliki ali nepriliki, če je bil v nevarnosti ali na najbolj varnem. O njegovih bogatiji je šel glas preko vsega sveta in neprestano so ga oblegali radovedneži iz najoddaljenih krajev, da bi jim razkazoval svoje bogastvo. In to bogastvo je bilo neizmerno, a — dasi neizmerno, ga je car Zlatko skušal z vsemi močmi pomnožiti. Bil je tak skopuh, da bi bil še pajčevino s stropov svojih soban vnovčil, če bi bil le mogel.

Cez hribe in doline so prihajali do njega, čez morje celo, iz daljnih in vročih dežel in so občudovali njega, še bolj pa njegovo hčerko.

Kajti imel je car Zlatko nebeško lepo hčer; Zvezdana ji je bilo ime. In je po pravici nosila svoje ime. Bila je lepša mimo zvezd in kdor jo je bil ugledal, mu je zažarelo v srcu in ni mogel več iz Zlatovega.

Vrstili so se snubci drug za drugim. — Ali carična je bila najrajša sama. V samoti je predla čudolepe sanje. Snubci ji niso ugajali. Bili so sami bogataši, princ, carjeviči. Ona pa si je želela le prostega in plemenitega človeka, ki bi jo vzel za ženo, četudi bi bil berač.

Tako je Zvezdana rajša samevala, a število snubcev je naraščalo od dne do dne.

Tedaj pa si je car Zlatko, ki se je v svojem skopem srcu že tresel, da bo moral odšteti mastno doto, izmislil zvijačo.

Mislil si je: dežela moja ječi ob surovi objesti razbojnika Bojka. Blazina njegova iz človeških las se širi in bo skoro počila od napetosti; njegovo bivališče iz človeških kosti — prej bajta, je postala že skoro palača. Nikdo mu ne more do živega in nihče ne pojde nadenj, če mu tudi obljudim vse svoje bogastvo. Morda ga ukroti snubec, če mu obljudim hčer za ženo, silno doto in še carsko krono po vrhu.

Mislil je tako in dal je razglasiti. Po vseh deželah sveta je odmeval carjev obet: »Kdor premaga in ubije razbojnika Bojka, ki prebiva v palači, zgrajeni iz človeških kosti, in hrani v postelji za vzglavje blazino, napolnjeno s človeškimi lasmi, kdor ga ubije, ki je strah in trepet vsega carstva Zlatovega in vsakogar, ki pride od koderkoli v njegovo bližino — njemu gre v priznanje moja hči, njena silna dota in še carska krona po vrhu!«

Tako je dal razglasiti in je mislil, da ne bo nikogar, ki bi lahko izpolnil pogoje. In tako bi mu bila prihranjena carska krona in silna hčerina dota.

Zaman je carična Zvezdana prosila in rotala očeta-carja, naj ne ravna tako kruto. Saj je dobro vedela, da ni nihče odnesel žive glave, kdor se je samo izdaleka približal razbojniku Bojku. A car se ni dal omečiti in je vztrajal pri svojem.

(Se nadaljuje.)

Bogovi so žejni

Veliki roman iz francoske revolucije znamenitega romanopisca Anatola France-a

Poslovenil —m.

I.

Slikar Evarist Gamelin, učenec Davidov, član sekcije Pont-Neuf, poprej sekcije Henrika IV., se je bil odpravil zarana v nekdanjo barnabitsko cerkev, kjer je bil že tri leta, od 21. maja 1790, sedež glavne skupščine te sekcije. Cerkev se je dvigala na ozkem, mračnem trgu ob ograji Palače. Na pročelju, sestavljenem iz dveh stebrov, okrašenim z zvrnjenimi konsolami in razsvetljevalnimi lonci, potrtem od časa in ponižanem od ljudi, so bili obtokli verska znamenja ter napisali s črnimi črkami nad vrati republikansko geslo: Svoboda, Enakost, Bratstvo ali Smrt. Evarist Gamelin je vstopil v cerkev: oboki, ki so poprej poslušali duhovne kongregacije svetega Pavla, kako so popevali v mašnih srajcah službo božjo, so videli sedaj rodoljube v rdečih čepicah, ki so se zbrali, da izvolijo mestne uradnike ter se posvetujejo o zadevah sekcije. Svetnike so bili vrgli iz njihovih kapelice ter postavili na njihovo mesto kipe Bruta, Jean-Jacquesa in Le Peltiera. Na izropanem altarcu se je dvigala deska Človeških Pravic.

V ladji te cerkve so se vršila dvakrat na teden od petih do enajstih zvečer javna zborovanja. Prižnica, okrašena z zastavo v narodnih barvah, je bila sedaj tribuna za javne nagovore. Nasproti, na levi strani altarcu, se je dvigal oder iz sivih desk, namenjen ženskam in otrokom, ki so prihajali k tem zborovanjem v precejšnjem številu. Onega jutra je sedel za pisalnikom pod prižnico v rdeči čepici in jakobinskem jopiču mizar s Thionvillerskega trga, državljani Dupont starejši, član dvanajstoričnega Nadzornega Odbora. Na pisalniku je stala steklenica s kozarci, pisalni pribori in papirnat zvezek z besedilom peticije, ki je pozivala konvencijo, naj pomeče iz svoje srede dvajsetdva nevredna člana. Evarist Gamelin je vzel pero ter podpisal.

»Saj sem vedel,« je dejal činovnik-obrtnik, »da prideš in daš svoje ime, državljani Gamelin. Ti si čist. Toda sekcija ni nič kaj goreča; premalo kreposti je v njej. Predlagal sem Nadzornemu Odboru, naj ne izda svedočbe o državljanski kreposti nikomur, ki ne podpiše peticije.«

»Izgon federalističnih izdajalcev podpišem tudi s krvjo, če treba,« je dejal Gamelin. Hoteli so Maratovo smrt: naj poginejo.«

»Mlačnost je tisto zlo, ki nas pogublja,« je odvrnil Dupont starejši. »V sekciji, ki šteje devetsto volilnih upravičencev, jih ni niti petdeset, ki bi prihajali k skupščinam. Včeraj nas je bilo dvajsetosem.«

»Nu, da!« je dejal Gamelin, »državljane treba pač pod kaznijo globe prisiliti, da prihajajo.«

»He, he!« se je nasmehnil mizar ter namršil obrvi, »ako bi prihajali vsi, bi bili rodoljubi v manjšini... Državljani Gamelin, ali hočeš izpiti kozarec vina na zdravje dobrih?«

Na cerkveni steni, na desno od altarcu, si lahko čital poleg črne roke, katere kazalec je bil obrnjen proti hodniku, ki je vodil v samostan, sledeče besede: Civilni Odbor, Nadzorni Odbor, Dobrodelni Odbor. Nekoliko korakov dalje si dospel do vrat bivše zakristije, nad katerimi je stal tale napis: Vojaški Odbor. Gamelin je odrinil vrata ter zagledal odborovega tajnika, ki je pisal na veliki mizi, založeni s knjigami, papirji, jeklenimi palicami, naboji in vzorci salpetrove gline.

»Pozdravljen, državljani Trubert. Kako ti je?«

»Meni? ... Imenitno.«

Tajnik Vojaškega Odbora, Fortunat Trubert, je dal vsakemu kogar je skrbelo njegovo zdravje, vedno enako ta odgovor, ne toliko, da bi ga poučil o svojem stanju, kakor zato, da prekine vsak razgovor o tem predmetu. Z dvajsetosmimi leti je imel uvelo kožo, redke lase, na licih rdeče lise, upognjen hrbet. Bil je optik na Zlatarskem trgu in lastnik zelo stare hiše, ki jo je bil odstopil leta 91. nekemu staremu sotrudniku, da bi se posvetil svojim državljskim poslom. Preljubka mati, ki je umrla z dvajsetosmim letom in ki so se je nekateri starci v mestnem okolišu še spominjali z genotjem, mu je bila dala njegove mehke, lepe, strastne oči, njegovo bledoto, njegovo boječnost. Po svojem očetu, optičnem inženjerju in kraljevem dobavitelju, ki ga je bila pobrala ista bolezen še pred njegovim tridesetim letom, je imel bister in živahen um.

Ne da bi prenehal s pisanjem, je izpregovoril:

»In ti, državljani, kako se počutiš?«

»Dobro. Kaj je novega?«

»Nič, nič. Saj vidiš: tukaj je vse čisto mirno.«

»In položaj?«

»Položaj je vedno isti.«

Ta položaj je bil strašen. Najlepša armada republike zakopana v Moguncu; Valenciennes oblegan, Fontenay zavzet od Vendejcev; v Lyonu puč; v Cevenih vstaja, meja odprta špancev; dve tretjini departementov zasedenih ali vzbujenih; Pariz pod žreli avstrijskih topov, brez denarja, brez kruha.

Fortunat Trubert je mirno pisal. Komuna je bila dala sekcija z odlokom nalog, da izvedejo nabor dvanajstih tisočev mož za Vendée-jo, in sestavljal je navodila gledé nabiranja in oboroževanja kontingenta, ki ga je imel dostaviti odsek »Pont-Neuf«, poprej »Henrik IV.« Vse vojaške puške naj bi se izročile nabornikom. Narodna straža sekcije naj bi se oborožila z lovskimi puškami in sulicami.

»Prinašam ti spisek zvonov, ki se imajo poslati v Luxembourg, da se prelijejo v topove,« je pripomnil Gamelin.

Dasi Evarist Gamelin ni imel niti beliča, je bil vpisan med izvršujočimi člani sekcije: zakon je dovoljeval to predpravo samo onim državljanom, ki so bili dovolj bogati, da so plačali kontribucijo v vrednosti treh delovnih dni; da pa je mogel biti volilec izvoljen, za to je zahteval zakon deset dni. Toda sekcija Pont-Neuf, ki je neizmerno ljubila enakost ter se ponašala s svojo avtonomijo, je smatrala, da je volilec in da more biti izvoljen vsak državljani, ki je plačal z lastnimi novci svojo uniformo narodne straže. Tako je bilo pri Gamelinu, ki je bil izvršujoč državljani svoje sekcije in član Vojaškega Odbora.

Fortunat Trubert je odložil pero, rekoč:

»Državljani Evarist, pojdi no v Konvent in poprosi, da nam pošljejo navodila za preizkovanje kletnih tal, pranje gline in peščenca ter nabiranje salpeta. Ako imamo topove, to še ni vse; treba tudi smodnika.«

Majhen grbavec s peresom za ušesom in s papirji v roki je stopil tedaj v bivšo zakristijo. Bil je to državljani Beauvisage, član Nadzornega Odbora.

»Državljani,« je dejal, »zle novice dobivamo: Custine je izpraznil Landau.«

»Custine je izdajalec!« je vzkliknil Gamelin.

»Pod giljotino pojde,« je pripomnil Beauvisage.

Trubert s svojim nekoliko sopečim glasom se je izrazil povsem mirno, kakor običajno:

»Konvent ni ustanovil »Odbora za javni blagor« za mačje solzé. Tam se bo pretresalo Custineovo zadržanje. Naj bo nezmožen ali izdajalec, na njegovo mesto pride general, ki ima trdno voljo, da zmaga, in — ga ira!«

Polistal je po papirjih ter jih premotril s pogledom svojih utrujenih oči, rekoč:

»Da bodo naši vojaki vršili svojo dolžnost brez notranjega nemira in oklevanja, morajo vedeti, da je poskrbljeno za usodo onih, ki so jih ostavili za svojim ognjiščem. Ako si tudi ti tega mnenja, državljani Gamelin, tedaj bova na prihodnji skupščini zahtevala, naj se Dobrodelni in Vojaški Odbor zedinita v tem, da se podpirajo siromašne družine, ki imajo kakega sorodnika v vojski.«

Nasmehnil se je ter polglasno zapel:

»Ča ira...! Ča ira...!«

Ta ponižni tajnik sekcijskega odbora je delal po dvanajst in po štirinajst ur na dan pri svoji mizi iz belega lesa za obrambo ogrožene domovine, pa ni videl neskladnosti med ogromnostjo naloge in neznatnostjo svojih sredstev, tako zelo se je čutil edinega z vsemi rodoljubi v skupnem naporu, tako zelo je bil zrastel z narodom, tako zelo je bilo njegovo življenje spojeno z življenjem velikega naroda. Bil je v številu onih, ki so po vsakem porazu oduševljeno in potrpežljivo snovali zmago, nemogočo in hkratu gotovo. In zmagati so morali. Ti ljudje brez imena, ta Trubert, mali optični inženjer, ta zakotni slikar Evarist Gamelin, niso mogli pričakovati milosti od svojih sovražnikov. Izbirati so mogli samo med zmago in smrtjo. Od tod njihova gorečnost in njihova brezskrbnost.

¹ Ča ira = že pojde: začetek, pripev in naslov priljubljene pesmi iz prve dobe revolucije. (Op. prev.)

II.

Od Barnabitov se je Evarist Gamelin napotil proti trgu Dauphine, ki se je sedaj imenoval Thionvillski trg, na čast nepremagljivemu mestu Thionville.

Ta trg, ki leži v najživahnejšem delu Pariza, je bil že skoraj pred enim stoletjem izgubil svojo arhitektonično lepoto: dvorci, ki so bili za časa Henrika IV. zgrajeni na vseh treh straneh trga enakomerno iz rdeče opeke, prepletene z verigami iz belega kamna, za razkošne dostojanstvenike, so zamenjali svoje strehe iz skriljavca za dvoje ali troje beraških nadstropij iz mavčevih drobcev, ali pa so jih celo podrli do tal ter postavili na njihovo mesto brez vsakega spoštovanja slabo z apnom pobeljene hiše; sedaj so nudili očem le še nepravilna, siromašna, zamazana pročelja, prebita z nešteti ozkimi, neenakimi okni, ki so jih krasili cvetlični lonci, ptičje kletke in sušče se perilo. Tu je prebivala truma rokodelcev, draguljarjev, strugarjev, urarjev, optikov, tiskarjev, šivilj, modistk, peric in pa nekoliko starih mož postave, ki jih ni bila pomela splošna zmeda s kraljevsko pravico.

Bilo je zjutraj in pomlad je bila. Mladi solnčni žarki, opojni kot sladko vino, so se smejali po zidovih ter se veselo zivali v podstrešna stanovanja. Okvirji oken, ki so se dala dvigati in spuščati, kakor giljotina, so bili vsi privzdignjeni, spodaj pa je bilo videti razkuštrane glave gospodinj. Pisar revolucionarnega sodišča, ki je odšel z doma, da se napoti na svoje mesto, je gredoč trepljal po licih otroke, ki so se igrali pod drevesi. Na Novem Mostu je bilo slišati, kako vpijejo nad izdajstvom brezstidnika Dumourieza.

Evarist Gamelin je stanoval na oni strani trga, ki je glodala na Urarsko nabrežje, v hiši, ki je stala izza Henrika IV. in bi bila imela še dovolj čedno lice, da ni bilo majhnega, z opeko kritega podstrešja, ki so ga bili vzdignili nad hišo pod predzadnjim tiranom. Da se stanovanje kakega starega člana parlamentnega sodišča prilagodi okoliščinam meščanskih in obrtniških družin, ki so tu stanovali, je bilo prirejenih polno novih pregrad in visečih podov. Tako je imel državljani Remacle, hišnik in krojač, svoje gnezdo v medkrovju, ki je bilo zelo prikrajšano na višino kakor na širino, kjer ga je bilo videti skozi steklena vrata z nogami prekrižanimi na delavni mizi, sklonjenega globoko na tla, kako je šil uniformo narodne straže, med tem ko je državljanka Remacle, katere ognjišče je bilo brez dimnika, tako da je dim uhajal na stopnice, okuževala sostanovalce s soparo svojih juh in cvrče, in se je njena hčerka Jožica, umazana od sladkornega soka in lepa ko božji dan, igrala na pragu vrat z mizarjevimi psom Mutonom. O širokosrčni, prsati in bokati državljanki Remacle so hoteli vedeti, da izkazuje posebno naklonjenost svojemu sosedu, državljani Dupontu starejšemu, ki se je prišteval k dvanajstoričnemu Nadzornemu Odboru. Njen mož vsaj jo je prav močno v tem sumničil in zakonca Remacle sta polnila hišo zaporedoma z izbruh svojih preprirov in zopetnih sprav. V zgornjih nadstropjih hiše so stanovali še državljani Chaperon, zlatar, ki je imel prodajalno na Urarskem nabrežju, neki zdravstveni činovnik, potem neki mož postave, zlatarski delavec in nekaj nameščencev Palače.

Evarist Gamelin se je povzpел po starinskih stopnicah do četrtega in zadnjega nadstropja, kjer je imel ateljé in sobo za svojo mater. Tu so se končavale lesene, s kamenitimi ploščami opremljene stopnice, ki so sledile velikim kamnitim stopnicam prvih nadstropij. K zidu prislonska lestvica pa je vodila na podstrešje, odkoder se je prav tedaj spuščal debelušnat, že precej star človek lepega, rožnatega in cvetočega obraza, ki je s trudom tiščal k sebi ogromen zveženj ter venomer polglasno pripeval: »Izgubil sem svojega služabnika.«

Prestal je peti, želeč v ljudno Gamelinu dober dan: ta ga je bratski pozdravil ter mu pomagal spraviti zveženj na tla, za kar se mu je stari zahvalil.

»Tu vidite,« je dejal, naprtivši zopet svoje breme. »možice, ki jih nesem pri tej priči oddat trgovcu z igračami v ulico Postave. Cel narod možicev je tu: jaz sem jih ustvaril; od mene so prejeli mišljivo telo, ki ni podvrženo veselju in trpljenju. Nisem jim pa dal misli. zakaj jaz sem delal bog.«

(Dalie prihodnjič.)

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Brzjavni naslov: KREDIT LJUBLJANA

Ljubljana

Telefon št. 2040, 2457, 2548, 2706 in 2806

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila

Prešernova ul. št. 50
(v lastnem posloplju)

Predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic, in kuponov, nakazila v tu-in inozemstvu, safe-deposits itd.

Krojači, šivilje, nešivilje!
KROJNO UČILIŠČE
LJUBLJANA, STARI TRG šte. 19
priredi po Binkoštih
specialni pri krojevalni tečaj moškega krojenja, uniform (važno za vojne obveznike), damskega krojenja, modeliranja, krojenja perila, otroških oblek.
Honorar znatno znižan.

Najboljše tamburice
Farkaševoga in sremskega sistema izdeluje in razpošilja ob jamstvu
stara hrvaška tvornica tamburic
Stjepan M. Gilg
Sisak 12.

Kučeva ulica 174 (Hrvaška)
Cenovnik tamburic pošljem na zahtevo zastoj. Odlikovan z dvema zlatima kolajnama.

Les za stavbe

popolnoma suh stalno v zalogi pri družbi „ILIRIJA“ v Ljubljani na Dunajski cesti šte. 46 ---- Telefon 28-20.

Telefon št. 2481

Telefon 2481

Račun poštne hran. Ljubljana št. 10.680

KRANJSKA HRANILNICA LJUBLJANA

je denarni zavod dravske banovine, ki jamči za vloge z vsem svojim premoženjem in svojo davčno močjo

Vloge na knjižice in tekoče račune obrestuje
najvišje brez odbitka rentnega davka

Dovoljuje kredite proti vknjižbi na prvem mestu v tekočem računu in proti amortizaciji, daje menična posojila, vrši vse kontokorentne posle

Najbolj varna naložba denarja

KAVA dnevno sveže pražena pri B. MOTOH, Vodnikov trg št. 5 Ljubljana

Čitajte naš novi roman „Bogovi so žejni“

znamenitega francoskega romanopisca A. France-a.

Roman slika dogodke iz velike francoske revolucije na naravnost mojstrski način.

Vseskozi napet roman, a velike umetniške vrednosti, se bo gotovo vsem bravcem še bolj priljubil.

NOVOSTI Dvokolesa teža od 7 kg naprej

7 kg naprej

najlažjega in najmodernejšega tipa najboljših svetovnih tovarn. Otroški vozički od najpreprostejšega modela izdelujejo se tudi po okusu naročnika. Šivalni stroji, motorji, pneumatica, posamezni deli. Velika izbira, najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceniki inranko.

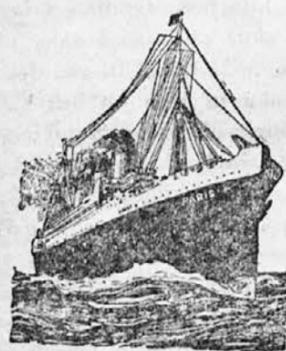
„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov.
LJUBLJANA, Karlovska cesta šte. 4.

Prijatelj!

Zakaj so francoske linije najkrajše in najboljše v Severno in Južno Ameriko?

Za to, ker je francosko pristanišče Le Havre najbližje New Yorku in Ljubljani, ker velikanski francoski brzoparniki „Ile de France“, „Paris“ itd. so v hitrosti neprekosljivi in priljubljeni; zato, ker imajo tudi v III. razredu udobne kabine in ker je izborna postrežba, okusna domača hrana in znamenito francosko vino „Bordo“ brezplačno pri vsakem obedu.

Najkrajša pot v Južno Ameriko pa gre preko pristanišča Marseille 14 do 15 dni v Argentino.

Cie. Gle. Transatlantique,
Carguers - Réunis in
Transport Maritimes

Pojasnila daje brezplačno zastopnik

IVAN KRAKER
LJUBLJANA
Kolodvorska ulica št. 35.

Nasvete za nove gradbe

načrte, proračune in nadzorstva izvršuje po zmerni ceni gradbena in arhitektonična inženerska pisarna: Tehnični biro „Technac“, Ljubljana, Mestni trg šte. 25/L.

Ivornica štampiljk
Teodor Rabič
Ljubljana
Kolodvorska ul. št. 24
Štampiljke v moderni izdelavi

Gostilna Tomšič
Sv. Jakoba trg 5
nudi zares pristna štajerska in dolenska vina. Dnevni abonma od 12 Din naprej.

Oglejte si razstavo svetovne znamke

HARLEY-DAVIDSON

v lastnih prostorih

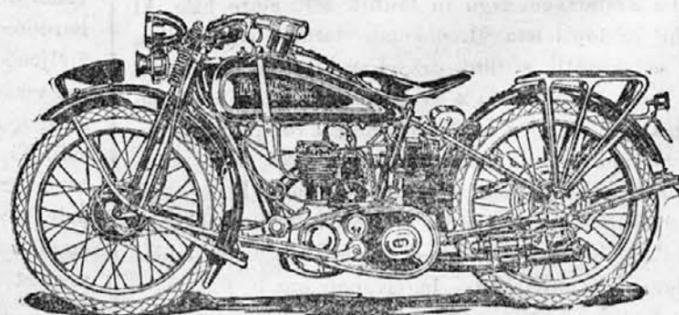
Generalnega zastopstva za Jugoslavijo

Tehniška komercijalna družba z o. z.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 17

Najugodnejši plačilni pogoji
Popolnoma vsi rezervni deli na zalogi
Zaloga GOODYEAR pneumatik
Zanesljiva zavora na vsakem kolesu

motociklov vseh tip z medsebojno izmenljivimi se kolesi

Službene objave.

Razglasi kraljevske banske uprave.

II. No 2527/3. 1421

Razglas.

Uprava državnih železnih namerja v km 483-8 železniške proge št. IIj—Rakek zgraditi podvoz.

Na prošnjo direkcije državnih železnih v Ljubljani se razpisuje o tem po predpisih ministrske naredbe od 25. januarja 1879., drž. zak. št. 19, in zakona od 18. februarja 1878., drž. zak. št. 30, politični obhod v zvezi z razlastitveno obravnavo za razlastitev zemljišč, potrebnih v označeni namen in ležečih v kat. občini Rakeku.

Obravnava se bo vršila v četrtak, dne 26. junija 1930. s sestankom komisije na železniški postaji Rakeku ob 9. uri 19 minutah, odnosno ob prihodu ljubljanskega dopoldanskega potniškega vlaka.

Seznamek prizadetih zemljišč in predmetni načrti bodo od dne, ko se objavi ta razglas v občini Rakek, do dne 25. junija 1930 razgrnjeni vsakomur na vpogled med uradnimi urami v občinskem uradu imenovane občine.

V tem času do dne 24. junija 1930., lahko vložiti vsak udeleženec pri sreskem načelstvu v Logatcu usteno ali pismeno ugovor zoper nameravane zgradbe in nameravane razlastitve. Najkasneje pa se morejo prijaviti taki ugovori med obravnavo do konca razpravljanja vodji komisije.

Kralj. banska uprava dravske banovine.
Ljubljana, dne 4. junija 1930.

Po odredbi bana načelnik upravnega odd.
Dr. Staré s. r.

II — No 20511.

Razpust društva.

Društvo »Klub esperantistov v Selški dolini« s dežem v Selcih je razpuščeno, ker že več let ne deluje, nima ne članov niti imovine, in torej tudi ne pogojev za pravni obstoj.

Ljubljana, dne 28. maja 1930.

Kraljevska banska uprava
dravske banovine.

Po odredbi bana načelnik
upravnega oddelka:
Dr. Staré s. r.

Razglasi sodišč in sodnih oblastev.

Ad No. I. 289/30—14. 1156

Popravek

k razglasu poverjenstva za eksproprijacijo železnice Murska Sobota—Ljutomer—Ormož, priobčenem v »Službenih objavah« dnevnika »Jugoslovan« št. 1 z dne 1. junija t. l.

V tem razglasu, objavljenem pod zgoraj navedeno opravilno številko, se mora glasiiti podpis (oblastva) pravilno:

Okrajno sodišče v Dolnji Lendavi, odd. I., dne 3. maja 1930.

Okrajno sodišče v Dolnji Lendavi, odd. I., dne 4. junija 1930.

E 303/30—5. 1417

Dražbeni oklic.

Dne 29. junija 1930., ob devetih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 21 dražba nepremičnin: zemlj. knjiga Trnje, vl. št. 310.

Cenilna vrednost: 10.000 Din; najmanjši ponudek: 6667 Din.

Pravice, ki bi ne pripuščale dražbe, je prigrasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Dolnji Lendavi, odd. II., dne 3. junija 1930.

E 423/30—9. 1416

Dražbeni oklic.

Dne 15. julija 1930., ob devetih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 6 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga idealna šestinka d. o. Sitež, vl. št. 117.

Cenilna vrednost: 10.400 Din; vrednost pritikline: 925 Din; najmanjši ponudek: 7550 Din.

Pravice, ki bi ne pripuščale dražbe, je prigrasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Ptuj, odd. IV., dne 2. junija 1930.

Vpisi v trgovinski register.

I. Vpisal ista senastopni firmi:

169. Sedež glavnega podjetja: Zagreb. Sedež podružnice: Ljubljana.

Dan vpisa: 2. junija 1930.

Besedilo firme: »Diabolo-Separator d. d.«

Zagreb, podružnica v Ljubljani.

Obratni predmet: 1. Izdelovanje poljedelskih strojev, orodja in pribora vsake vrste in drugih kmetijskih potrebščin, osobito za mlekarstvo stroko; 2. izdelovanje avtogena in električnega varenja, pokositranega blaga, ter pocinkanje predmetov vsake vrste; 3. prodaja in komisijska prodaja vseh »Aktienbolaget Pump Separator« v Stockholmu izdelanih strojev, orodja, pribora, posod itd. za potrebe mlekarstva gospodarstva in industrije, kakor tudi ostalih izdelkov te družbe, zlasti vsakovrstnih strojev in pripomočkov za poljedelstvo gospodarstvo in industrijo, ter vsakovrstnih strojev in pribora za hišno gospodarstvo in industrijo, kakor n. pr. šivalnih strojev, strojev za vezenje, za platenje itd.

Družbina oblika: Delniška družba temelji na pravih z dne 4. decembra 1929., odobrenih po ministru trgovine in industrije z odlokom z dne 28. oktobra 1929., II. br. 30821/K.

Družba je ustanovljena za nedoločen čas. Temeljna glavica družbe znaša Din 1.000.000— in je razdeljena na 1000 v gotovini polno vplačanih delnic, glasečih se na donosilca, z nominalno vrednostjo po Din 1000—.

Družbi načeljuje ravnateljstvo, ki obstoji iz 5 članov.

Člani ravnateljstva so: Maksimović Jovan, bankir v Zagrebu, Kumičićeva ul. 6; Marcus Curt, industrialec v Stockholmu; Neumann Josip, generalni ravnatelj Bosanske industrijalne i trgovačke banke d. d. v Zagrebu; Klein Ludovik, ravnatelj v Zagrebu, Pejačevićev trg 17, in Ericsson Nils, industrialec v Stockholmu.

Družbo zastopajo in njeno tvrdko podpisujejo: a) dva člana ravnateljstva kolektivno; b) en član ravnateljstva in en uradnik družbe, ki je od upravnega sveta posebno pooblaščen za podpisovanje tvrdke per procura, kolektivno; c) dva prokurista kolektivno, in sicer na ta način, da stavita svoj podpis pod napisano, natisnjeno ali s štampljlo odtisnjeno besedilo tvrdke.

Svoje oglašje priobčuje družba pravno veljavno v »Službenih novinah«, ki izhajajo v Zagrebu ali v Beogradu.

Vpišeta se prokurista za podružnico: Engibert Karel, družbin uradnik v Ljubljani, Aškerčeva ul. 5, in Jakovac Mišo, družbin uradnik v Ljubljani.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. I., dne 2. junija 1930.

(Firm. 988/30 — Rg B III 50/1.)

170. Sedež: Spodnja Hudinja št. 71.

Dan vpisa: 20. maja 1930.

Besedilo: Veletrgovina z vinom, Pečnik Jokip.

Obratni predmet: Nakupovanje in prodaja vina na debelo.

Imetnik: Pečnik Josip, trgovec v Spodnji Hudinji št. 71.

Okrajno kot trgovsko sodišče v Celju, dne 20. maja 1930.

II. Vpisala se je izprememba pri nastopni firmi:

171. Sedež: Mokronog.

Dan vpisa: 22. maja 1930.

Glasm odstopne pogodbe z dne 5. maja 1930., posl. št. 8793, je družbenik Penca Franc odstopil svoj poslovni delež pri tvrdki Mokronoška ovarna usnja, preje F. Penca, družba z o. z. s sedežem v Mokronogu družbeniku Kalinu Savlu.

Penca Franc je ostal s privoljenjem družbenikov še nadalje poslovodja družbe.

Okrajno sodišče v Novem mestu, odd. II., dne 22. maja 1930.

(Firm. 94/30 — Reg C I 106/2.)

Vpisi v zadružni register.

I. Vpisale so se nastopne zadruge:

172. Sedež: Dobrunje.

Dan vpisa: 27. maja 1930.

Besedilo: Živinorejska selekcijska zadruha v Dobrunjah, registrovana zadruha z omejeno zavezo.

Obrat in predmet: Zadruha ima namen povzdigniti živinorejo pri svojih članih s smotrom, da doseže čim boljše in čim donosnejše pleme.

V ta namen zadruha:

1. komisijsko izbira in določa samce in samice živali za plemo;
2. komisijsko ocenjuje (klasificira) živali, ki jih je treba obdržati za nadaljnjo plemenjenje;
3. križa zadružne živali-samice s plemenjaki plemenite pasme;
4. vodi rodovnike (matične knjige) o poreklu vse zadružne živine;
5. označuje zadružno živino zoper nalezljive bolezni in oskrbuje zdravljenje živine;
7. nabavlja za člane plemenite živalske pasme, potrebno krmo, zdravila in druge potrebščine za umno živinorejo ter posreduje pri prodaji odviše plemenske živine;
8. dobavlja članom potrebščine in plemensko živino le proti takojšnjemu plačilu;
9. poučuje zadružnike o umnem vzgajanju in krmljenju živine ter o zaščiti pred boleznimi;
10. kupuje in oskrbuje zadružne plemenjake;
11. zgradi skupno zadružno plemensko postajo ter ostale potrebne zadružne prostore in naprave;
12. prireja živalske razstave in ogleda ter se teh udeležuje.

Zadružna pogodba: statut z dne 11. maja 1930.

Vsak zadružnik jamči s svojim opravnim deležem in z njegovim desetkratnim zneskom.

Oznanila se izvršujejo s pismenimi obvestili posamnih članov ter po potrebi z oglasi v listih.

Načelnstvo sestoji iz načelnika, podnačelnika in še enega do treh odbornikov.

Člani načelnstva so: Miklavc Jože, posestnik, Podmolnik št. 15, načelnik, Vrhovec Alojzij, posestnik, Zg. Hrušica št. 5, podnačelnik in Babnik Ivan, posestnik, Bizovik št. 8.

Pravico zastopati zadruho ima: Zadruho zastopa in njeno tvrdko podpisuje načelnstvo tako, da se pod zadružno tvrdko pišeta po dva člana načelnstva.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 26. maja 1930.

(Firm. 1029/30 — Zadr. IX 160/1.)

173. Sedež: Fara pri Kostelu.

Dan vpisa: 22. maja 1930.

Besedilo: Živinorejska zadruha v Fari pri Kostelu, r. z. z. o. z.

Obrat in predmet: Namen zadruge je povzdigniti živinorejo zboljšanjem domačih in udomačenih pasem vseh vrst živine z ozirom na določeni rejski cilj in zboljšanje prodajnih razmer glede živine.

Kot rejski cilj si postavlja zadruha vzrejo živine, ki se odlikuje po čim večji hranovitosti, posebno glede mlečnosti, nadalje glede mesnosti in uporabe za vprego.

V ta namen zadruha:

a) preskrbuje dobre plemenjake onpasme, ki je v njenem okolišu zakonito določena, odnosno daje podpore za njih nakup ali vzdrževanje;

b) vodi rodovnik (matično knjigo) in skrbno izbira živali, ki so za vpis v rodovnik sposobne;

c) skrbi za vzrejo telet, ki izvirajo od živali, vpisanih v rodovnik;

č) skrbi za skupne pašnike za plemensko živino in po možnosti za zavarovanj živine;

d) posreduje pri prodaji in nakupu plemenske živine s tem, da objavlja od časa do časa podatke iz rodovnika in da vod seznam živali, ki so na prodaj, dalje posreduje pri prodaji žive ali zaklane živine;

e) širi pouk o umni živinoreji s posebnim ozirom na dobro pokolenje in vzrejo živine;

f) se udeležuje živinorejskih razstav in prireja krajevne ogleda onih plemenskih živali, ki so vpisane v rodovnik.

V zasledovanju tu opisanih nalog in ciljev omejuje zadruha svoje delovanje na lastne člane.

Opravilni delež znaša 50 Din in se mora plačati takoj ob pristopu. Vsak zadružnik jamči s svojim opravnim deležem in pa z njegovim petkratnim zneskom.

Oznanila se izvršujejo z objavljanjem na razglasni deski zadruge.

Načelnstvo sestoji iz petih zadružnikov.

Člani načelnstva so: 1. Josip Južnič, posestnik v Fari št. 9, 2. Janez Knol, šolski upravitelj v Vasi št. 12, 3. Ivan Jurkovič, posestnik v Slavskem lasu št. 3, 4. Josip Marinč, posestnik v Potoku št. 8, 5. Avguštin Mihelčič, posestnik v Pirčah št. 11.

Pravico zastopati zadruho imata: po dva člana načelnstva.

Podpis firme: besedilo firme podpisuje jeta skupaj po dva člana načelnstva.

Okrajno sodišče v Novem mestu, dne 22. maja 1930.

(Firm. 102/30 — Zadr. III 126/1.)

174. Sedež: Škocijan.

Dan vpisa: 24. maja 1930.

Besedilo: Živinorejska zadruha v Škocijanu, r. z. z. o. z.

Obrat in predmet: Namen zadruge je povzdigniti živinorejo zboljšanjem domačih in udomačenih pasem vseh vrst živine z ozirom na določeni rejski cilj in zboljšanje prodajnih razmer glede živine.

Kot rejski cilj si postavlja zadruha vzrejo živine, ki se odlikuje po čim večji hranovitosti, posebno glede mlečnosti, nadalje glede mesnosti in uporabe za vprego.

V ta namen zadruha:

a) preskrbuje dobre plemenjake onpasme, ki je v njenem okolišu zakonito določena, odnosno daje podpore za njih nakup ali vzdrževanje;

b) vodi rodovnik in skrbno izbira živali, ki so za vpis v rodovnik sposobne;

c) skrbi za vzrejo telet, ki izvirajo od živali, vpisanih v rodovnik;

č) skrbi za skupne pašnike za plemensko živino in po možnosti za zavarovanje živine;

d) posreduje pri prodaji in nakupu plemenske živine s tem, da objavlja od časa do časa podatke iz rodovnika in da vod seznam živali, ki so na prodaj, dalje posreduje pri prodaji žive ali zaklane živine;

e) širi pouk o umni živinoreji s posebnim ozirom na dobro pokolenje in vzrejo živine;

f) se udeležuje živinorejskih razstav in prireja krajevne ogleda onih plemenskih živali, ki so vpisane v rodovnik.

Vsak zadružnik jamči s svojim opravnim deležem in pa z njegovim petkratnim zneskom. Oznanila se izvršujejo z objavljanjem na razglasni deski zadruge.

Načelnstvo sestoji iz petih zadružnikov.

Člani načelnstva so: 1. Prijatelj Albin, posestnik v Dobruški vasi št. 2, 2. Tramte Franc, posestnik v Dobruški vasi št. 3, 3. Marinčič Anton, posestnik v Škocijanu št. 40, 4. Kovačič Franc, posestnik v Hra stuljah št. 5, 5. Strojnik Anton, posestnik v Dobrovi št. 26.

Pravico zastopati zadrugo imata po dva člana načelnštva.

Podpis firme: Besedilo firme podpisujejo skupno po dva člana načelnštva.

Okrožno sodišče v Novem mestu,
dne 24. maja 1930.

(Firm. 104/30 — Zadr. III 130/1.)

II. Vpisale so se izpremembe in dodatki pri nastopnih zadrukah:

175. Sedež: Bled.

Dan vpisa: 27. maja 1930.

Besedilo: **Hranilnica in posojilnica za blejski kot**, registrirana zadruga z neomejeno zavezo na Bledu.

Izbršijo se člani načelnštva: dr. Benedik Janko, Pem Matevž in Bernard Jože.

Vpišejo se člani načelnštva: Solar Fran, aradnik, Bled; Kristan Valentin, tesarski mojster, Selo 7, občina Ribno in Pintar Jože, posestnik, Bled.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
odd. III., dne 26. maja 1930.

(Firm. 984/30 — Zadr. III 35/45—46.)

176. Sedež: Bled.

Dan vpisa: 27. maja 1930.

Besedilo: **Posojilnica za Bled in okolico**, registrirana zadruga z neomejeno zavezo na Bledu.

Izbršijo se člani načelnštva: Vovk Anton.

Vpiše se član načelnštva: Vovk Anton ml., posestnik in lastnik tovarne vezenin na Bledu št. 19.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
odd. III., dne 26. maja 1930.

(Firm. 1041/30 — Zadr. I 66/102.)

177. Sedež: Cerkevica.

Dan vpisa: 27. maja 1930.

Besedilo: **Zadružna elektrarna**, registrirana zadruga z omejeno zavezo v Cerknici.

Izbršijo se člani načelnštva: Lavrič Ivan.

Vpiše se član načelnštva: Lovko Janez, posestnik v Cerknici, št. 8.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
odd. III., dne 26. maja 1930.

(Firm. 1051/30 — Zadr. VIII 185/6.)

178. Sedež: Dob.

Dan vpisa: 27. maja 1930.

Besedilo: **Hranilnica in posojilnica v Dobu**, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Izbršijo se člani načelnštva: Ambrožič Franc in Kmolik Rupert.

Vpiše se člani načelnštva: Bešter Iv., župnik v Dobu in Habjan Vinko, posestnik v Dobu št. 22.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
odd. III., dne 26. maja 1930.

(Firm. 997/30 — Zadr. IV 99/50.)

179. Sedež: Gorje.

Dan vpisa: 27. maja 1930.

Besedilo: **Hranilnica in posojilnica v Gorjah**, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Izbršijo se člani načelnštva: Čop Miha.

Vpiše se član načelnštva: Bižal Anton, organist, Gorje št. 33.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
odd. III., dne 26. maja 1930.

(Firm. 996/30 — Zadr. I 59/66.)

Konkurzni razglasi.

ad S 10/30—2. ad 1330

180. **Popravek.**

k razglasitvi konkurza.

V sklepu okrožnega sodišča v Mariboru z dne 19. maja 1930., opr. št. S 10/30—2, glede razglasitve konkurza o imovini zapuščine po pok. dr. Juritschu Fricu, advokatu v Mariboru, objavljene v prilogi k 4. kosi »Službenega lista kraljevske banke uprave Dravske banovine« z dne 27. maja 1930 pod št. 1330 (2. stran, 1. stolpec, spodaj), je pomotoma izostal predzadnji odstavek, ki se glasi:

»Oglasitveni rok do 12. julija 1930.«

Okrožno sodišče v Mariboru,
dne 28. maja 1930.

S 3/30—57.

V/14

181. **Sklep.**

Konkurzna zadeva prezadolženke Kern Justine, trgovke v Mariboru, Gosposka ulica št. 34.

Prisilna poravnava sklenjena pri nroku dne 19. maja 1930. pri tem sodišču med prezadolženko Kern Justino in njenimi upniki, s katero se je prezadolženka zavezala plačati slednjim 10% kvoto, se potrди v smislu § 152. konk. reda.

K tej prisilni poravnavi je pristopila kot porok in plačnik Ljubljanska kreditna banka, podružnica v Mariboru.

Okrožno sodišče v Mariboru,
dne 22. maja 1930.

S 1/30 — 144. 1364

182. **Sklep.**

Konkurzna zadeva prezadolženca Kührja Pavla, trgovca v Mariboru.

Prisilna poravnava, sklenjena pri nroku dne 19. maja 1930. pri tem sodišču med prezadolžencom Kührjem Pavlom in njegovimi upniki, s katero se je prezadolženec zavezal plačati 27½% kvoto, se potrjuje v smislu § 152 konk. reda.

K tej prisilni poravnavi sta pristopila kot poroka in nerazdelna plačnika za vso 27½% kvoto Kühr Štefan, špediter v Murski Soboti in Kühr Franc, trgovec v Murski Soboti.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Mariboru,
dne 22. maja 1930.

S 1/30 — 90. 1374

183. **Potrditev prisilne poravnave.**

Potrjuje se poravnava, sklenjena dne 24. maja 1930. med stečajnikom Cviklom Stankom, trgovcem v Dobrni, ter njegovimi upniki za 20% njihovih terjatev, katera kvota je plačljiva v 60 dneh po pravomočnosti poravnave.

K tej poravnavi je pristopil kot porok in plačnik g. Ivan Gerkman, hišnik v gostilni »Pri grozdu« v Mariboru.

Okrožno kot stečajno sodišče v Celju, odd. I.,
dne 28. maja 1930.

Sa 1/30—5. V/14

184. **Poravnalni oklic.**

Otvoritev poravnalnega postopanja o premoženju Viktorja Piliha, trgovca v Žalcu. Poravnalni sodnik: Fr. Tiller, sodnik okrožnega sodišča v Celju. Poravnalni upravitelj: dr. Božič, odvetnik v Celju.

Narok za sklepanje poravnave pri tem sodišču soba šte. 2

dne 7. julija 1930. ob pol devetih.

Prijavni rok do 1. julija 1930. Poravnalna kvota: 40% v treh enakih štirimesečnih obrokih.

Okrožno sodišče v Celju,
odd. I., dne 30. maja 1930.

S 12/29—103. 1411

185. **Odprava konkurza.**

Prezadolženka Flora Lager Neckermann, trgovka v Celju.

Konkurz, ki je bil razglašen s sklepom opr. št. S 12/29—3 o imovini prezadolženke, se odpravi, ker se je sklenila prisilna poravnava po § 157. k. r.

Okrožno kot konkurzno sodišče v Celju,
odd. I., dne 28. maja 1930.

S 3/29—16. 1616

186. **Odprava konkurza.**

Prezadolženec: Wutti Vincenc iz Kočevja.

Konkurz, ki je bil razglašen s sklepom opr. št. S 3/29—1 o imovini prezadolženca, se odpravi po sklepu prisilne poravnave v smislu § 157 k. r.

Okrožno sodišče v Novem mestu,
dne 4. junija 1930.

Razglasi raznih uradov in oblastev.

Štev. 295 prez. 30.

Razpis.

Rektorat univerze kralja Aleksandra Prvega v Ljubljani razpisuje za institut za fiziko mesto asistenta s pravicami uradnika I. kategorije.

Kandidat mora imeti diplomski izpit iz matematike in fizike kot glavnih predmetov in mora znati nemščino.

Prošnji je treba priložiti dokumente, naštetje v členu 12. uradniškega zakona, in sicer originale ter po dva prepisa vsakega originala.

Kompetenti naj pošljejo prošnje do dne 15. junija 1930. rektoratu.

Rektorat univerze kralja Aleksandra I.
V Ljubljani, dne 2. junija 1930.

Rektor: Dolenc I. r.

Št. 501/30. 1415

Objava.

Po § 8. adv. zakona se objavlja, da je gospod dr. Požru Josip z današnjim dnevom vpisan v tukajšnji imenik advokatov s sedežem v Črnomlju.

V Ljubljani, dne 5. junija 1930.

Advokatska komora v Ljubljani.

Dr. Žirovnik Janko, s. r.,
podpredsednik.

Razne objave.

Objava.

Izobil sem indeks tehnične fakultete (rudarski oddelek) univerze v Ljubljani na ime: Pavlov Boris iz Tverj (Rusija).

Prolašam ga za neveljavnega.

Pavlov Boris s. r.

Računski zaključek Ljudske tiskarne, d. d. Maribor.

Aktiva.		Bilanca z dne 31. decembra 1929.		Pasiva.	
	Din		Din		Din
Debitorji	627.105'20	Deleži	625.000'—		
Inventar	444.397'92	Banke	757.802'68		
Nepremičnine	365.615'24	Kreditorji	265.273'49		
a) blagajna	90'—				
b) poštna hranilnica	1.358'26				
Zaloga	209.079'—				
Izguba	430'55				
	1.648.076'17				1.648.076'17

Izguba.		Račun izgube in dobička za leto 1929.		Dobiček.	
	Din		Din		Din
Stroški	1.218.963'02	Posl. preb.	1.319.506'70		
Odpisi	98.987'82	Izguba	430'55		
Izguba l. 1929.	1.986'41				
	1.319.937'25				1.319.937'25

Maribor, dne 1. maja 1930.

Upravni svet.

Jurija grofa Thurnskega jeklarna na Ravnah d. d.

Aktiva.		Račun bilance z dne 31. decembra 1929.		Pasiva.	
	Din		Din		Din
Nepremičnine	2.513.294'33	Delniška glavica	14.000.000'—		
Stroji in naprave	7.292.790'52	Upniki	15.521.446'04		
Zaloge	10.066.998'87				
Blagajna	173.115'15				
Dolžniki	8.783.179'02				
Vrednostni papirji in kavoje	6.221'—				
Saldo izgube	685.847'15				
	29.521.446'04				29.521.446'04

Dati.		Račun izgube in dobička z dne 31. decembra 1929.		Imeti.	
	Din		Din		Din
Prenos izgube od leta 1928.	284.220'08	Saldo računa blaga	691.045'72		
Obresti in eskompt.	1.086.220'19	Izguba leta 1929	401.627'07		
Dvomiljive terjatve	6.452'60	Prenos izgube iz l. 1918.	284.220'08		
	1.376.892'87				1.376.892'87

»Kovina« Prva jugoslovanska metalurški industrija, d. d. Maribor.

Aktiva.		Bilanca z dne 31. decembra 1929.		Pasiva.	
	Din		Din		Din
Blagajna	3.631'57	Delniška glavica	3.750.000'—		
Terjatve	2.259.655'20	Upniki	7.733.500'46		
Zaloge	4.237.027'75	Akcepti	1.424.396'25		
Investicije:		Dobiček	14.398'23		
Premičnine	2.785.643'52				
Nepremičnine	1.870.088'48				
Prenos izgube	1.766.248'42				
	12.922.294'94				12.922.294'94

Izguba.		Račun izgube in dobička.		Dobiček.	
	Din		Din		Din
Režije	3.863.017'54	Kosmatl pribitek	4.419.352'88		
Dvomiljivi	115.365'39				
Odpisi	426.571'72				
Dobiček iz leta 1929	14.398'23				
	4.419.352'88				4.419.352'88

Maribor, dne 31. decembra 1929.

Ravnatelj: K. W. Stein I. r.

Knjigovodja: Fric Jereš I. r.

Primerjali s knjigami in našli v redu:

Nadzorstveni svet:

Julij Novak I. r.
Stanko Širec I. r.

W. Reichlin I. r.
Jos. Hvalenc I. r.